

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csekk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Erő és erőszak.

Legutóbbi számunkban annak a nézetünknek adtunk kifejezést, hogy a csendőr csak addig csendőr, amíg a mindenki másnál erősebb ereje napnál világosabb. Félreértés azonban ne legyen: az erő nem a gyengébbik megpofozásában, elnadrágolásában, vagy éppen súlyosabb bántalmazásában mutatkozik. Ez nem erő, hanem erőszak, nem erély, hanem durvaság, nem tekintélyretentés, hanem megfélemlítés, aminek a nyomában bosszúvágy és gyűlölet terem. És főleg: a pofon nem élés, hanem visszaélés az erővel.

Tulajdonképpen nem, illetve nem csak az utasításunkban tiltott bántalmazásról akarunk most írni, hanem nézzünk kicsit tágasabban körül ebben a kérdésben. A világháború előtt sokan egyáltalában nem csináltak titkot abból a meggyőződésükből, hogy a magyart pofonnal lehet legjobban irányítani, de még ma is találni embereket, akik hajdani katonaeletükre emlékezve, soha el nem mulasztják elmesélni azt a néhány pofont, amit a bakának „lekentek“ s mint mondják: volt is fegyelem olyan, hogy no!

Hát mi köszönjük az ilyen fegyelmet, nem kérünk belőle és határozottan visszautasítunk minden olyan felfogást, ami a pofonban adagolt erőszaknak bármilyen téren és bármilyen létjogosultságát hirdeti. Valami az emberi méltóság érzéséből és tudatából még a legágrólszakadtabb emberben is él, az emberi méltóságra pedig semmi sem lehet megalázóbb, mint az ütés. Furesa, de úgy van, hogy polgári körökben igen gyakran találkozunk azzal a bizonyos megértő mosollyal, megfelelő legyintés kíséretében, hogy hát egy-egy csendőrpofon nagyon hasznos odakint a tanya-világban. Ezek az emberek egyáltalában nem szadisták, sőt ellenkezőleg, egész mivoltukban a legjámborabb, puha polgárok s ők háborodnak fel legviharosabban, ha úgynevezett csendőrbrutalitásról hallanak, véres löcsöt és bikaesököt látva

lelkiszemük előtt. Ettől a képzelt véres képtől irtóznak, de a csendőrpofon, hát az már igen, az csak afféle népnevelési eszköz, vastagabb népies tréfálkozás csupán, amit a pofontkapó majdan unokái élén küldöttségileg fog megköszönni a csendőrnek, aki a pofonnal a jó útra térítette. Ezek az emberek úgy képzelik a dolgot, hogy a csendőrpofon valóságos jótékony lelki élmény a magyar falu népe számára s az a legény, aki csendőrpofont még nem kapott, nem is legény, háztűznézőbe pedig semmi esetre sem mehet.

Hamis népszínműve van ennek az elképzelésnek s csak újabb bizonyítéka, hogy a városi ember a falut, különösen a megváltozott mai falut mennyire félreismeri. Vegye hát tudomásul mindenki, hogy csendőrpofon nincs. Ilyet nem ismerünk és nem akarunk ismerni. A törvények és utasításunk rendelkezései vannak olyan erősek, hogy a pofon támogatására nem szorulnak rá. Nem kérünk hát a jóindulatúan mosolygó, elnéző és megértő legyintésből, amivel a csendőrpofon meséjét fel szokták előttünk tálni. Meg kell nekik nyíltan mondani, hogy ha olyan megértő hívei a népnevelési pofonnak, csinálják maguk, de végre egyszer szokjanak le a csendőrpofon emlegetéséről, mert mi más eszközökkel végezzük a hivatásunkat.

Mert lehet. Fegyvertelen, védtelenné tett embert megütni hóhérmunka még akkor is, ha rablógyilkosról van szó és még akkor is, ha az ütés eredményeképpen szekérszámra bujnak elő a bűnjelek. A bűnöző rászorgált a fegyházra, de semmivel sem lehet magyarázni és menteni az ütést. Inkább egy kiderítetlen eset, mint egyetlen pofon. A gyakorlatiasság szemüvege csal, amikor ezekben a tételekben bizonyos idealizmust lát. Nemesak a technika fejlődik, hanem az emberi érzékenység, az emberek általános önértékelése is s nekünk nem lehet célunk ezt a fejlődést visszafozni. A jövő vonala bizony éppenséggel nem a pofon felé mutat. Minél gyorsabban érzük el, hogy a csendőrpofon ostoba téveszméje kipusztul a köztudatból s minél hamarabb jutunk el oda, hogy csendőr bántalmazásra még szórványosan sem tévelyedik, annál hamarabb mondhatjuk el magunkról, hogy megint egy nagy lépést tettünk előre, a tökéletes csendőrség ideálja felé. Mert az utaink ugyebár soha visszafelé, hanem mindig csak ide előre vihetnek.

Különleges kihágási jogszabályok jelentősége különböző törvényeinkben.

Írta: ZSOLDOS BENŐ, a budapesti kir. ítélőtábla ny. bírása.

A „Csendőrségi Lapok“ mindama nagyszámú olvasóinak, kik hivatásuknál fogva bűnügyi nyomozati cselekmények teljesítésével is foglalkoznak, gyakrabban lehet szükségük egyes olyan különleges kihágási jogszabályok ismeretére, melyek a legkülönbözőbb speciális törvényalkotások hatályban levő paragrafus-halmazában mintegy elrejtve, az állandóbb figyelembevételt könnyebben elkerülhetik már csak azért is, mert olvasóinknak nem állhat mindig módjukban azokat az életben lévő sok törvény és rendelet útvesztőiben hamarosan előkeresni. Ennek a nem egyszer tapasztalt nehézségnek lehető könnyítése céljából célszerűnek látom e helyütt egyes olyan lényegesebb törvényhozási rendelkezések egybefoglalását, melyeket úgy a mindennapi életviszonyok alakulása, mint a jogéletet is irányító fejlődés gyakrabban szokott felszínre hozni.

Itt vannak legelső sorban azok a kihágási jogszabályok, melyek a gyógyfürdők, éghajlati gyógyintézetek, gyógyhelyek, üdülőhelyek s az ásvány- és gyógyforrások védelmében készült s 1931 április 1. óta hatályban levő 1929. évi XVI. törvényeikk kihágási büntető rendelkezéseit alkotják. Ezek a törvény 55-ik §-ában vannak felsorolva, míg az előző, 54. §. a

3 hónapig terjedhető fogházzal büntetendő vétségek eseteivel foglalkozik.

Kihágást követ el a hivatkozott törvény szerint először is az (büntetése egy hónapig terjedhető elzárás), aki gyógyfürdő, éghajlati gyógyintézet, gyógyhely, üdülőhely vagy gyógyvíz megnevezést jogosulatlanul használ. E megnevezéseket illetően lássuk itt magának a törvénynek (1—4. §.) ama meghatározásait, melyekből világosan állhat előttünk annak a kérdésnek a megoldása, hogy mely intézményeknél jogosult a most felsorolt megnevezések használata? Ezek szerint *gyógyfürdő* az az intézmény, amely akár gyógyvíznek vagy forrásterméknek, akár folyó- vagy tóvíznek természetes lelőhelyén való felhasználásával egymagában vagy más gyógy módokkal kapcsolatban gyógyít. *Éghajlati gyógyintézet* az az intézmény, amely az éghajlati tényezőknek is megfelelő gyógyítóberendezéseknek igénybevételével és esetleg más gyógy módokkal kapcsolatban gyógyít. *Gyógyhely* (gyógyító fürdőhely) egy vagy több gyógyfürdő vagy éghajlati gyógyintézet a körülötte keletkezett azzal a településsel vagy azzal a területtel, amely közvetlenül a gyógyfürdő, illetőleg az éghajlati gyógyintézet céljait szolgálja és arra a közegészségügy és a gyógyítás követelményeit fokozott mértékben kielégítő berendezése alapján különösen alkalmas. Végül *üdülőhely* az a település, amely anélkül, hogy a gyógyhely kellékének mindenben megfelelné, folyó- vagy tóparti, vagy egyébként kedvező természeti fekvése következtében üdülés céljaira kiválóan alkalmas.

A most következő kihágási cselekmény — elkö-

A sziget.

Írta: DIENES ANDOR, g. főhadnagy.

I.

Russz, az öreg román orvos délben megint átjött a laktanyába. Csak rövid ideig maradt, a kalapját az ágy végébe dobta, a bekecsét nem vetette le, az egyik kezével pulzust mért, a másikkal receptet írt s kapkodva bizonytalankodott a kinin és a szalicil között. Állt még egy darabig a kinestári vaságy lábánál s nézte a fiatal férfit a szürke pokrócok között, amint piros lázakban és izzadt szemhéjjal feküdt. Jó ember s így talán jó orvos is volt: mindig jótváró, többnyire azonban borotvátlan, dohányzagú, kissé elparasztosodott havasi doktor, a haladoklókát is vállonveregető orvosok fajtájából. Mostanában ideges volt, értelmetlenül s megdöbbenve állt az új nátha, a spanyol-láz előtt, mint egy falusi gépész a villamostelep kapcsolótáblájánál, harminéves recepteket forgatott az ujjai között, töprengve

rázta le a hőmérőjét, nyitott bekecsben, műszertáska nélkül futkosott a faluban, a feje felett egyre kalimpált a görög templom lélekharangja, mert ötven betege közül eddig huszonhét meghalt.

Mikor elment, az orslaktanya konyhájába még be akart szólni, hogy teát adjanak a betegnek, forrót, sok pálinkával és meleg bort, de a konyha üres volt, a hideg spórherden mosatlan edények s a tegnapi vacsora maradványai álltak, a szakácsnő akkor már megszökött, mert úgy hallotta, hogy az éjjel Fránku Miron és a Muntyán-fiúk géppuskával fogják löni a csendőrök házat.

Késő délután megint Mackensenék mentek át a falun; az északi oszlop utóvédjei: egy száz lovasszázad és egy páncélgépkocs század. Gyorsan vonultak, hang nélkül, szakadó esőben, rongyosan, borzas szakállal s ijesztő rendben. Az utolsó páncélszeker zökkenve állt meg egy pillanatra a román iparosifjak olvasóköre előtt, egy borkabátos, autofémszemüveges német kiugrott, olajos kezével leemelte a tartóvasból a piros-sárga-kék zászlót, amelyre a Csoosszán-kisasszonyok csak tegnap hímezték rá selyemmel a Regat és Erdély ölelkező címerét, komoran összegöngyölt, visszamászott a vasajtón át a kocsiba, bekapcsolta a motort s mentek tovább a dragusi úton. A széles keréktalpak alatt rengett az utca s a lőréséből géppuskacsövek mutattak rá a falura.

A sötétedő szobában a beteg két könyökére támaszkodott és sokáig hallgatott a csöndbe, amit Mackensen visszavonuló szekerei hagytak maguk után. Hullt az eső, az ablaküvegeken görbe patakokban futott le a víz, s szemközt, a homályba olvadt

vetési módját tekintve — már a sajtótörvény határait érinti. Kijelenti azonban az 55. §-ának utolsó bekezdése, hogy az ebben a szakaszban meghatározott kihágásokra a sajtóról szóló 1914. évi XIV. tc. III. és IV. fejezetében foglalt rendelkezések nem nyernek alkalmazást. Ezt a most szóvátett kihágást az az egyén követi el, aki gyógyfürdőre, éghajlati gyógyintézetre, gyógyhelyre, üdülöhelyre, ásvány- vagy gyógyvizre vagy forrástermékre vonatkozó *valótlan*, vagy a valóságot *elferdítő*, vagy célzatosan *kiszínező* állításokat tartalmazó olyan ajánlást, hirdetést, ismertetést, feliratot, közleményt vagy bármely más nyomtatványt, iratot vagy ábrázolást tesz közzé, — amely alkalmas arra, hogy a gyógyfürdő, vagy az éghajlati gyógyintézet, illetőleg a gyógyhely vagy üdülöhely jellege és gyógyhatása, vagy az ásvány-, vagy gyógyvizek vagy ezek forrástermékeinek alkatelemei, származása, kitermelési módja, vagy jellege és gyógyhatása tekintetében tévedésbe ejtessen.

Ide vonatkozóan a törvény (26. és 27. §.), szükségesnek tartja megjelölni, hogy milyen vizet kell érteni ásványvíz s illetve gyógyvíz elnevezés alatt? E szerint *ásványvíz* az a víz, amelynek a rendes víztől eltérő vegyi összetétele, fizikai tulajdonsága és geológiai eredete van és amely ennek következtében fokozatosan üdítő vagy az emberi szervezet életműködését előmozdító hatású, míg *gyógyvíz* az az ásványvíz, amelynek vegyi összetételénél vagy fizikai tulajdonságánál fogva gyógyhatása van.

A törvény értelmében tilos gyógyfürdőt, éghaj-

falon, mint elsápadt hold lebegett kerek, fehér számlapjával az óra s mérte az időt pattogva, pontosan. Rossz ízek voltak a beteg szájában, sok rossz érzés körülötte, esti láz és nyugtalanság. Mintha a laktanyakaput vagdálná kint a szél, pedig megmondta a doktornak, hogy zárja be s a kulcsot tegye a belső kerítésfára, mert csak éjjel vonul be a járőr. Hanyatt feküdt s a mennyezet oly közel érezkedett, hogy a fekete gerendák szinte a mellét nyomták és oldalt a fegyverállványon a szíjjal összecsavart csukaszürke köpeny úgy függött a kampón, ernyeden és ösztövéren, mint a szakállas orosz pap, akit tizenöt februárjában látott lógni a tatarovi állások mögött egy telefonpóznán, horgadt fejjel, hosszúra nyult testtel. Lecsukta a szemét s nem akart gondolni semmire, mert tudta, hogy a nagy láz játszik így az emberrel. Éjfél már elmúlt, mikor elaludt. Hajnalban arra riadt meg, hogy bevágták a laktanyakaput, még a fülében rezgett a puffanás is. Nyújtott nyakkal figyelt, de nem hallotta a járőr csizmáit a folyosón, sem a puskaürités csattogását. Kiáltott:

— Novák!

Nem felelt senki, csak a csönd ült a sötétben, az eső még mindig pergett az ablakon. Valami idegenség volt a csöndben s lassan jött rá, hogy nem hallja a faliórát. Matatva gyújtott lámpát: az óra áll ferdére csúszva a falon, csak egy szeg tartotta, s a számlap közepén kerek, fekete lyuk tátongott, de csak babszemnyi talán. Az ablakra kapta a szemét: ott a lyuk a zöld függönyön is, meg az ablaktáblán, körötte sugárban hasadt szét az üveg, mert valaki puskával lőtt be a laktanyába. Vagy térdelve lőtt az

lati gyógyintézetet, gyógyhelyet, üdülöhelyet, ásvány- vagy gyógyvizet vagy forrásterméket hazai más ilyenmű intézménnyel vagy termékkel a fentebb részletezett közzétételi módon nyíltan vagy leplezve akként hasonlítani össze, hogy ez az összehasonlítás az utóbb jelzett intézmény vagy termék tekintetében megtévesztésre vagy jogosulatlan hátrány előidézésére alkalmas lehet. Az ilyen esekemény is egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő kihágást képez.

Ugyanilyen kihágást követ el az is, ki mint bérbeadó, a gyógyhelyi vagy üdülöhelyi díj beszedésére és beszolgáltatására vonatkozó rendelkezéseket megszegi, úgyszintén az is, aki ásványvizet, gyógyvizet vagy forrásterméket engedély nélkül vagy más név alatt, vagy az engedélytől eltérő módon hoz forgalomba. E törvényes rendelkezésekkel kapcsolatban tudnunk kell, hogy a *gyógyhelyi és üdülöhelyi díj* mértékét a törvényhatóság első tisztviselője a gyógyhelyi bizottság (fürdőegyesület választmányja) javaslatára *évről-évre* állapítja meg. Az ásványvíznek és az ásványvízforrás termékének forgalomba hozatalához, a víznek ásványvízként vagy gyógyvízként való megnevezéséhez az illetékes kormányhatóság engedélye szükséges.

1913. évi január hó 1-én, tehát már csaknem negyedszázaddal ezelőtt lépett életbe az 1911. évi V. törvénycikk, mely a fehér vagy sárga foszforral való gyújtógyártás eltiltása tárgyában rendelkezik. Ez a törvény pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig tizenöt napig terjedhető elzárással bünteti azt

utca tulsó oldaláról, vagy egész közelből, mert felfelé ment az ólom, bele az öreg órába. Fel akart kelni, de szédelegve esett vissza a vánkosra s belezuhant valami kábult álomba. Feküdt a füstölő petróleumlámpa fényében, a szobában állt az óra s a két kitárt mutató olyan volt, mint egy halott katonai szétesapott karja: háromnegyed háromkor kapta a golyót.

II.

Reggel bevonult a járőrvezető, Novák népfelkelő-tizedes; inas, sovány ember, civilben községi rendőr egy mosonmegyei faluban. Egyedül jelentkezett a vaságnál, Mihályi, a másik pótesendőr nem állt mellette. Az örsparancsnok gyűrt arccal feküdt a gyűrt pokrócokban; mozdulatlan maradt, csak a szemét fordította rá:

— Mihályi hova lett?...

— Meglépett a vonatrul, őrmester úr. Zernestnél keresem: nincs Mihályi. Összejárom a vonatot, kiabálok: sehol. Megszökött a bitang... Tisztára meg volt bolondulva. Valami falujabeli katonákkal találkozott a városban, mikor jöttünk az ügyészségtől, azok mondták volna neki, hogy osztják már otthon a gróf földjét: minden román húsz holdat kap belőle, meg két hold erdőt, vagy egy fertály szőlőt. Lehet választani, azt mondták, ki mit akar...

— Mihályi nem román...

— Most azt mondja, hogy ő román, hogy ő görögíthű, meg hogy a neve nem mond semmit, mert az anyja is nemes Szöcs-lány, mégse tud magyarul, meg hogy a falujukba a görögíthűeknek mind ma-

a kihágást, melynek elkövetője fehér vagy sárga foszforral készített *gyújtóáru* behozatalára, továbbá a fehér vagy sárga foszforral, vagy *más*, ennek a törvénynek alapján kibocsátott kereskedelemügyi miniszteri rendeletben tiltott anyagokkal készített gyújtóáru raktáron tartására, árusítására s bárminő módon való forgalombahozatalára megállapított tilalmat megszegi.

Tilos tehát a törvény szerint fehér vagy sárga foszfort gyújtóáru készítéséhez használni, ezzel készített gyújtóáruat a külföldről behozni, ilyen gyújtó árut raktáron tartani, árusítani vagy bármiféle módon forgalomba hozni. Ebből tehát nyilvánvalóan következik az is, hogy fehér vagy sárga foszforral vagy más tiltott anyaggal való gyújtókészítésre szánt új üzemek felállítására telepengedély sem adható. Ezek alól a rendelkezések alól a törvény csupán a bányákban használt biztonsági lámpák meggyújtására szolgáló gyújtószinórokat veszi ki.

Amenyiben a közigazgatási hatóság s illetve harmadfokon a kereskedelemügyi miniszter a most szóban forgó kihágást megállapítja, az illetékes közigazgatási hatóságnak a büntetésen felül a törvényben foglalt tilalom ellenére előállított, az országba behozott, raktáron, valamint árusításra, vagy bárminő más módon forgalombahozatalra készen tartott áru *elkobzását és megsemmisítését* is el kell rendelnie még akkor is, ha meghatározott személy ellen marasztaló ítéletet hozni bárminő okból nem lehet.

*

gyar nevük van, mert hajdúkatonák voltak valamikor, mégis román a nyelvük... Meg ilyeneket mondott még, hogy inkább erdőt választ a szőlő helyett, kevesebb a veszélyesség. Zernestnél aztán eltűnt...

— Jelenteni kell a szárnyak... Telefonon.

— Jelenthetjük — legyintett a népfelkelő s felemelte a kagylót. Megforgatta a hívócsengő karját és beszélt még az ágy felé, — az ügyészség se vette át a bethlenmajori fosztogatókat, aszonták, menjünk velük a fenébe. Ott is minden a fején áll már... A szárnynál meg azt hallottam, hogy összpontosítják az egész legénységet, tán még délelőtt kigyón a telefonparancs...

Nyugtalanul nézett az őrsparancsnokra:

— Nem szólt reggel a telefon, őrmester úr?

— Nem...

Megint megforgatta a telefonkart. A központ nem jelentkezett.

— Halló! — ordított, aztán megunta s tovább fecsegett füllére tapasztott kagylóval, — a városházán meg nagy verekedés volt. Úgy kezdődött, hogy a Deutsch ügyvéd, meg Singerer szerkesztő, meg egy Vladár nevű kiugrott pap kikiáltották a magyar nemzeti tanácsot, oszt a Singerer lett az elnök; de délután már a Radu doktor, meg Sztántyeya Romulusz, meg Miha vikárius megcsinálták a román nemzeti tanácsot, akkor aztán felmentek a városházára, megverték a zsidókat s a Sztántyeya Romulusz átvette a hatalmat... Mi van ezzel a központtal?...

S belebámult a távbeszélő fekete torkába, ahonnan ásított a csend. Az argyellántanyai út jutott az

Gyakrabban fordulnak elő kihágások az egyes mezőgazdasági termények és termékek, valamint állatok és állati termékek állami ellenőrzőjeggyel való ellátása körül. Az 1931. évi január 29-én kihirdetett 1931. évi II. tc.-nek 8. és 9. §-a foglalkozik az ide vonatkozó kihágásokkal. E részben először is jelezniem kell itt, hogy az állami ellenőrzőjeggyel — melynek használatát a földművelésügyi miniszter engedélyezi: valójában mi a rendeltetése? Elsősorban az egyes mezőgazdasági termények és termékek, valamint állatok és állati termékek származási helyét vagy minőségét tanúsítja, nemkülönben azt is bizonyítja, hogy a használatának engedélyezésekor megszabott feltételek megtartása a földművelésügyi miniszter ellenőrzése alatt áll. Ennek az ellenőrzőjeggyel a használata a törvény rendelkezése szerint csak kivételesen kötelező, — belőle csakis a miniszter rendelkezése alapján szabad példányokat előállítani s ezeket a miniszter által erre a célra kijelölt szerv kezeli és osztja szét.

Az 1931. évi II-ik törvényeikk büntető rendelkezése szerint kihágást követ el az, aki *gondatlanságból* (ugyanennek a cselekménynek szándékos elkövetése már súlyosabban minősülő *vétség* képez) — a földmív. miniszter rendelkezése nélkül *állami ellenőrzőjeggyel* készít, készített, forgalomba hoz vagy használ, avagy a földm. min. rendelkezése alapján készült állami ellenőrzőjeggyel *meghamisítja* vagy egyébként jogszerűen használja, így különösen az állami ellenőrzőjegy *kötelező* használata tekintetében kiadott rendelkezés ellenére az állami ellenőrző-

eszébe, az állomás mellett, ott látott egy ledöntött telefonoszlopot.

— Gazemberek, — mondta — ezek elvágják már a vonalat. Híjnye...

Tenyerét bizonytalanul húzta végig az állán s a primitív embernek ebben az ősi és ijedt mozdulatában benne volt az óhaj, hogy de jó volna innen valahol messze lenni, Mosonban, pótadó-hirdetményt ragasztani a község háza falára, vagy krigli sört hozni a segédjegyzőnek a szövetkezeti vendéglőből és almát sütni a kisbíró-szoba dobkályháján s tudni, hogy erős törvények közé szorítva ballag az élet, mint a Dunaág a falu alatt és béke, béke leng a dombokon.

Csak nézett ki az utcára, a puszkagolyóval bevett ablakon át.

III.

— Az éccaka, — mondta a doktor, mikor délfelé megint eljött a laktanyába, — az éccaka megjött a Regatból a legkisebb Muntyán gyerek, ismeri: a Trifon, aki még tizenhatba ment át, mikor gyöttek a németek. Azt mondja, odaát Cămpulungban annyi a francia katona, mint égen a csillag; de a románok tegnap már Brezoiun is át marsoltak, a ploeszti vadászok még reggel elérték a gránicot. Azt mondja, nem is gyalog jönnek, de kocsikkal s egy fogarasi fiú a kapitányuk, az hozza őket: bizonyos Blag Virgil...

Elhallgatott, ránézett az őrsparancsnokra, de az nem szólt, csak feküdt az ágyon hanyatt.

— Délután itt lesznek — szólt újra az orvos csendesen.

jegy használatát *elmulasztja*. Szem előtt tartandó itt az e részben kifejtett joggyakorlatnak az a megállapítása, amely szerint különösen akkor kell megállapítani a gondatlanságot, ha a forgalombahozó nem győződik meg tüzetesen az ellenőrzőjeggyel ellátott áru minőségéről.

További idevágó kihágási cselekményt követ el az az egyén, aki áruját *nem* abból a célból, hogy azt állami ellenőrzőjeggyel ellátottnak tartsák (az erre irányuló *célzat* már vétséget állapít meg) — vagy *gondatlanságból* az állami ellenőrzőjeggyel össze téveszthető jelzéssel hozza forgalomba, amennyiben cselekménye nem esik súlyosabb büntető rendelkezés alá. Ez esetben a büntetés: két hónapig terjedhető elzárás.

Az itt megjelent büntetendő cselekmények abban az esetben is az 1931. évi II. tc. szabályai szerint bírálandók el, ha a tettes azokat *külföldön* követte el.

Valamennyi olvasónknak tudomása van a kézi lőfegyverek kötelező megvizsgálásáról szóló s 1892 május 18-án életbelépett — tehát 45 éves — 1891. évi XXXIV. törvényeknek arról az imperatív rendelkezéséről, hogy a magyar állam területén készült vagy külföldről behozott, de próbajeggyel el nem látott minden kézi lőfegyvert az e célra kijelölt próbaállomások egyikén meg kell vizsgálni és próbajeggyel ellátni. Ebből folyóan most már mindazok a fegyverkészítők vagy kereskedők s azok alkalmazottai, akik a most hivatkozott törvényben előírt

bélyeggel el nem látott kézi lőfegyvereket árusítanak, szállítanak vagy árusításra készletben tartanak: kihágást követnek el és az 1884. évi XVII. tc. ben megállapított iparhatóságok által s az ott megállapított eljárás szerint pénzbüntetéssel büntetendők. A fegyvereket ebben az esetben hivatalból meg kell vizsgálni s amennyiben annak eredménye szerint a használatra kielégítők, azokat az illetőknek vissza kell adni, ellenkező esetben a fegyvereket el kell kobozni és használhatatlanná tenni. A törvény 7. §-a kiemeli, hogy a *katonai* szakbizottságok által eszközölt vizsgálat azonos hatályú a törvény által kívánt vizsgálatnak.

A most körülírt kihágásokra nem terjed ki az 1879. évi XL. tc. (KBTK) 35. §-ának az a rendelkezése, mely kihágásért pénzbüntetéssel sújtja azt az iparost, vagy kereskedőt, aki a fegyverek vagy lőszerek készítésére, eladására, forgalomba hozására vagy elszállítására vonatkozó rendeletet megszegi.

A csomagokban árult cikkek mennyiség tartalmának helyes megjelöléséről szóló s 1894. évi július 1-én életbelépett 1893. évi XXXIV. tc. rendelkezése értelmében a belföldi forgalomra szánt olyan árukra nézve, melyek a részletkereskedésben kész csomagolásban (dobozokban, kötegekben, vagy más tartályokban stb.) fordulnak elő és amelyeket a vevő előtt sem le nem számolják, sem nem mérik vagy mérlegelik, hanem a közforgalomban zárt burkolatokban vagy bizonyos darabszám vagy méret szerint ké-

— Kik?...

— A vadászkatonák. Négyre már várják őket s elbűk is mennek sokan a határba, zászlóval, meg virággal, meg muzsikával. A tanítókisasszonyok, meg az öreg papné katrineába öltöznek...

Az őrsparancsnok felkönyökölt az ágyon, fakószőke haja csapzottan lógott a homlokába.

— Jó lesz vigyázni, — emelte fel az ujját sötéten — tizenhatba is éppen így vót. Aztán jött a nagy futás.

Visszaesett a párnára, a melle járt, mint a rossz fujtató.

— Szóltam Fránku Mironnak, — mondta megint az orvos és zsebkendőjével törülgette szemüvegét — tudja, az szervezi most a faluban a nemzeti gárdát. Szóltam neki, hogy maga beteg. Spanyolos, mondtam, nagy lázzal, nem szállítható. Mondom neki, ha történik valami, ... ha történne valami, hát gondoljon arra, hogy maga se jószántából maradt a laktanyában, hanem, mert beteg...

— Ezt nem jól mondta a doktor úr... Én nem azért vagyok itt, mert beteg vagyok, de mert nem gyött parancs, hogy menjek. Maguk ezt nem értik!

— Én értem. A Fránku azt mondja, hogy ő tudja mi a kavalleria, pedig becsukták a magyarok...

— Azért csukták be, mert a Sámánátorul szövetkezetnél sikkasztott. A kavallér...

— Igen. Szóval azt mondja a Fránku, hogy semmi baj nem lesz, de a laktanyát át kell adni, ha bejönnek a regátiak...

— Kinek?

— Neki. Azt mondta, a nemzeti tanács úgy határozott, hogy a közbiztonsági szolgálatot a gárdások veszik át...

— Nem kaptam parancsot. Nem adom, oszt kész...

A doktor jóindulatúan nézett rá a szemüvege mögül s a fejét himbálta:

— Ugyan-ugyan, őrmester úr, csak nem gondol arra, hogy... hogy izé... hogy ellenáll?...

Az őrsparancsnok nem felelt. Összevont szemöldökkel nézte a gerendákat a mennyezeten.

— Nincs ennek semmi értelme, őrmester úr, — mondta a doktor s a kezét békéltetőn rakta rá a beteg karjára. Hatalmas, erős, barna keze volt, mint egy szénégetőnek. — Maga tudja, hogy hinni lehet nekem, én becsületes ember voltam mindig. Becsületes román ember. Sosem tagadtam meg a fajtámat, román gimnáziumba jártam, Naszódon; a fiamat is román iskolába járatom, tagja vagyok az Astrának: de sose politizáltam. Én mondom magának, nincs ennek értelme: a háború elveszett, itt összezsaptak a hullámok s vége. Ide nem jön hajó magukat menteni; ez a legrománabb megye volt mindig az országban. Olyan ez a laktanya, akár egy sziget: amerre néz, mindenütt tenger... Mit tud itt maga segíteni? Mondja!...

Ölébe ejtette a kezét s a földre bámult. A beteg nem szólt.

— Akkor megmondom Fránkunak, — állt fel az orvos — hogy jöhetnek...

— Jöhetnek, — mondta a beteg rekedten — jöhetnek... Azt lehet. Aki először lépi át a laktanyakaput, kap egy golyót a hasába. Mondja meg neki.

Felült az ágyon:

— Novák!... Hozza be a eszímát — kiáltott.

pezik az adás-vevés tárgyát: amennyiben a mennyiség a csomagon vagy magán az árun (súly- vagy hosszúságban) megjelöltetik, ennek a megjelölésnek a valósághoz híven és a törvényes mértékben kifejezve kell lennie. Ha a megjelölés súly szerint történik, abba a burkolatot nem szabad beszámítani. Aki már most ez ellen a kötelezettség ellen vét és az árukat mennyiségileg nem a valósághoz híven és nem a törvényes mértékben jelöli meg, vagy aki olyan árukat, melyekre nézve a törvény alapján kibocsátott kereskedelmi miniszteri rendeletben elrendelt megjelölés kötelezettsége forog fenn, a kötelezett megjelölés nélkül vagy szabályellenes megjelöléssel közvetlenül a fogyasztóközönségnek belföldön elad vagy ennek részére eladásra készletben tart, — amennyiben ténye súlyosabb beszámítás alá nem esik — kihágást követ el. Szabályellenes megjelölés miatt kell felelősségre vonni e törvény alapján azt az egyént is, aki az árun vagy burkolatán olyan felírást alkalmaz, mely alkalmas arra, hogy a közönséget az abban foglalt mennyiség iránt tévedésbe ejtse.

Ide vonatkozó további kihágás tette az, aki olyan — bár szabályszerű megjelöléssel ellátott — árucsomagokat bocsát áruba belföldön, közvetlenül a fogyasztóközönségnek, melyekről az eladásakor tudta vagy rendes kereskedői gondosság mellett tudnia kellett, hogy az azokon feljegyzett mennyiség nem felel meg a feltüntetett tartalomnak. Ezt a kihágást nem lehet megállapítani az olyan áruk-

nál, melyek természetes minőségüknél fogva a rendes kereskedői gondosság alkalmazása mellett is, *hosszabb fekvés* által súlyban vagy mértékben rendszerint veszteséget szenvednek. Azt a körülményt, hogy az árunak súlyban vagy mértékben való apadását valóban a most megjelölt természetes módon bekövetkezettnek kell-e tekinteni, kétség esetén szakértők meghallgatása útján kell megállapítani.

Törvényszéki orvostani ismeretek.

(II. közlemény.)

Irta: Dr. BEÖTHY KONRÁD egyetemi magántanár-törvényszéki orvos, Pécs.

Az ember egészségének erőszakos megzavarása és az erőszakos halál.

Az ember egészségének erőszakos megzavarása és halála bekövetkezhetik:

1. szűkebb értelemben vett sérülés;
2. a körlevegő megvonása;
3. a táplálék megvonása;
4. nagyon alacsony és nagyon magas hő behatása;
5. mérgek és hasonlóan ható anyagok;
6. lelkiizgalom keltés következtében.

A népfelkelő bávatagon állt az ajtóban, hóna alatt a rövidnyakú csizmával.

— Mit néz, — mordult rá az őrsparancsnok — maga is felszerel...

— Kevesen leszünk mi nekik, — nyögött az egykori kisbíró — ketten...

A beteg szédelegve állt fel:

— Azt teszi, amit mondok... Az egész világnak megjött az étvágya, — odavágta a féleszimat a földhöz — nemzeti tanács, meg gárdások, Sztántye Romulusz, Radu doktor, meg Singer Jenő, Mihályi és Fránku Miron... Osztokodnak... De a zisten verje meg: ebbe a házba még én parancsolok...

Szétrézett a szobában, a vetetlen ágyon, a belőtt ablaküvegen, a halott órán:

— Ezen a szigeten...

IV.

— Ahun gyünnnek — mutatott Novák a karjával a dáni út felé. Nehéz szekerek zörögtek messziről.

Négy óra lehetett, kedves, őszi délután, vékony napsugár feküdt a laktanyatornácon. Az őrsparancsnok lehúzódt a bútortorlasz mögé, a puskát úgy dugta ki a felfordított íróasztal egyik kiütött rekeszén, mint egy lőrésen.

— Csak reggelig tudnánk tartani magunkat, — mondta — holnap csak jön valami segítség... Udvarhelyt is szerveznek valami székelly karhatalmi zászlóaljzat...

— Hun van az innet...

— Három óra, vonaton... Ne féjjen semmit...

— Én nem félek, — felelt ébredő önérzettel a népfelkelő. Benyomta a tárat a puskába és tenyérrel rácsattantotta a závarzatot:

— Úgy lesz, ahogy Isten szentfelsége rendeli — mondta.

— Úgy.

A szekerek a faluban csörömpöltek, úgy hallatszott, hogy talán a piaconál. Nagy nyujtott vezényszó, aztán csönd. Megint egy kiáltás és léptek közeledtek, trappolva.

Novák a nagykapura kapaszkodva lógatta ki a fejét az utcára.

— A templomkertnél gyünnnek, — jelentette a kapuról — olyan zödes uniformisuk van, meg vasikalapjuk... Hü...

Leugrott a kapuról, be a tornáczra.

— Szemközt vannak már, — lihegte a barrikád mögött — a tulsó felen...

— Mennyien?...

— Nem láttom jól őket, csak ahogy a saroknál futottak erre láncban... Mintha nem sokan volnának: tán tizen...

Lépések freccsentek a kocsit sarában.

— Most jönnek át.

A kilincs lenyomódott, aztán rögtön tépni kezdtek a kaput s verni puskatussal.

— Kaput! — bögött valaki kint. Vállal nyomták befele a kaput, de az a régi kútágással volt betámasztva s nem engedett.

A népfelkelő felemelte a puskát, a kilincs felé célzott egy arasszal s elhúzta a ravaszt.

— Neszete kapu — mondta csendesesen.

Kívül nagyot cuppant a sár, ahogy szétugrottak s káromkodtak idegen szóval.

— Ne lüjj te! — ordított egy hang az utcán. S egyazon pillanatban megdöndült a kerítés, egy zöldesszürke ruhás ember vetette át magát a tete-

Ilyen sorrendben tárgyaljuk tehát azokat a behatásokat, amelyekkel olyan gyakran találkozunk a nyomozó. A megfelelő törvénypontokat most nem sorolom fel, hanem a szövegben fogom mindazt megemlíteni, ami ezzel kapcsolatban szükségesnek látszik.

I. A szűkebb értelemben vett sérülés.

Sérülésről akkor beszélünk, amikor valamilyen idegen tárgy az emberi testet alkotó szövetek, szövetrészek folytonosságát megszakítja, vagy az ember szerveinek működését megzavarja, illetőleg felgüszesztí.

Sérülések keletkezhetnek az élő- és a holttesten. Az utóbbinál minden esetben felmerül az a kérdés, hogy vajjon a holttesten talált sérülések még az élőben vagy már a holttesten keletkeztek-e? Az emberi testen talált sérülések eseteiben meg kell határozni azt az eszközt is, ami a sérülést okozta. A sérülések keletkezésére vonatkozólag a csendőrnek nyilatkoznia kell s ezért látszik indokoltnak az alábbi ismertetés a sérülésekre vonatkozólag. Egészen szokásos dolog, hogy a csendőr a sérülésekre vonatkozó adatokat az eljáró orvostól szerzi be; az orvosok nem szívesen adnak felvilágosítást, mert azt senki nem tudhatja előre, hogy egy sérülésnek mik lesznek a következményei, társult-e hozzá fertőzés mindjárt a sérülés elszenvedésének pillanatában, vagy a gyógyulás folyamán, betartották-e az orvos tanácsát a kezelést illetőleg, nem történt-e valami „házszerrel” való kezelés, amely a gyógyulás lefo-

lyását módosította stb. stb. Éppen ezért nem lehet azt sohasem előre megmondani, hogy mikor fog gyógyulni egy sérülés. Azt láthatjuk az orvosi bizonyítványokban is, hogy a sérülés gyógytartamának a meghatározásánál mindig kifejezésre juttatja az orvos azt, hogy: ...amennyiben a sérüléshez fertőzés nem társult vagy fog társulni... a sérülés ... nap alatt gyógyul...

A testen talált sérülések eseteiben a sértő eszközt is meg kell határozni. Alaki tekintetben a következő sértő eszközöket különböztetjük meg: tompa felületű, tompaélű, éles, hegyes eszközök és lőfegyverek. Ennek megfelelően pedig a sérüléseket így szoktuk megemlíteni:

tompafelületű és tompaélű eszközzel ejtett, metszett, vágott, szúrt, lő-sérülések.

II. Tompafelületű és tompaélű eszközök okozta sérülések.

Jelentősek, mert gyakoriak. Ezek közé az *eszközök* közé tartozik: az emberi végtag, néha az állati is (mint pl. rúgásnál), védekezésre és támadásra egyaránt alkalmas eszközök, boxerek vagy más olyan eszközök, amelyeknek rendeltetése ugyan más, de amit veszekedésnél nagyon gyakran használnak, mint szék láb, bot, kődarab stb. Ott, ahol verekedés robban ki, minden súlyos és kézbeeső tárgy szóba jön, mint tompafelületű, illetve tompaélű eszköz. Vasúti elgázolásnál, ütközők közé kerülésnél, épületbeomlásnál, magasból való lezuhanásnál

jén, huppanva esett be az udvarra, hogy a tenyerével támasztotta meg a földet. Az őrsparancsnok összefeszített szájjal kapta rá a esövet, de az idegen katona ült a földön, meg se mozdult, csak a tenyerét emelte maga elé egy keveset.

— Grüss Gott, Kamerad — köszönt sápadtan. Feltápáskodott lassan és barátságosan vigyorgott bele a puskacsöbe.

Egy német tréningmester volt.

A palánkon meg újra mászni kezdett valaki az utcáról s hamarosan ott kapaszkodott szuszogva a kerítésfán Vén Áron, a szomszéd őrsparancsnok, egy fekete, cigányképű csikiszékely.

— A nyű essen beléd, tesvér, — mondta nyugodtan s megpihent a palánk tetején lovaglómódra — az imént majd belémlyüttlél. Ha véletlen odább nem lépek, abba helyt meghaltam...

S mivel látta, hogy mindenki áll mozdulás nélkül az udvaron, rákiáltott dühösen a népfelkelőre:

— Szókjék kied, s nyissa má azt a kaput...

Novák elrugdalta az öreg kútágast és kitérte a kaput. Német katonák álltak az utcán s hátrébb a kocsijúton ponyvás trénszekerek. A népfelkelő nem szólt egy szót sem, de ahogy megemelte a szemét az ég felé, hol aprófelhők úsztak magosan, magában biztosan azt gondolta, hogy nagy az Isten.

V.

— Úgy volt, — mondta Vén Áron, már a német trénszekér mélyén, a sátorponyva alatt — az úgy volt, hogy reggel jókor jött a telefonparancs a szárnytól: összepontosítás, indulás... Jó, mondám én: vonat nem jár, szekér aranyért se: most mivel?

Csak gyalogláb, az ántiját, ebbe a nagy dagovány sárba... Felszerelünk s ám jönnek ezek a németek tizenhat szekérrel s mondják: eltévedtek a luptai erdőúton, most aztán merre? No, mondom nékik én: szikrát se féjjetek, kamerádok, majd mutatjuk mi az utat, s azzal bé a saraglyába s jöttünk vélik. Örültem, hogy megcsináltam ilyen okosan, de látom én az argyellántanyai dülönél: essze van szagatva a telefon, keresztbe fekszik az úton karó es, drót es. No gondolom én, te es csak úgy halottad, tesvér, a telefonparancsot, mint a csiki pásztor karácsonyestén az angyalok trombitáját, vagyis hogy: séhogy. Mondom ennek a németnek: hőj, curuk, curukk, kamerád, arrahejt menjünk, mert ott a baj. Megértette ez a jólélek, meg es fordult s eljöttünk te-érted, tesvér... Így volt.

Akkor már az országúton jártak, messze elhagyták maguk mögött a falut. Az őrsparancsnok feküdt a szekérfenekén sok pokrócba takarva szóltalanul. Novák csak nézett ki a ponyvanyíláson át az útra és mezőkre, ahol már hullt lefelé az este.

— Nem jól van sehogy, — mondta megint Vén Áron — két hete kaptam meg a nősülési engedélyemet, most aztán beleszóltak a bocskorosok a lagziba... Most várhatok esment... Farsangig.

— Ugyanbiza, — töprenkedett tovább — mikor gyüvünk erre vissza?... Tán karácsonyra se...

Nem felelt senki.

— Mikor gyüvünk mi vissza?...

Hang sem válaszolt.

— Mikor? — kiáltott Vén Áron.

S nem volt válasz rá. A kérdés kihullott a szekérből s szétfoszlott az esti mezőben és az este nem felelt...

(tehát a földhöz, mint szilárd testhez való ütődésnél) stb.

Azok az elváltozások, amiket tompafelületű és szélű eszközök okoznak az emberi testen, éppen az eszközök sokfélesége, a gyorsaság és az emberi test egyes részeinek különböző ellenhatása miatt — eltekintve egy egész sereg más körülménytől, amelyek szintén módosítólag hatnak — nagyon különbözőek. A tompafelületű és élű tárgyakkal okozott sérüléseket célszerűen a következőképpen csoportosíthatjuk:

1. a bőr legfelső részének lesurolása (hámledörzsölés);
2. vérálfutás, vagy másképen vakütés;
3. sebek;
4. a központi idegrendszernek és a gerinevelőnek rázódása;
5. belső lágyrészek helyzetváltozása, szakadása;
6. csonttörések;
7. egész testrészek leválása és roncsolása.

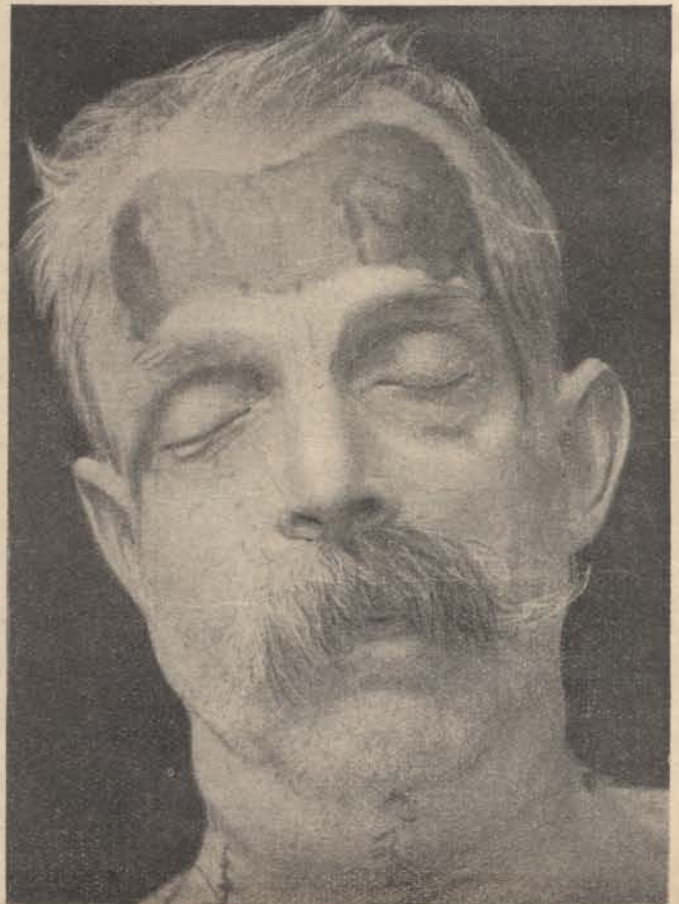
1. Amilyen jelentéktelen ezeknek a sérüléseknek egyike-másika a gyakorló orvos szempontjából, éppen olyan nagy fontosságuk van a nyomozásban. A gyakorló orvos vagy a sebész az első csoportba tartozó sérüléseknek semmiféle fontosságot nem tulajdonít, az nem képez még átmeneti munkaképtelenséget sem, egyszerűen jódincurával bekeni, száraz kötést rak rá s ezzel aztán ez a sérülés a gyakorló orvos szempontjából már el is van intézve; fontos ez azonban a mi szempontunkból, mert megjelöli azt a helyet, ahol a tompa erőszak hatott és

bizonyos körülmények között a bőrön, a hámledörzsölésekben a beható eszközt mintegy lefényképezve találjuk (lásd a felső képen az autóhűtő nyomát a bal arcfelel); ami aztán a sértő eszköz meghatározását egyszerűen lehetővé teszi.

A hámhorzsolásoknak a fontossága fojtogatásnál, megfojtásnál, akasztásnál is fontos. A horzsolásoknak a száma, elrendeződése nemcsak a támadó eszközre, hanem a cselekmény elkövetésének módjára, a használt eszközre, így közvetve a személyazonosságra is vezetheti a nyomozót. De félrevezetheti őt egyúttal, mert hiszen vannak halál utáni hámhorzsolások is, amelyek megtekintésre semmit sem különböznek az élőben keletkezett horzsolásoktól, éppen olyan barnavörösen beszáradnak ezek is így téves következtetésre adnak alkalmat.

Hirtelen halál esetében, különösen faluhelyen szokásos az, hogy a rosszul letteknek szíve-, homloktáját ecettel, tompaszelettel, vagy más, erős hatású, kémiai szerekkel dörzsölik, vagy vizes ruhával masszírozzák. Nemcsak a szív-, hanem a homloktáján is keletkeznek eme beavatkozás után hámhorzsolások, amik egy idő múlva aztán száradás folytán barnák lesznek. Ez az elváltozás egyaránt bekövetkezik élő és holttesten. Aki ezeknek az eredetét nem ismeri, könnyen bünescselekményre gondolhat, jóllehet csupán csak élesztési kísérletek céljából végezték ezeket a beavatkozásokat. Leggyakrabban tehát a homlokon és a szív táján találjuk ezeket a hámhorzsolásokat. Egy ilyen, hiábavaló élesztési kísérlettel kapcsolatos hámhorzsolást mutat a homlok bőrén az alábbi kép.

A hámhorzsolásokat ellenállásnak, küzdelemnek nyomaként megtalálhatjuk a testen akárhol. A hámhorzsolások nem véreznek. Ha pedig egy ilyen sérülés vérzik, akkor ott nemcsak a bőrnek hámja, hanem a mélyebben fekvő, az a réteg is sérült, ahol már véredek vannak, Ilyenkor aztán a vérrrel együtt

nedvesség is szívároga a sebzésből, amely ottan csakhamar beszárad és képződik egy vékonyabb- vastagabb, barnavörös réteg, amit var-nak nevezünk. A var után heg nem marad vissza, néhány nap alatt nyom nélkül meggyógyul (amennyiben fertőzés nem társul hozzá; ezt a kitételt többé nem használom, mert mindig azt feltételezzük, hogy fertőzés nélkül gyógyulnak). Abból, hogy a var hogyan néz ki, nem tudjuk megmondani, hogy a sérülést hány nappal azelőtt ejtették. Egy hét múlva esetleg csak az veszi észre a sérülésnek nyomát, aki különös gondnal vizsgálja és ért is hozzá. Ha valamivel mélyebben sértették meg a bőrt, akkor a var megmarad egy hétig is, amikor is lassan kezd leválni a bórról, még pedig a széli részen kezdődőleg és 3 hét múlva semmi sem látszik belőle.

Azt mondtuk, hogy a hámhorsolt terület csakhamar beszárad; de beszárad a holttesten az a terület is, amelynek a bőre vékonyabb, mint általában a testnek bőre; ilyen vékonyabb bőr van pl. az ajkakon, a herezacskón stb. Egy idő múlva tehát úgy az ajkak bőre, mint a herezacskó bőre barnásan beszárad s úgy néz ki, mintha hámhorsolásos volna. Ez egy mindennapi tapasztalat s aki egyszer ilyent látott, az nem is fogja azt sohasem elfelejteni.

Egy esetre emlékszem, amikor öreg cigányt egy erdész hasbarúgott, úgyhogy a cigány hashártyagyulladás következtében halt meg; bele megrepedt s ezen keresztül fertőződött a hasüreg hashártyája. A boncolásig 24 óra telt el; amely idő elégséges volt ahhoz, hogy a herezacskó bőre a nyári melegben kiszáradjon. A vizsgálóbíró (!) a holttest megpillantásakor nem habozott kijelenteni: no, ezt az embert alaposan herezacskón rúgták!

Ilyen barna elszíneződés sohasem jön létre vastag bőron, mint pl. a tenyéren vagy a talpon.

2. A tompa, erőszakos elváltozások másik csoportját a véraláfutások, vagy ahogyan általánosságban mondani szokták: a vakütések képezik. Ezek az elváltozások úgy jönnek létre, hogy a beható erő a bőralatti lágyrészekben zúzódást, szakadást hoz létre s ezzel egyidőben természetesen ereket is szakít, zúz. Minthogy pedig a szív működik, ezért aztán a szakadt ereken keresztül a vért a szív nyomó ereje bepréseli a szövetek hézagai közé, amit ottan alvadtt állapotban meg is találunk. Jóllehet a kiömlő vér is piros és pedig kékes-piros, mégis, a bőron keresztül kéznek látszik, éppen úgy, mint az erek az ember testén, akárhol. Az, hogy mi a vért alvadtt állapotban találjuk meg és hogy a vakütés területe kissé előemelkedik, igen fontos bizonyítéka annak, hogy a sérülés élőben keletkezett. Ezek a véraláfutások leggyakrabban szakított vagy zúzott sebek mellett fordulnak elő. A testnek azon a részén, ahol csontok vannak, a véraláfutások könnyebben létrejönnek, mert hiszen a csontok, kemény alap nagyon elősegíti a vérzések számára a talajt, hiszen alapot ad az ütéshez vagy ütődéshez. Éppen ezért a koponyán, a lábszár élén sokkal hamarabb keletkeznek véraláfutások, mint egyebütt. Mint-hogy pedig gyermekeknek és nőknek a véredényei vékonyabbak és állítólag szakadékonyabbak, mint felnőtt férfié: azért ezeknél kisebb erő behatására is létrejönnek a véraláfutások. Ugyanez áll öreg emberek ereinek szakadékonyosságát illetőleg is. Nőknél pedig elegendő az, hogy ha bőrüket megszívják,

hogy vérzéssel beszűrődés (ahogyan másképpen is szokták nevezni a véraláfutást) keletkezzék.

A véraláfutás terjedelme attól függ, hogy mennyi és milyen tág vérerek vannak a sérült területen, továbbá, hogy vajjon szorosan vagy lazán tapad-e a bőr azon a testrészen. Éppen ezért a fej területében sérülések után mindig kisebb a vérzéssel beszűrődés, viszont az arcon, különösen a szemek táján, ahol laza a szövetnek az alaphoz való tapadása, vagy pedig a herezacskón, — a nőknél a szeméremajkakon. Látunk néha ijesztő nagy véraláfutást, annyira, hogy pl. az ember ki sem tudja nyitni a szemét, olyan erősen beszűrődött mind a két szemhéj. (L! 3. kép.)

3. kép.

A véraláfutások alakjából csak kivételesen következtethetünk a sértő eszközre, mert hiszen nagyon sok tompafelületű eszköz ugyanazon alakú vagy nagyon hasonló elváltozásokat hozhat létre. A sértő eszközt csak akkor tudjuk megismerni a véraláfutásokból, hogyha annak jellegzetes alakja van, mint pl. megvesszőzésnél. Fojtogatásnál az előbb elmondott hámhorsoláson kívül, azoknak szomszédságában gyakran találunk kékes elszíneződést a szorító ujjhegyeknek megfelelően s azoknak a száma mutatja egyúttal azt is, hogy miről van szó. Egyes véraláfutásoknak a fontossága nem nagy. Amilyen ijesztő néha a kinézetük, épp olyan könnyűszerrel szívódnak fel. Ha azonban nagyszámúak a véraláfutások, akkor ezeknek már komolyabb jelentőséget kell tulajdonítani. Erről később lesz még szó.

Általánosan ismert dolog az, hogy a véraláfutások egy idő múlva a színüket változtatják. Először kék vagy kékesvörös, majd ibolyaszínű, barna-, zöld-, végül sárgaszínű lesz s egyszerre csak minden nyom hátrahagyása nélkül eltűnik. Fontos dolog még azt is tudni, hogy amikor a vérzéssel beszűrődések, véraláfutások kezdenek szint változtatni s egyben felszívódni, akkor a vérfestékes elszíneződés megnagyobbodik, a foltok kiterjedtebbek lesznek.

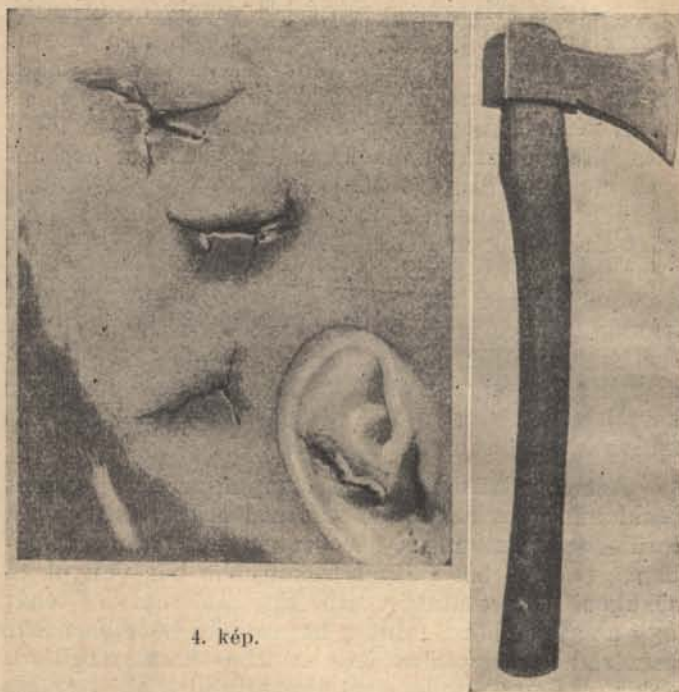
A véraláfutásokhoz nagyon hasonlítanak az ún. halálfoltok. Minthogy ez utóbbi minden holttesten bekövetkezik, azért ennek a kettőnek elkülönítése rendkívüli nagy fontossággal bír, olyannal, hogy a Bünyvádi Perrendtartás is előírja, hogy minden foltba be kell metszeni, jegyzőkönyvbe diktálni, hogy hogyan néz ki a folt a mélyben. Éppen azért nagyon merésznek kell mondani azt a jelentést, amely egyszerűen csak „véraláfutásról” beszél, de nem említi meg azt, hogy erről meggyőződést szer-

zett-e a vizsgáló, és ha igen, hogyan szerezte ezt a meggyőződését.

Minthogy most már tudjuk azt, hogy a kiömlött vér szabályszerű színváltozásnak van alávetve, ebből mindjárt arra is tudunk következtetni elég tág határok között, hogy a sérülés mikor keletkezett. Tehát a félrevezetés ellen is tudunk védekezni, különösen akkor, amikor az állítólagosan sérült testrészen kétféle színű folt van, mert akkor nyilvánvaló, hogy kétféle színű folt nem származhat egy- és ugyanazon időben elszenvedett sérüléstől, tehát vagy tudatlanság, vagy „bemártani“ akarás nyilvánul meg bemondásában.

3. Ha a tompa erőszak a bőrt is szakítja, zúzza, szétválasztja, akkor keletkeznek a sebek. Ezeknek a létrejöttéhez tehát nagyobb erő szükséges, mint a másik két, előbbi elváltozás létrejöttéhez. A keletkezett sebeknek az alakja nagyon változó. Függ elsősorban attól, hogy milyen irányból hat a tompa erő. Ha a beható erő a testfelületre merőleges, akkor *zúzott* sebek keletkeznek vagy úgy, hogy a bőr egyszerűen megreped, vagy pedig úgy, hogy az eszköz behatol a bőrbe. Ha pedig az eszköz ferdén találja a testet, vagy az a testfelületről közben lecsúszik, akkor *lebenyes* sérülések keletkeznek, amiknek a lényege tehát az, hogy a bőrt vagy a bőrrel együtt a mélyebb részeket is az alatta fekvő szövetekről letolja. Ha a sérüléseknek a széli részét nézzük, akkor az tűnik fel, hogy ezeknek a szélei nem élesek, hanem egyenetlenek, cik-cakosak, széli részükön elég kiterjedt vérzéses leszűrődéssel és a hámozást követő barnás elszíneződéssel. A sérüléseknek az alapja pedig egyenetlen, cafatos, vérzésesen szintén beszűrődött, úgy hogy közelebbi tájékozódás nem is olyan nagyon egyszerű. Az ilyen sérülések a sebeknek a legtipikusabb alakjai.

A tompa erőszakos behatásoknak van egy formája, amely zavart okozhat a megítélésben. Ezt a formát akkor találjuk, amikor az elváltozás nem zúzott szélű, egyenes vonalú, hanem amikor a szélek csaknem egészen élesek, vagy pedig csillagalakúak. Ottan keletkeznek ezek a sérülések, ahol a bőr alatt fekszik a csont, egészen felületesen, és a csontszélek élesek. A sérülést olyankor úgy képzeljük el, hogy az eszköznek a testfelületre való hatásakor a bőr beszorul az eszköz és a bőr alatt fekvő csont közé, a nyomást nem bírja, a csontszél belülről vágja át a bőrt. A fejen, különösen a szemöldöktájának megfelelően lehet találni ilyen sérüléseket. Úgy is létrejöhetnek akárhol ilyen sérülések, hogy a csontok a behatás alkalmával törnek, a csontdarabok pedig belülről kifelé szúrják át a bőrt s ilyenkor arra lehetne gondolni, hogy több sérülést ejtettek a testen, holott valójában csak egyről van szó; a következő képeken egy egyenesvonalú repesztett sebet látunk, — hogy repesztett seb, azt az mutatja, hogy a seb alapján az ellenállóbb képletek, mint pl. erek stb., épen maradtak, metszett sebeknél — lásd később — a seb alapján minden egyenlő mélységben van megszakítva. Tehát tompa erőszak hatására keletkezhetnek egészen egyenes szélű, repesztett sérülések, és csillagalakúak is. Ferde felületű, tompa eszköz hatására keletkezett *csillag*-alakú sérülések látszanak a 4. képen, amelyeket a képen látható balta fokával ejtettek a sértett fejen (balta). Lényeg tehát az, hogy egy- és ugyanazon eszköz hatására nem keletkezik mindig egy- és

4. kép.

ugyanazon sérülés a testen, vagy megfordítva is mondhatom: egymástól egészen eltérő külsejű sérülések keletkezhetnek egy- és ugyanazon eszköz behatására. Egy sérülés megítélésénél tehát nem lehet mereven ragaszkodni egy eszközhöz, vagy több sérülés esetén nem lehet határozottan kijelenteni, hogy ez az eszköz csak ilyen vagy olyan sérüléseket hoz létre, ennél fogva az, amit a sérült vagy terhelt állít: nem lehet igaz stb.

A nyomozónak arról is kell nyilatkoznia, hogy egy sérülés mennyi idő alatt gyógyul előreláthatólag. A tompa erőszak által okozott sérülések zúzott sérülések, ezek pedig sohasem gyógyulnak 8 napon belül, hanem csak 8 napon túl, mert a gyógyuláshoz az szükséges, hogy a zúzott részek először leökoldjenek, vagyis, hogy a seb feltisztuljon. Egészen más az, hogyha idejekorán szakszerű orvosi segítségben részesül az illető, aki a sebszéléket kiegyenlíti, majd meg varrattal egyesíti. Ilyenkor a gyógyulás természetesen hamarabb bekövetkezhetik, de csak egészen kivételesen. A rendes tartam 8 napon túli, 20 napon belüli, de inkább 20 napon túli.

Ha nem ismerjük meg határozottan a sérülés eredetét, akkor ne is nyilatkozzunk arról. Éppen a sérüléseknek tarkasága, egy és ugyanazon eszközzel ejthető, látszólag különféle sérülések a gyakorlatlant nagyon megtérfálhatják, különösen, ha nincs ahhoz szokva, hogy mindent a legnagyobb részletességgel vizsgáljon, hanem csak az első benyomásra alkotja meg véleményét.

Patakba belefult, illetőleg a patak vizében talált közepkorú ember kilátszó fejrészén „baltaesapásoktól“ eredő, kiterjedt sérülést, a jobb fülnek, a halánték és az arc lágy részének jelentékeny pusztulásával együtt a törvényszéki orvosi vizsgálat 1. holttestben keletkezett, 2. pézsmapatkányragasztól származónak jelentett ki. A nagy szövethiány széli részének vizsgálata sajátságos csipkézettséget látatott. Az utánjárás igazolta az orvos állítását. Lásd 5. kép.

A tompa felületű tárgyak okozta sérülésekhez soroljuk a harapásokat is. Legtöbbször állatoktól ered (l. 6. kép, kutya harapások), de emberek is okoznak ilyen sérülést — bosszúból. Ausztriában a verekedésnek egyik módja az, hogy a fülkagylót harapják le. Tulajdonképpen az állati harapások szakí-

5. kép.

tott sérülések, mert hiszen az állat nemcsak megragad a fogaival, hanem egyúttal igyekszik összeköttetéseiből kiszakítani a megharapott részeket. Emberi harapásoknál a fogak lenyomata már nagyon sokszor volt árulója a tettesnek. Ha nem húzással együtt történik a harapás, akkor a fogaknak a lenyomata, a fogsornak sajátos, egyéni eltérése nagyon jó bizonyíték a tettes ellen.

A harapási sérüléseknek veszélye: elvérzés, veszedelmesség, néha pedig csonttörések is. Különösen veszedelmesek a disznóharapások. Ezek a sérülések sem gyógyulnak sohasem 8 napon belül és csaknem kivétel nélkül fertőződnek és gyógyulásuk néha rendkívül hosszadalmas.

4. Egy következő elváltozás, amit tompa erőszakos behatás okozott az emberi testen, az idegközpontok rázódása. Minthogy ennek rendkívüli nagy

6. kép.

jelentősége van, azért ennek a fej sérülésénél külön fejezetet fogunk szentelni és most áttérünk a

5. belső szervek repedésére, szakadására. Ennek a létrejöttéhez nagy erő szükséges, mint pl. magasból való lezuhanás, túristaszerencsétlenségeknél, repülőszerencsétlenségeknél, elgázolásnál, beomlásnál, vasúti lökhárítók közé kerülésnél, vagy más, hasonló nagy erővel beható tárggyal való érintkezésnél, mint lórugás, tehernek ráesése, stb. Néha elégséges egy lábrugás, puskatussal való megütés, kemény, hegyes tárgynak való nekifutás, stb.

Rövidlátó orvos gyors menetben fakerítésnek ment, veséje megrepedt. Footballnál számos a veserepedés, ugyanígy autógázolásnál is, leggyakrabban morzsalékony szervek repednek meg, mint pl. a máj, lép, vese, tüdő, szív, belek, húgyhólyag, legritkábban az agy. Természetes, hogy ha a lép, máj már előzetesen beteg, akkor kisebb behatásra is megrepedhet, mint pl. maláriában szenvedőknél. Csecsemőnél is megrepedhet a lép szülés alatt, ami megint gyermekölés kérdésénél nagyon fontos. Ha a májban rákos daganat van, ami sajnos, elég gyakori, akkor megrepedhet magától, elég, ha az illető az ágyban megfordul.

Ha a szív vagy a nagy edények repednek meg, akkor abból hamar bekövetkezik a halálos elvérzés. A belső szervek egyéb repedésénél a halál nem áll be oly gyorsan, mint a szív és a nagy erek repedésénél, hanem a cselekvőképesség még hosszabb-rövidebb ideig megmaradhat, tehát a sérültek jöhetnek, mehetnek, mint az alábbi esetekben is:

Gerenda esett a munkásra, akinek lépe és bal veséje egészen leszakadt, mégis 20 lépést tudott tenni s csak 7 és fél óra múlva halt meg; vasúti munkást a vagon falhoz nyomott, elájult, ecetes felmosásra magához tért, saját kívánságára kórházba vitték, de közben meghalt. Lépe, mája többszörösen beszakadt s hat bordának a törése a tüdőt is megsértette. Kocsist ló hasbarúgott, mája kétfelé szakadt, egyik veséje megrepedt, felment az elsőemeleti illemhelyre s csak ott esett össze s halt meg. Szívrepedés után csak 10 óra múlva halt meg egy fiatalember. Tizenhét éves legényről van szó, akit reggel 9 órakor mellbe rúgott egy ló s egyben falhoz is csapta. Amikor az orvos hamarosan megérkezett, őt öntudatlanul találta, érverését nem lehetett tapintani, arca egészen szederjes volt, végtagjai pedig hidegek. Ez a legény mégis csak este fél 8 órakor halt meg. A szívén volt egy 1 cm. hosszú repedés. Másik esetben a függőér egészen kétfelé szakadt s ezt a sérülést 8 óráig élte túl a sértült.

A testen kívül látható külsérelmi nyomok egyáltalán nem mutatják azt, hogy milyen súlyosak lehetnek a belső szervi sérülések. És ez nagyon fontos. Olyan fontos, hogy mi, orvosok, mindig azt mondjuk, hogy boncolás nélkül a halál okát megállapítani nem lehet. A bőr és különösen a ruházat a sértésekkel szemben igen nagy védelmet nyújtanak, a bőr pedig ezenkívül rugalmas és nagyon ellenálló, úgy, hogy semmi külsérelmi nyom nem látszik, és mégis, belül nagyon súlyos, halálhoz vezető szervi elváltozásokat látunk boncolásnál.

6. A ficamokról és a csonttörésekről, mint a tompa, erőszakos behatásoknak egy másik csoportjáról szintén később lesz szó.

7. Testrészeknek a szakadása és morzsolása nagyon nagy behatásoknak az eredménye szokott lenni. Vasúti szerencsétlenségek, villamos elgázolások, gépszíj, löpörgyári robbanások, stb., amelyek után néha a testet egy darabban nem is lehet megtalálni, vagy pedig nagy fáradságba kerül, amíg a személyazonosságot meg tudjuk állapítani. Tűzészeti lövedékek és más anyagok robbanása is ilyen nagy sérüléseket okoznak. Itt is meg kell jegyezni azt, hogy sokszor a koponyacsontok és az agy péppé vannak

roncsolva s a bőrön esetleg vagy semmi, vagy olyan kevés elváltozást látunk, hogy a külvizsgálatból igazán nem is gondolnánk a belső, súlyos elváltozásokra.

III. Metszett sérülések.

Éles eszközök hatására olyan módon keletkező sérülések, amikor az eszközt a testfelületen vagy merőlegesen vagy szög alatt elmozdítjuk. A metszett sérüléseknek a hossza általában jóval nagyobb, mint a mélysége, szélei élesek, a mélybe ékalakulag keskenyedve terjednek be. Ha domború testrészen hat az éles eszköz, akkor a metszett seb sem egyenes, hanem ívalakú, ha pedig bőr ráncon és ferdén tartott eszközzel metszünk, akkor szélei cik-cakosak és ha a ráncot nem metszi át teljesen, akkor egy megszakított metszési sérülést kapunk, amely tehát úgy néz ki, mintha két metszés volna. A nyak metszett sérüléseinél pedig, ha az eszköz több ráncon halad keresztül, több sérülési nyom marad vissz. A sérülés szélének élessége attól függ, hogy milyen éles volt az eszköz. Ha szög alatt éri a metszőeszköz a testet, akkor lebenyes sérülések keletkeznek. Kicsiny, előálló testrészt, ujjhegyet, orrhegyet egy metszéssel le lehet metszeni, a sebfelület ekkor egészen síma, szélei élesek. A metszett seb mélysége attól függ, hogy milyen éles eszközzel és milyen erővel kezeltük az eszközt. Csontok, vagy pl. nyakmetszésnél az elmeszesedett Ádámcsutka nem engedik meg az eszköznek a mélybe való haladását. A metszett seb fontossága abban van, hogy milyen mélyen hatolt be a testbe. Ha a sérülés nem fertőződik, akkor finom, vonalas heggel gyógyul, ha mély a sérülés, a nagy erekből történő vérzés miatt halálosság válhatnak, különösen a nyakon. Másik veszedelme pedig az, hogy ízületeket nyit meg és hogy idegeket sért.

IV. Vágott sebek.

Éllet bíró eszközzel való ütéskor (vágáskor) keletkeznek. Néha nemcsak váganak az éllet bíró eszközzel, hanem egyúttal végig is húzzák azt a testen, mint pl. kardvágásnál. A sérüléseknek a minősége attól függ, hogy milyen súlyosak a vágó eszközök és hogy milyen erővel kezelik azokat. A metszett sebekkel ellentétben a vágott sebek csontokat is átütnek. Ha a vágóeszköz merőlegesen éri a testet, akkor nagyjából egyenes szélű, ékalakulag a mélybe terjedő sérülést kapunk, ha pedig szög alatt hat be, akkor lebenyes sérülés keletkezik. Ha a beható erő nagy, akkor egyes testrészeket le is lehet választani egy csapással. Csontokon nagyon szépen látszanak ezek a vágott sérülések s ha a csontokat ferde irányban éri az eszköz, akkor a csontok szélei úgy néznek ki, mintha le lennének köszörülve. Ha az eszköz egy kissé széles, akkor már repedések is keletkeznek. Minthogy vágott sebeket legtöbbször a fejre irányoznak, azért nemcsak a bőr és a csont sérülése, hanem ezzel együtt az agynak a károsodása és roncsolása is létrejön agyrázkódás, — vagy agyroncsolás formájában. Ha a vágott sebekkel kapcsolatosan a koponyacsontok egy része hiányzik is: azért ez még nem jelenti azt, hogy halálos a sérülés. A harctéri taapszталatokból tudjuk, hogy nagyon sok sebesült van, akinek koponyájából csontdarabokat távolítottak el s akik meggyógyultak.

V. Szúrt sebek.

Hegyes, legtöbbször hosszú eszközök, amit tengelyük irányában tolnak be a testbe. Legtöbbször kés, zsebkés, egy, vagy többélű hegyes, éles, vagy nem éles eszközök ezek. Olló, ár, akasztószegek, bot, esernyő, stb. A szúrt sérüléseknél általában a mélység nagyobb, mint a testfelületen levő hosszúságuk. Van rajtuk bemeneti nyílás, szúresatorna és esetleg kimeneti nyílás is. Hosszú eszközzel, karddal, szurronnyal lehet olyan sérüléseket ejteni, amely a testen, vagy a végtagokon keresztül hatol. Lehet ezt gyakran látni olyankor, amikor a megtámadott karját védekezésképpen maga elé emeli.

A szúrt sérüléseknél a bemeneti nyílás nem mindig olyan, mint az eszköznek az alakja. Csak a kétélű eszköz — ha a beszúrás alatt nem mozdul el és késszúrásnál sem fordítják el — nyoma látszik meg a bemeneti nyíláson. Ilyenkor a sebszélek élesek, a sebzugok pedig árpavégűek. Minthogy pedig ugyanilyen bemeneti nyílást kapunk akkor is, ha a beható eszköz keresztmetszete kerek, vagy, ha sokélű eszközzel történik a szúrás: azért a bemeneti nyílás kinézetéből nem lehet minden további nélkül arra következtetni, hogy milyen volt az eszköz. Első hallásra érthetetlennek látszik ez, azonban anélkül, hogy bővebben magyaráznók, el kell fogadnunk azt a kísérletileg is bebizonyított tényt, hogy a szúrásnál a bőr rugalmas rostjainak a viselkedése és az úgynevezett hasadási irányoknak vannak nagy szerepük. Érdemes megjegyezni azt, hogy ha a szúrt sérülés elég vastag eszközzel történt, nem kapunk akkor sem lyukat, vagyis bőrhiányt, hanem egy élesszélű, akár néhány centiméter hosszú sérülést látunk, amit első megtekintésre metszett sebek gondolhatna az ember. Lásd a 7. képet.

7. kép.

Szúrt sebnél tehát a bőrön levő bemeneti nyílás nem árulja azt el, hogy milyen az eszköznek az alakja. Épp így azt sem lehet mindig mondani, hogy a késnek a háta merre volt fordítva, mert csak abban az esetben látszik meg az egyik sebszélnek a ledomborított volta, ha a keshát nagyon széles volt.

Ha azonban a szúró- és egyben éles eszközt, mint pl. a kést kihúzás közben kissé el is fordítják, akkor a késnek az éle a bőrt kissé fel is metszi, amiből aztán nagyon jól meg lehet látni azt, hogy merre volt fordítva a kés éle. Ha többélű eszközzel történt szúrásról van szó, akkor a bőrön levő bemeneti nyílásnak annyi ága van, ahány éle volt az eszköznek. Fontos azonban azt is tudni, hogy ugyancsak többágú, azaz csillagalakú sérülések keletkeznek egyszerű, lapos, hegyes eszközzel való szúráskor akkor is, ha a bőrön a különböző (szabadszettel természetesen láthatatlan) hasadási irányok találkozásánál történik a szúrás.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Madridról azt írtuk egyik elég régi számunkban, hogy hamarosan a nemzeti csapatok kezén lesz. S Madrid még ma is a vörösöké. Itt tehát mi magyarázattal tartozunk az olvasónak. Annakidején a nemzeti csapatok egyik győzelmet a másik után aratták s képesek voltak alcazari legendás hőstettekre is, viszont a különböző nyelven beszélő, de egy ágról szakadt Rosenberg és Deutsch dandárnokok által vezérelt vörös fegyveresek inkább a templomok és szardíniás üzletek kirablásában vetélkedtek, semmint a géppuskaharcban. Minden józan ember, aki csak kópýt a katonamesterséghez, természetesen látta akkoriban, hogy ebben a küzdelemben csak a fegyelmezett nemzeti csapatok — a katonák — lehetnek győztesek.

Bizonyára sok bajtársunk elgondolkodott az azóta eltelt hosszú idő alatt, miért maradt Madrid mégis a vörösök kezén? A válasz egyszerű: világpolitika. Ha a küzdelem megmaradt volna kizárólag a spanyolok belső harcának, ma már Franco tábornok a romokon békeességben építené az új spanyolhont. A nagyhatalmak azonban a spanyolok élet-halál harcában felismerték a maguk érdekeit s a baj ott van, hogy ezek az érdekek nem találkoznak. Messzire és túlhosszú mondókára vezetne, ha ezt részleteznők, elégedjünk meg magával a ténnyel, hogy különböző nagyhatalmi érdekek ütközése hirtelen és váratlan zavarokat, ki nem számítható sakkhúzásokat vitt bele a spanyol belsőháborúba. A szembenálló spanyolok sakkfigurák lettek idegen erők kezében s a játszma London—Moszkva—Berlin—Páris—Róma vonalon át egyik kátyúból a másikba jut mind a mai napig.

Ezért urak Madridban még ma is a vörösök, közben azonban ne feledjük el, hogy a nemzeti csapatok más pontokon morzsolják maguk előtt az ellenállást. Akármilyen legyen is hát a nagyhatalmi sakkjáték további menete, a nemzeti érzést, a nemzeti gondolatot spanyolföldön a világ összes Rosenbergjei sem némíthatják el többé. Ma már 35 tartomány van a nemzeti csapatok kezén s csak 11 a vörösökén, de ennek a tizenegynek a népessége is szívzorongva várja a nemzeti fegyverek győzelmét.

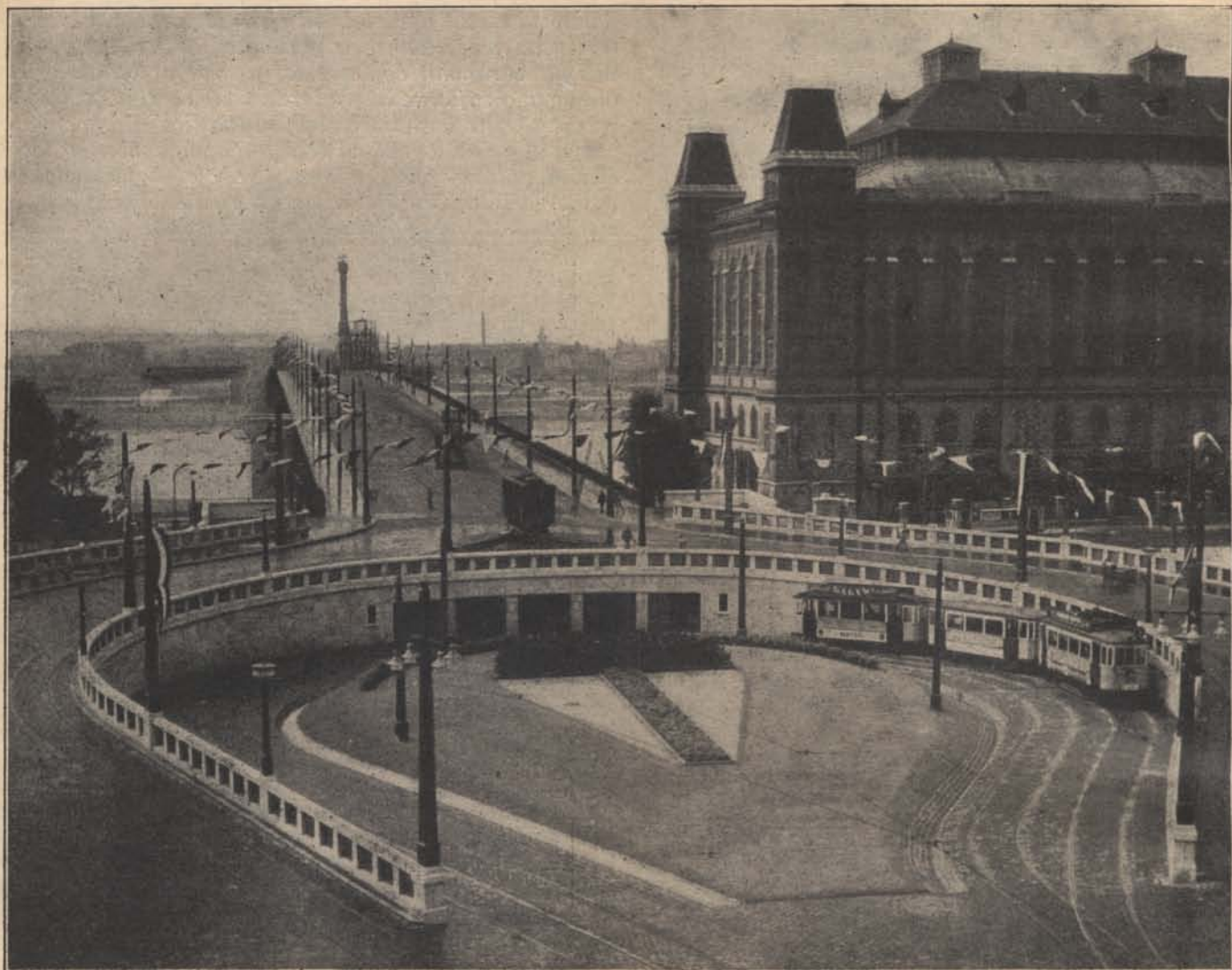
Annyi bizonyos különben, hogy csúnya, visszataszító és förtelmesen vérszomjas az a nemzetközi komédia, amit a spanyolok bőrén rendeznek ezek az úgynevezett köztársasági, a valóságban azonban fél-vörös—vörös—szabadkőműves—anarchista—fekete—kommunista—demokrata stb. elemek, a világ minden izmusának ez a zagyva vegyesfelvágottja. Szörnyű, amit a spanyol nemzet a maga földjén ezektől a világszédelgőktől szenved, a világtörténe-

lemnek; ezektől a véreskezű cirkuszigazgatóitól, akik nyomban megjelennek a porondon, ahol a világ bármelyik sarkában egy nemzet a maga létkérdéseit önmaga, a saját kedve és természete szerint próbálná elintézni. Ott teremnek ezek a hivatlan világmegváltók s egy szál bőrkamászlival, nádpálcával, no meg főként autóval felszerelkedve Napoleont játszanak s a testvért testvér bicskájába kergetik elcsépett frázisaikkal. Csakhogy ma már ott tart mégis a világ, hogy százmillió ember tömegek fordulnak el undorral ezektől a frázisoktól és nem is kétes családfajú terjesztőiktől. A nemzetköziség végérvényesen megbukott, spanyolból orosz és oroszból spanyolt, sem pedig emberből spanyol-oroszt faragni senki nem tud, miként fából sem lehet vaskarikát. Az orosz szovjet területén is többet beszélnek ma már orosz hazáról, mint világforradalomról, legalábbis a valóságos oroszok. A hazát nem ismerő nemzetköziség képviselői és agitátorai elvesztették a játszmát s ha Madridban még grasszállhatnak, azt is a világpolitika huzakodásának köszönhetik. Ebben az utolsó zavarosban hadd halásszák ki magukat kedvükre. Madrid azért mégis a spanyoloké lesz.

Erdélyből egyik képtelen hírt halljuk a másik után. A román vezérkar azt követeli, hogy magyar ne viselhesen hivatalt. A román fegyvergyárakban még hottentottákat is vállalnának munkába, csak és kizárólag és egyesegyedül magyart nem. Fel nem lehetne sorolni a számtalan erőszakot, üldözést, mellőzést, kenyérfosztást és csúfságot, amit odaát a magyarral cselekszenek. Ha azonban mégis csokorba szednők ezeket a komisszágokat, a csokor legszebb virágszála az a kis história lenne, amit a tordai csendőrökről olvassunk. Nagy színházi előadás volt Tordán a szokásos akadályok és hercehurcák ellenére is, jött azonban a meglepetés előadás közben. Csendőrök vonultak fel biztosított menetben a színház pénztárához és a bevételt utolsó garasig „őrizetbe vették”. Valami városi szabályrendeletre hivatkoztak, hogy minden előadás jövedelmének a fele a csendőrlaktanya átépítési alapját illeti meg.

Csak arra vagyunk most már kíváncsiak, hány színdarabot és kabarét sarcoltak meg derék „kollégáink” ezzel az ürüggyel és mikor lesz már ez az „alap” olyan kövér, hogy annak a bizonyos laktanyának az átépítését is elbírja, egyéb elfoglaltságai mellett. Erős a gyanunk, hogy a tordai csendőrlaktanya átépítési költségeit végre is a m. kir. tordai csendőrszárny-parancsnokság felterjesztése alapján a m. kir. belügyminiszter fogja kiutalni.

Különben az erdélyi keserűségtengernek ez a humorcsöppecskéje belevilágít az egész román közéletbe. Mert ugyan melyik magyar csendőr vállalná, hogy tegyük fel a Salamon-kabarét, vagy akár Hacsék és Sajó urakat laktanyajavítás címén személyesen, szuronyosan, szolgálattelappal megsarcolja? Ezért mulatunk az egyik román lap jóslatán, hogy a magyarság eltűnik a történelem színpadáról. Az utolsó felvonás előtt román embertestvéreink bizonyosan jelentkezének a kasszánál az őket megillető ötven százalékért, hogy hazájukat átépítsék belőle. Az agyvelőnket is kiszívják malternek. Csak hát, persze, mi is ott leszünk!

Az új dunai — Horthy Miklós — híd Budapesten, amelyet e hó 12-én adtak át a forgalom részére. Háttérben a budai hídfőnél a tengerész emlékmű. (Bálint örm. — Budapest — felv.)

Hát aztán lehet így Dunavölgyéről, nemzetek megbékéléséről beszélni? Hát nem maguk a románok kényszerítenek bennünket arra, hogy Erdélyre csak összeharapott foggal és átmarkolt puskatusával tudjunk gondolni? Hát nem rongyig gyáva az, aki ilyen komisz, embertelen hangokra altatódanával felel? Köszönjük, derék román „embertestvérek” ezeket a komiszságaitokat, amelyek jobban acélozzák az erőnket bizánál és ekrazitnál! Mert mindent el lehet felejteni és mindent meg lehet bocsátani, de a megcsúfoltatást . . . soha.

Amikor a béketárgyalások előkészítése folyamán arról volt szó, hogy a vesztes államoknak mennyi legyen a fegyveres ereje, a tanács tagjai — amint a jelenvoltak egyike írja — majd összekaptak azon, hogy Ausztriának több legyen-e, mint Magyarországnak és hogy Németországtól elvegyenek-e még néhány hadosztályt vagy sem. Amikor Magyarország részére megszabták a mai keretet valamivel meghaladó létszámot, az egyik katonai szakértő azt mondta:

„A kérdéses hadsereg elegendő lenne a határok ellenőrzésére, de nem azoknak a megvédelmezésére.”

Ezt a szakvéleményt azonban a bölcsek, az „igazságtevők” elengedték füleik mellett, mert nem erről akartak hallani. Ellenben arról, hogy mennyi a hadsereg, mely nem fogja nyugalmaukat zavarni? Ami kiderül abból is, hogy a bölcsek egyike azt mondta:

„Igen, igen kérem, de én a front keserű tapasztalataiból tudom, hogy a magyarok kitűnő katonák.”
Ezt ugyan a tanács többi tagja is tudta, igaz, hogy csak a világhírből, a magyar katona világhírből, de most lám, egyikük a maga bőrén tapasztaltakból állítja ezt, ennél fogva rögtön nekiestek a tervezet készítőjének, rácsaptak a papírra és kihúztak onnan egy-két hadosztályt. Még kevésbbé legyen alkalmas a magyar hadsereg a határ megvédelmezésére. Aztán nyugodtan elmentek feketekávézni.

Itt aztán — úgy időtöltésből — szóba került az is, hogy az utódállamok hadseregét is csökkenteni kellene, illetve meghatározni azok létszámát is. De, mint minden feketekávé-s tárgyalás, ez is egészen kedélyes lett s annak eredménye csupán annyi volt, hogy Clemenceau szerint: „Hozzájárulok az ő fegyverkezésük korlátozásához, de úgy vélem, a korlátozásnak nem kell sem azonnal, sem túlságos sietséggel megtörténnie.”

Az egész béketárgyalás felett — szerintük — a szent Igazság szelleme lebegett . . .

Nem lehet tagadni, hogy e határozatokhoz a hideglelés félelemnek is volt valami köze, aminek viszont meg volt a történelmi alapja. Nem más, mint az, hogy az összefogott világ ellen a központi hatalmak győzedelmeskedtek öt éven át. A mai élni akarása is ezeknek a nemzeteknek, nem más, mint még gigászi küzdelem. A siker minden bátorító ígérével. Ez is hideglelést szül azokban, akikben az el nem altatható lelkiismeret a tényeket világosan mutatja. Erre kell gondolnunk, amikor azt halljuk, hogy az előkelő nemzetközi értekezlet egyik tagja a legnagyobb részt női hallgatóság előtt azt fejtegette: kár a gyerekszobában a mai játékokat megtérni. Mert a mai játékok: az ólomkatonák, az ágyú, gépfegyver, tank, repülő, stb. Azt mondta a szónok, az idegen ország szónoka: arra kell törekedni, hogy a gyermek ismét a szappanbuborékban gyönyörködjék, elámuljon a Piroska és a farkas meséjén és bibelődjék a bádögvederrel meg a homokkal vagy a bűgőcsigával. Ugyanakkor a szónok hazájának nagy napilapjában dicsekvő, meglehető beállításban fejtegetések, szakvélemények, képek és számoszlopok számolnak be a fegyverkezésük mai helyzetéről, az önkéntes adományokról és szolgálatokról, az iskolák katonai szervezettségéről s az ifjúság kiképzéséről.

A hallgatóság jó része — ismételjük — nő volt, anyák, vagy leendő anyák, akiknek — úgy vélte a szónok — könnyű a lelkére hatni. Csak azt felejtette ki a szónok a bizonyára sugalmazott számításából, hogy magyar nők előtt beszélt. Akik akkor sem mutatkoznának ily szónoklatra fogékonynak, ha nem élték volna át húsz esztendő anyai kínját, keservét.

Ez a hideglelés folytatódik még tovább s most, hogy a béketárgyalások előkészítőjének egyike, a volt mindenható angol miniszterelnök, Llyod George azt mondta, hogy beismerik, hogy a határokat hamis adatok alapján állapították meg, — most még erőteljesebben nyilvánul meg. Ismertük és látjuk ezt számos jelből az egyiket azonban ezúttal megemlítjük. Arról van szó, hogy — amint egyik, a kilométerkövek alkotta határon túl járt olvasónk írja — odaát a magyar fiúknak nem adnak puskát a kezükbe, amikor katonasághoz bevonulnak. A legteljesebb tárgyalagossággal gondolkodó előtt is nyilvánvaló, hogy ennek semmi más oka nem lehet, mint az, hogy félnek tőlük, nem akarják számukra megadni a harc szükséges ismereteit s az eszközt, amely azokat felbükkerítene. Egészen naiv hitegetése pedig ez önmaguknak, mert tudniillik a magyar ember előtt sohse kellett hetekig és hónapokig tartó oktatás ahhoz, hogy mit jelent a fegyver és hogy kell azzal bánni. A Kárpátok látták öreg népfelkelőinket régi puskákkal, amiket csak hajnalban kaptak és délután már az orosz verték vissza a hegyekből. Hát ez nem más, ismételjük, mint a magyar lélek nem ismerése, azé a léleké, amely győzedelmeskedik — a maga puszta karjaival is, ha arra kerül a sor. Mert elsősorban a lélek az, ami a puskát s a repülőgépet győzelemre viszi.

Lehetetlen nem észrevenni valami tévszerűséget és azonosságot az előbb ismertetett gyűlés szónokának elgondolása és e tény között. Egymás mellé téve: ne kapjon fegyvert a magyar se akkor, amikor gúgyög még, se akkor, amikor katonasorba nő bele. Se itthon, se túl. Engedje majd magát letaglózni és összetett kézzel mosolyogni... ugyebár?...

Gyermekkor.

— Szemelvények egy pályázatunk anyagából. —

(Folytatás.)

VIII.

1910-et írtak akkor, mikor egy reggelen arra ébredtünk fel ötven testvérek, hogy édes anyánk a hatodik kis testvérkénkkel együtt, — aki akkor alig hathónapos volt — Erdélyben levő egyik faluban vasúti szerencsétlenségnek halálát lelta. Öten maradtunk otthon édesapánkkal és a legidősebb 13, a legfiatalabb 3 éves volt. Jöttek a rokonok és egyet-egyét ki-ki magával vitt egyelőre, hogy addig, amíg édesapánk másként nem intézkedik, jó helyen legyünk.

Nekem az a szerencse jutott, hogy édesapám szüleihez kerültem és az elemi iskolát folytattam tovább, amit otthon abba kellett hagynom. Másfél év múlva aztán haza mentünk, mert megjött a mostohánk. Szórol-szóra mostoha volt. Lehet, hogy nem voltam a legjobbak közé tartozó, de nekem volt a legrosszabb sorom az öt testvér között, amit abból vettem észre, hogy nekem kellett legkorábban kelni, konyhát felmosni, kávéfőzni, szentet, fát bekészíteni, nemkülönben pedig a szobákat is felsurolni.

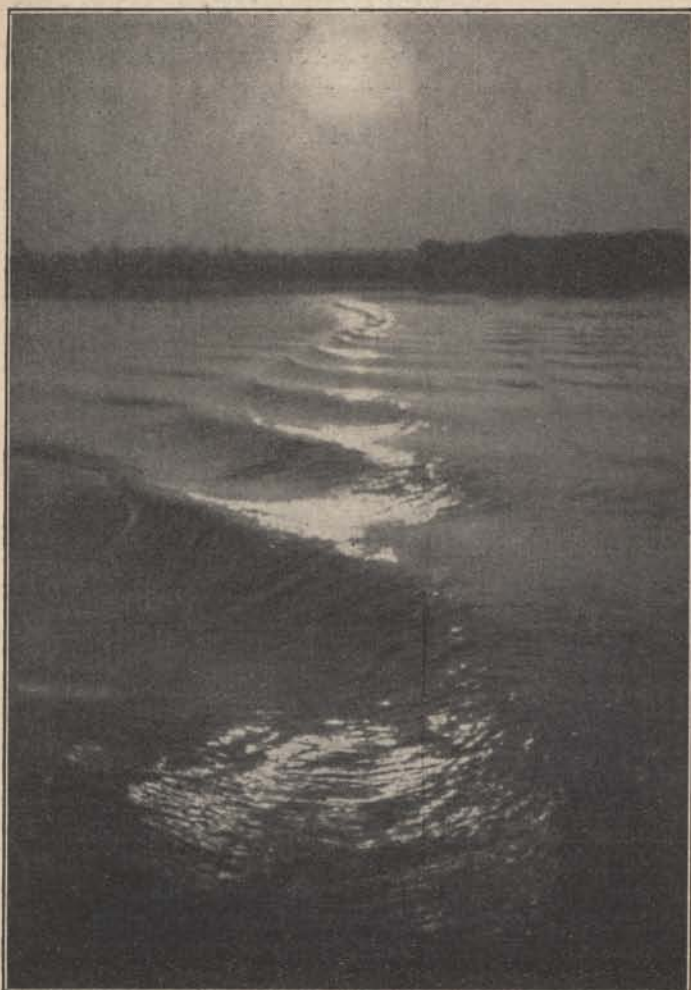
Volt a rokonságunkban egy csendőr, aki szabadságideje alatt hozzánk is ellátogatott, akit az éppen akkor távol lévő édesapám helyett a mostohám fogadott. Az első félórán már csak felőlem folyt a beszéd. Mostohám nem fukarkodott a legrosszabb jelzőkkel illetni engem a csendőrokon előtt, a jövőmre vonatkozólag pedig sajnálkozva jelentette ki, hogy nem tudom, mi lesz ebből a gyerekből, amint már ezt az okos, de szívtelen felnőt mondani szokta.

Telt-múlt az idő, de az én sorom nem volt jobb, mert ha panaszkodni mertem a munkából hazatérő édesapámnak, akkor másnap dupla adagot kaptam rendszerint, persze a verésből. A legidősebb bátyám 17 éves korában, 1914 augusztus hóban önként bevonult katonának és ekkor még rosszabb napok elé néztem, mert ő volt az egyedüli védelmezőm, amennyiben tőle telhetett.

Én maradtam a legidősebb és most már a „háztartásbeli“ teendőim közé még azt is beiktatta a mostohám, hogy esténként 3 darab „Magdolna az irgalmas nővér“ című folytatásos ponyvaregényt is fel kellett neki olvasnom, mert ő analfabéta volt. Itt tudtam némileg kárpótolni magamat, mert, hogy hamarabb vége legyen, két lapot sem voltam rest fordítani egyszerre és közben 1—2 bekezdést is kihagyni.

Hiába, mégsem bírtam már tovább, azért édesapámmal történt megegyezés után ő ellátott útravaló tanácsal, egypár koronával és elindultam, hogy magam keressem meg a kenyeremet, mert mikor a mostohámtól kértem, ő mindig azzal felelt, hogy „nyitva az ajtó, kimehetsz“.

Alig voltam 13 éves, mikor útrakeltem és egyedüli útravalóm az volt mindig, hogy „mi lesz ebből a gyerekből!“ Ez üzött, hajtott, hogy majd egyszer mégis megmutathassam neki, hogy „mi lettem!“ Ez idő alatt: 1914 decembertől 1919-ig voltam gyári-munkás, napszámos, hónapos mezőgazdasági munkás és 17 éves koromban fogtam a legnehezebb munkába, lementem a bányába, ahol csillás voltam.

Naplemente a Balatonon.

(vitéz Ugray szds. felv.)

Közben 1918 július 15-től 1919 február 28-ig katoná voltam.

Soha nem csüggedtem, mert bárhol és bármilyen munkára kellett erő, mindenhova jelentkeztem, de a szerencse elkerült bennünket, két hasonló sorsú, ott-hontalan társammal.

Én lettem azután az, aki kivált a szövetségből, mert egy reggel észrevettem, hogy a két társam valahol „kiruccanáson” volt és mohón falatozták a friss kenyeret és a nagy darab sonkát.

Összeszedtem cók-mókomat és elindultam egyedül, hogy valami baj ne érjen abból, amit ők tettek, mert akkor vége minden vágyamnak és reményemnek, hogy elérhessem azt a rokont, aki csendőr volt.

A dohánynemű beszerzése nagy nehézségbe ütközött akkoriban és úgy akartam gyors segítséget keresni az üresedni kezdő zsebemnek, hogy elindultam Somogyba szüzdohányért. Kaptam is annyit a még megmaradt pénztöredékemen, hogy Siófokra és Székesfehérvárra érve, a tízszeresét is szívesen megfizették.

Már 4–5 esetben fordultam meg jó miki és szuloki dohányossal, mikor azt határoztam, hogy ez lesz az utolsó és többet nem megyek.

Igen, csakhogy a kórsó is addig jár a kútra, míg el nem törik és az előző szerencsém is éppen majdnem az utolsó fordulónál hagyott cserben. Jól meg-
rakodva, elgondolkozva, tervezgetve haladtam az úton, mikor az egyik útszéli fa mellől két csendőr

lépett elő és adták fel a kérdést egymás után, hogy alig tudtam felelni rájuk.

Megmondtam őszintén, hogy dohányt viszek és kérve kértem őket, hogy engedjenek el, mert ez az utolsó, hogy elmentem dohányért és többé soha nem megyek. Hiába volt minden. Elmondtam hányatott sorsomat és azt az elhatározásomat is, hogy mi a céloim, mert én csendőr akarok lenni mindenképpen. Nem engedtek, hanem bekisértek a pénzügyőri szakaszhoz. Azok is fagyos, rideg emberek voltak. Nem akartak engedni, de a végén, mikor ott újra elmeséltem terveimet és megneveztem azt a rokon csendőrt is, az egyik csendőr megmonda, hogy személyesen ismerte. Akkor összeültek a csendőrök és a pénzügyőrök, beszélgettek, majd a legidősebb pénzügyőr hozzámfordulva azt mondta, hogy elmehetek, de azután ez legyen ám tényleg az utolsó, mert ha megfognak, akkor baj lesz és vége a csendőri vágyának és reménynek. Ez a baleset elég volt arra, hogy megtanuljak igazán éhezni és az egyenes úton minden körülmények között megmaradni. Voltam azután még urasági inas is, de akárhol voltam és tengődtem is, szemem lopva mindig a csendőrlaktanyán tartottam. És — sikerült!

Soha sem hittem volna, — bár reménykedtem — mégis sikerült megmutatni a mostohának, hogy „mi lett ebből a gyerekből” és azon a szomorú napon, mikor édesapám halálos ágyán feküdt, már ketten álltunk ott m. kir. csendőrök. A rokon és én.

IX.

Édesatyám fiatalon elhalt. Édesanyám ugyan-csak fiatalon itt hagyott három testvéremmel együtt árván. Testvéreimet a temetés után a rokonság magához vette volna, csak reám nem volt szüksége egyiknek sem, valószínűleg azért, mert igen vásott voltam. Látva, hogy reám nincs egyik hozzám tartozónak sem szüksége, elhatároztam, hogy a többi testvéreimet sem fogom engedni, hogy elvigyék és ez által a szülők nélkül maradt család széjjelzüljön. A legidősebb nővéremnek fogadalmat tettünk, hogy mindenben teljesítjük rendelkezését. Hisz édesanyánk életében is már részben ő gondozott bennünket és ügyelt fel ránk. Testvéreim látva azt, hogy elhatározásom mellett szilárdan kitartok és semmi ellenvetést nem fogadok el sem a testvéreimtől, még kevésbé a rokonoktól, engedelmeskedtek is. Együtt maradtunk, szépen felnevelkedtünk, de küzdelmes életnek néztünk mindannyian elébe. Istenbe vetett hittel és kedves elhunyt szüleinktől örökölt erős szívóssággal kezdtük az élet rögös útját járni. Én elszegődtem kovácsinasnak, mert annak vágytam mindig. Azonban figyelmetlenségem és pajkosságom folytán jobb kezemet a vasfűrőgép fogaskerekei összezúzták. A gyógyulással eltelt hosszú idő miatt a kovácsmesterségem megszűnt. Ezután egy ideig otthon, majd pedig a községet környező uradalmakban napszámos munkát végeztem. Ezután 1 évig lovászfűnök szegődtem el egy otthoni földbirtokoshoz. Az idő elteltével jobb keresetű alkalmazás után

Ki tudja?

Ki fedezte fel az X-sugarakat?

Itt nehéz a kutatás... (Bálint Géza örm. — Budapest — felv.)

néztem. Debrecen alá szegődtem el, dohánykertésznek. 11 hónap elteltével Budapestre utaztam, ott az óbudai hajógyárban kaptam alkalmazást, ezután az albertfalvai repülőgépgyárban kaptam alkalmazást, ahol a forradalom kitöréséig dolgoztam. Hazatértem után aratási és cséplési munkát vállaltam.

1919 május 1-én falumat megszállták a románok. A megszálló csapat parancsnoksága engem és kb. még 28 ottani fiatal társamat az általuk összeharácsoló állatoknak, lovaknak vonattal Bukarestbe való szállítására (gondozására) rendelt ki. Az uton, ha alkalmam nyílt reá, kárt okoztam nekik. A szállítást kísérő járőrparancsnok erre rájött. Ezért jónak láttam a bebörtönzés előtt egy alkalmas helyen megszökni, ami a gyimesi vasútállomáson sikerült is. A gondozásomra bízott, két vagonba bezárt, gyönyörű méneket a kocsiból kiengedtem, illetve a kocsijaik ajtaját felnyitogattam, én pedig az éjleple alatt megszöktem. Minhogy azonban azon a tájon teljesen járatlan voltam, kénytelen voltam a műutak, vasutak vonalát igénybe venni. Kaba községig sikerült is ez, ott azonban az oláh vasútügyeleti járőr elfogott és az állomásépületbe vitt. Két napi sikertelen kínzás után, anélkül, hogy szökésem vagy kilétem felfedtem volna, az őr elalvása miatt megszöktem. Ekkor már mezei utakon folytattam utamat hazáig. Otthon azonban közölte a nővérem, hogy az oláh járőr keresett. Így, mint az üldözött vad, tovább bujdosom.

De ekkor már nem mentem tovább a községem határánál.

Ez így ment, míg a vörös hadsereg a Tiszán át nem kelt. Hányatott életem ekkor sem tudott részben sem megnyugodni, mert a vörös csőcseléket az oláh csőcselék visszaszorította (azért írom így, mert ez a valóság: mind a kettő az volt). Választani nem lehetett a kettő között ezen a téren, mert az egyik aljasabb volt, mint a másik. A visszavonulás alkalmával a vörösök málháik szállítására rendelték keresztapámat, aki azonban nem adta kocsiját-lovát s emiatt a vörösök agyonlőtték s engem kényszerítettek rá, hogy a kocsit vezessem. Sokat hányódtam ezután a vörös és oláh zűrzavarban, de csak hazakerültem egyszer. Azután mindenféle munkát vállaltam, míg végre egyszer — csendőr lettem. Ma is alig hiszem el.

X.

Nálunk nem pusztított az egyke, mert 11-en voltunk testvérek. Bizony nem soká várták, hogy felcseperedjek. Már 6 éves koromban kimentem a hagymaföldre dolgozni. Akkor már nekem is végig kellett dolgoznom a napot. Hétéves koromban már elállítottak a várostól 24 kilométerre szolgálni. Nem kaptam bért, csak kosztot és egy sapkát. Ez nem sok, de nálunk erre is szükség volt. Örültek, hogy egy

kenyérfogyasztóval kevesebb lett otthon. A gazdám nem mérlegelte azonban, hogy milyen idős vagyok, nekem kellett a kisbéres munkáját elvégezni. Bár más bérem nem volt, mégis az ételt is sajnálták tőlem. Nem voltam nagyétkű, mégis örültem, ha kenyérből eleget kaphattam. Nem bírtam tovább, egy nyári délután elszöktem a tanyáról. Nem tudtam, merre van a város, csak sejtettem. Elindultam. Kezembem kis batyum és én haladtam „hazafelé”. Útközben elálmosodtam, leültem egy fa alá. Ott találtak rám az emberek. Úgy vezettek haza. Szepgeve állítottam be, az apám nem a legszívesebben fogadott, de nem állítottak el újra. Csak a nyári szünetre akartak elállítani. Újra kezdődött a hagyományföldrajzás. Télen sem maradhattam tétlenül. Iskolába menés előtt a sarki zsidó boltosnénak vittem vizet, ezt végeztem egész télen és kaptam érte egy pár ócska cipőt. Délután, ha hazamentem, fát vágtam neki, ezért pedig kaptam egy ócska nadrágot. Ha jött a tavasz, szépen kifordítottuk és új nadrágom volt. Bizony, étkezés tekintetében sem volt valami fényes a helyzet. Reggelire egy kis kenyér, ebéd leves kenyérral, vacsora tej. Hús csak ünnepnap volt, de az is csak nagyünnep. Hétköznapon úgy segitettem magamon, hogy amikor iskolába mentem — volt egy nagybácsim, kisbíró a városnál — megvártam és kaptam tőle két fillért. Vettem egy darab hurkát. Negyedrészt megettem reggelire, a második negyedét ebédre és a megmaradt felet hazaviettem kistestvéreimnek. Ha valahol a városban megszólalt a dob, én futottam oda a járandóságomért. Tízéves koromban már a harmadik helyen szolgáltam nem sokkal nagyobb változatossággal, mint az első helyen.

Tizenegyéves koromban a legjelentősebb esemény történt számomra. Akkor kaptam életemben először új ruhát. Mit jelentett ez, csak az tudja megérteni, aki 11 évig mindig más ruhájában járt. Tizenkétéves koromban elszegődtem egy gazdához, itt megkímélt a sors, itt 3 évig szolgáltam. Ekkor szüleim elköltöztek egy birtokra kertészek. Én is velük mentem. Tizenötéves koromban már én vezettem a kertészetet, mert édesapám munkaképtelen lett. Én tartottam el az egész családot. Ekkor született meg bennem a gondolat, hogy akarmi is tör-

ténik, én házat veszek édesapámnak. Szorgalmasan dolgoztam, pénzem semennyi sem volt, de élt bennem az elhatározás: házat veszek! Tizenhétéves koromban már annyi pénzem volt, hogy egy kis házat vehettem volna. Ekkor azonban váratlan dolog történt. Barátaimmal mind vagyont akartunk gyűjteni és készültünk a könnyű vagyonszerzés hazájába, Amerikába. Tizennyolcéves voltam, amikor kimentünk. Szüleim csak úgy engedtek el, ha 21 éves koromban hazajövök. Akkorra már biztosan lesz házrahalóm. Letelepedési engedélyünk nem volt. A hajóról kiszállhattunk, de elutaznunk nem volt szabad, pedig Amerika szívében, Newyorkban voltunk. Rövidesen elfogyott a magunkkal hozott pénz. Nem kaptunk letelepedési engedélyt. Ott kellett dolgoznunk a kikötőben, amíg munkánk díja elég lett hajójegyre. Nem lett tehát házam és pénzem sem maradt. Láttam már, hogy Amerikában sem fenéki tejfel az élet. Végre hazajöhöttem folytatni az abbahagyottat.

21 éves koromban bevonultam katonának. Ekkor életem virágzó korszaka következett. Mikor kitöltöttem a 3 év s 2 hónapot, lehetett jelentkezni csendőrnek. Ez 1913 december 1-én volt. Ekkor futottam be életem végéjébe. Ma már megvalósultak terveim. Vettem házat s az ilyen sorból felesperedett igényeknek az nagyon megfelel. Vigyáztam arra, hogy az én gyermekem ne essen abba a sorsba, mint én. Mindezt kitartásomnak és annak köszönhettem, hogy testületem tagja lettem. Megvalósultak terveim: a kis béresgyerek, a napszámosfű, a kikötőmunkás magyar királyi csendőr tiszthelyettes.

XI.

Valami megmagyarázhatatlan szorongás, de a mellett síró-öröm tölt el, amikor életem sorsát vázolhatom, vagy talán jobban mondva, elpanaszolhatom olyanok előtt, akik szívesen meghallgatnak.

Mindössze 2½ ezer lelket számló kis község, mely a Tisza mentén terül el. Atyám: néhai Beke József. És voltam az elsőszülött gyermek, majd 3 leánytestvérem volt, kik nálam és egymástól 2—2 évvel voltak fiatalabbak. Szüleim, akik napi munkájok után tudták magukat gyermekeikkel fenntartani, kora tavasztól — késő őszig mindketten napnap után mezei munkával foglalkoztak. Hogy gyermekeik, akikért oly sokat küzdöttek, szemük előtt legyünk, magukkal vitték a mezőre. A pusztasántóföldeken a forró napsütés ellen a távoli fabokrokból letört faágakból készítettek árnyékos helyet e zsellé védtek bennünket az égető napsugártól.

Mikor az elemi iskolába adtak szüleim, onnan, amikor a mezőn dolgoztak édesanyámék, ebédre soha nem jártam haza. Az elemi iskola I—III. osztályát elvégeztem, majd a IV-iket is elkezdtem, de ezt már nem végezhettem el, mert közben jött a világháború és a reám nehezedett következményei akadályoztak abban, hogy rendszeren járhassak iskolába.

Az általános mozgósítás alkalmával édesapámnak be kellett vonulni az akkori 11. h. gy. e.-hez Munkácsra. Édesanyám és 4 gyermek — a legidősebb 9 éves, én voltam — magunkra maradtunk. Szüleink éjjelt-nappalt egytétve dolgoztak, igyekeztek, iparkodtak, hogy végre egy kis hajlékot szerezhessenek

Csendőrmondásokat kérünk.

(Pályázat.)

Gyakran találkoznak olvasóink lapunkban nagy írók, bölcselők, politikusok mondásaival, amelyek az emberi természet, vagy az élet egyes mozzanatait, főbb jellemvonásait és tanulságait világítják meg.

Pályázatot hirdetünk most ilyen csendőrmondásokra. A csendőr viselkedését, hivatását, mindennap ismétlődő, fontos tudnivalóit akarjuk találni, emlékeztető mondatokban is még jobban, még világosabban mindannyiunk emlékezetébe vésni.

A mondások rövidek, tömörek legyenek. A puska gondozásától a templombajárásig mindenre kiterjedhetnek. A jó mondásokat a beküldő megjelölésével sorozatosan közölni fogjuk. Pályázatot elfogadunk bárkitől és a legjobb pályázatot komoly értékű fényképezőgéppel jutalmazzuk. Határidő: november 1, az eredményt a november 15-i számunkban közöljük.

Német rendőrök reggeli gyakorlata.

maguk és gyermekeik számára. Meg is volt a sok munkának az eredménye, mert volt szép gabona, búza és kapás vetemény is, csak már ekkor hiányzott a munka irányítója, az erő és ami nagyobb, legtöbb a világon mindennél: az édesapa. Községünkben, aki csak arra való volt, bevonult katonának. Akik otthon maradtak, mindnek volt munkája, keresete és így még fizetésért sem kapott édesanyám senkit, aki nehezebb munkában segítségünkre lehetett volna. Így tehát édesanyám kivett az iskolából és jártunk ki a mezőre, hogy a verejtékesen megmunkált föld gyümölcsét összeszedjük. Itt nem tudom leírni azt a kimondhatatlan érzést, ami ezeken a napokon és a későbbi időben elfogott bennünket. Egész nap dolgoztunk és sírtunk. Kistestvéreim otthon voltak, öltöztették és gondozták egymást s vártak a mezőről fáradtan hazatérő édesanyára és sírvafakadva kérdezték „Édesanyám, hát mégsem jön haza Édesapám?” Ekkor nem volt más hátra, mint sírás és a gyermekek vigasztalása. Este késő volt már ekkor, nem volt rendes ebédünk, de nem volt vacsoránk sem, nem volt ki főzön, csak késő este, amikor édesanyámmal hazatértünk a munkából, akkor készített valami vacsorát, és a következő napi ételmezt kicsinyeinek.

Sok katonát szállító vonat haladt át községünkön s amikor este a munkából hazatértünk, édesanyám kendőbe kötött egy darab kenyeret vagy mást, én pedig igyekeztem vele a vasútállomáshoz s figyeltem és a sok átutazó katona között kerestem

édesapámat, hogy hátha ő is átutazóban van, hogy megláthassam és átadhassam neki szerény kis csomagomat. Ez sokszor megisméltódott, de bizony mindannyiszor eredménytelenül. Mikorra hazaértem, 22–23 óra körül járt az idő. Édesanyám nyugtalanul várt, nem aludt s szomorúan közöltem vele, hogy nem jött, nem láttam édesapámat.

Levelet csak szeptemberben kaptunk édesapámtól, kettőt Munkácsról, egyet pedig október 7-én kelt utolsó lapját, amit Przemysl várához történt útja közben írt. Édesanyám és én nap-nap után folytattuk munkánkat. Két lovunk is volt, melyek egyikét makacs természeténél fogva én egyáltalán nem, édesanyám pedig csak ügyel-bajjal tudott elhajtani. Nem akadt jó ember, aki segített volna kicserélésükben.

Édesanyám és édesapám által abban az évben termelt kapásnövények ontották gyümölcseiket, de megvolt ismét a baj, mert nem volt, aki rendes időben összeszedje és hazahordja. 1914 októberében, amikor még mindenünk széjjel volt, édesanyám balkezét késsel csontig vágta s mivel azonnal orvoshoz nem ment vele, másnapra gyulladt lett. Ekkor felléptek a még nehezebb bajok, melyek most már teljesen reámnéheztedek. Édesanyám keze a következő év január végéig csak annyira gyógyult meg, hogy éppen nem kellett azt nyakába kötve hordania. Nincs édesapa: csak egy tehetetlen, síró édesanya. Ezután magam jártam a kocsin, küzdöttem, dolgoztam, ami tőlem tellett. A sok esőzés folytán meg-

rongálódott úton lovainkkal többször elakadtam s nem volt ember egy eset kivételével, hogy kisegítettek volna. A gyermek ereje kevés volt és az elég korán beállott fagyok terményeink nagyrészt lefagyasztották, tönkretették. Lovainkat eladtuk.

A reánk következő nagy tél sok-sok szomorú napot hozott. Édesapámnak semmi híre semerről. Katonák jöttek szabadságra, mindenki örült s vígasztalódott, csak mi nem. Eltelt aztán a tél és 1915 április elején az előző őszen elföldelt répát, krumplit, amit a fagytól megmentettünk, édesanyám haza hordatta és eladta. Ezek árát a kereskedő fűszerüzletében fizette ki édesanyámnak. Jelen volt ott az alkalommal egy ember, ki katonának alkalmatlan volt és édesanyám előtt megjegyezte, hogy sok pénzt kapott. Éjszaka azután ez az ember rántört, de megmenekültünk a rablótól.

Nem volt saját földünk, a szüleim által előző évben munkált föld gyümölcséből éldegéltünk 1915-ben. Amellett uradalmi birtokon kaptunk egy kis harmados földet és édesanyámmal az kapálgattuk, s a reánk eső részből tartotta, nevelte édesanyám 4 kicsi árváját.

Az életem iskolája 9 éves korom óta arra tanított és azt mutatta, hogy nekem kell a kenyérkeresőnek lenni és édesanyámmal gondoskodni arról, hogy a kis árváink éhen ne haljanak. Nyáron a rétet, a mezőt laktam, télen, ha úgy került, napszámra jártam. Iparkodtam, dolgoztam és soha nem felejtettem el édesapámnak utolsó lapjában írt figyelmeztetését, hogy „Kedves fiam, Jóska, csak édesanyádnak szót fogadj.” Ez kísért egész életemen át, egész a mai napig, ez a felejthetetlen figyelmeztetés. Telt az idő, küzdöttem, dolgoztam minduntalan, mert tudtam, hogy csak úgy lehet számomra becsületes kenyér.

Édesapámat egész háború alatt kerestük, de hír sem életéről, sem haláláról nem érkezett. Csupán 1920. évben jutott tudomásunkra a községi előljárástól, ahova hivatalosan érkezett, hogy édesapám 1914 október 31-én Przemysl váránál hősi halált halt.

A hosszú évek alatt az elnyomatottság, a sok küzdelem, a bánat és a sok keserűség nagyon megtermékenyített, úgyhogy amikor már nőtem, nagyobb volt a látókörom. Akkor vettem csak észre, hogy mennyire elmaradtam, nem tudok rendesen sem írni, sem olvasni és még számolni is alig. Nagyon bántott a helyzetem. Amikor 19—20 éves voltam, amellett, hogy dolgoztam, állandóan azon törtem a fejem, mi módon tudnék a helyzetemen változtatni. Gondoltam, hogy katona leszek, de ha nem lennék alkalmas, valami ipari munkát tanulok. Majd megölt a szegény, amikor arra gondoltam, hogy nem tudok sem írni, sem olvasni, csak nagyon keveset. 1924 ősztől kezdve ellenállhatatlan ösztön kényszerített, hogy gyakrabban foglalkozzam szellemi dolgokkal is, mert különben elveszek, nem lesz belőlem semmi.

Majd 1926 tavaszán láttam, hogy egy csendőr megy a postára, visz magával könyvet és benne sok levelet. Tetszett a szép tisztán és csinosan öltözött kakastollas csendőr. Ekkor arra gondoltam, hogy érdeklődöm, milyen előképzettség kell ahhoz, hogy valaki csendőr lehessen. Hamarosan megtudtam a feltételeket és bírálgtam magamat, hogy meg tudnék-e felelni. Mintán azt hallottam másoktól, hogy az akarat sok mindent legyőz, elhatároztam, hogy igenis, én akarni fogok, tanulni fogok és meg-

mutatom, hogy leszek még olyan ember, mint aki egykor azt vetette szememre: „Még te is beszélsz, hiszen a barázdában nőttél fel.”

1926 nyarán érdeklődésemre megtudtam, hogy most van a csendőrséghez felvétel. Elmentem az őrre és bejelentettem az őrparancsnok úrnak, hogy szeretnék csendőr lenni, ha ugyan alkalmas lennék. Az őrparancsnok úr pár nap mulva hivatott, megcsináltatta velem a próbairást és a többi iratokkal felterjesztette a kerületi parancsnoksághoz. Csendőr lettem.

Nagyon jól esik, hogy egyszer életemben van alkalmam kitárni mindazt, amit gyermekkorom óta elfojtva tartok magamban. Soha nem zúgolódtam sorsom miatt, mert tudtam, hogy amit Isten reám mért, azt el kell viselnem. *Soha nem gondoltam arra, hogy én, az elhagyatott szegény hadiárva, egykor a nagytekintélyű, híres testületünknek tagja lehetek. És talán elmondhatom, hogy a saját akaraterőmből küzdöttem magam az elhagyatottság mélységéből ilyen magasra, ahol is vagyok. Istennek hála mindezekért.*

XII.

Szegénységben éltünk, apám napszámos volt, majd mezőőr. Reggelenként anyám kis kenyeret tett kis tarisznyámba és elindultam a többi cselédkölygerekkel a 8 km-re levő iskolába, ahonnan csak este jöttünk haza. Az iskola összefaragott padjaiban fogyasztottam el 6 éven keresztül ebédemet, kivétel nélkül kenyeret, néha kis szalonnácskát.

Iskola után apám, ki akkor már béresgazda volt, beszegődött gulyásnak. Három évig őriztem gulyát és jól, igazán nagyon jól éreztem magam. Ekkor még az volt az összes igényem, hogy ha apám meg engedné, hogy cigarettázhatnék és egy zsebórát venne nekem, akkor én éreztem volna magam a legboldogabbnak. Egy év után a gulya mellett én lettem a számadó. A nagy erdőségben, amikor gulyát őriztünk, sokszor találkoztunk csendőrökkel, kik az erdőben megbújó cigánykaravánok után kutattak, nem egyszer vezettem őket helyes útra. Hej, ha én is csendőr lehetnék, gondoltam akkoriban. De csak úgy, mint az álomra. Három évig erdei kunyhóban, cifraszűrömmel takaróztam, ágyat és párnát nem ismertem. Étkezésünkről magunk gondoskodtunk, bográcsban főztünk, amit hazulról küldtek, krumplit, öreg tarhonyát, lebbencset, gombát stb.

1914-ben kiütött a háború, az embereket elvitték katonának. A sok munka reámszakadt. Apámat, mint béresgazdát előbb felmentették, de később őt is elvitték. Ekkor 16 éves voltam. A gazdaságban apám helyét töltöttem be, az intéző szeretett, mert dolgoztam és nagyon megbízható voltam. Az intéző bizalmával soha nem éltem vissza.

1916-ban apám bátyja, egy vasúti kalauz, meglátogatott bennünket. Addig beszélt, hogy otthagytam szeretett pusztai otthonunkat, anyámat, testvéreimet, az intéző urat is, ki pedig nagyon szeretett. Elmentem Budapestre. Anyám legfőbb vágya az volt, hogy menjek vasutasnak, hát anyám kívánságát teljesítettem. De sokat gondoltam Budapestről, haza, a tanyára, az erdőre, a gulyára, kis otthonunkra, harctéren szenvedő apámra. A ferencvárosi teherpályaudvaron teljesítettem szolgálatot, mint segédfékező. Borzasztó sokat utaztam, éjjel és nappal állandóan. Nem a legkellemesebb foglalkozás volt ez.

Télen tehervonatokon egész éjjeleket a nyitott fékbódékban töltöttem. Őszintén megmondom, amikor senki nem látta, sírtam. Otthon is sokat dolgoztam, nélkülöztem és szenvedtem, de esténként az anyám közelében, testvéreim mellett lehettem és akkor minden jó volt, szép volt az élet s mindnyájan egy szívvel-lélekkel a haretéren szenvedő apánkra gondoltunk.

Szomorú napok voltak ebben az időben Budapesten is. Keveset fizettek egy segédfékezőnek. Anyit, hogy abból nem lehetett megélni. Anyám gondoskodott tehát itt is rólam, hetenkint csomagot küldött, de csak kenyeret. Beutaztam így az egész országot, Szerbiát, Németország egy részét, többnyire éhen, nélkülözés és szenvedések között. A forradalom a vasútnál ért. Mikor a kommun jött, hazamentem. Apám visszavágyott a balatonparti házikónkba. Anyám kis pénzt takarított össze és ezen 4 hold földet vásároltak szüleim. Lovakat és ökröt vettek. Kibérelték feliből a község főjegyzőjének a földjét. Nem volt nehéz nekem ez az élet, eljutottam megint oda, ahonnan elindultam: az eke szarvához.

1920-ban bevonultam a Nemzeti Hadseregbe, 2 évet szolgáltam. Ekkor született meg bennem másodszor a vágy, hogy csendőr legyek, 1922-ben leszereltem és dolgoztam tovább, de nem sok eredmény mutatkozott. Nem volt kedvem ekkor már otthon dolgozni. Bennem most már megerősödött, hogy én csak csendőr leszek, menni és menni akartam hazulról. Szüleim csak nem egyeztek abba bele, hogy elszakadjam a házimunkától és csendőr lehessenek. Hanem abba belegyeztek, hogy a téli hónapokra felmenjek Budapestre és ott dolgozzam. Felmentem tehát, dolgoztam a tölténygyárban, mint napszámos. Kevés keresetemből szegényen éltem. Továbbmentem. Üzleti árukihordó lettem. Itt már jobb volt. Valami azonban állandóan biztatott, hogy ne maradjak. Elmentem egy bankba hivataloslag. Eleinte borzasztóan tetszett. Később ezt sem találtam elégnek. Mentem máshova, több ilyen állásba, de mindhiába, nem tudtam belenyugodni sorsomba. Állandóan az motoszkált bennem, hogy ha én csendőr lehetnék! Olyan, aminőt a pusztai gyermekkoromban az erdők között láttam! Nem hagyott a vágy nyugodni. Hazamentem szüleimhez és addig kértem őket, míg bele nem egyeztek abba, hogy jelentkezhettem a csendőrséghez. Ekkor éreztem magam a legboldogabbnak, amióta a világon vagyok. Megszerettem hivatásomat és elértem azt, ami után vágyódtam. Azt az utat, amiről soha letérni nem akarok és nem is tudok. Érzem, hogy az Isten erre teremtett, minden hibámmal együtt is. Ha a kis otthonomban visszagondolok gyermekkoromra, elibém várszólom az elmúlt idöket, a bakonyi erdőt, a földből épített kunyhót, cifraszüröm, pumi kutyám, nem tudom visszatartani könnyeimet. Nem tudom, hogyan háláljam meg az Istennek, hogy így megáldott és a csendőrséghez vezérelt engem. Amióta itt min! csendőr szolgálók, azért voltam s vagyok igazán nyugodt, megelégedett és boldog. Ha este kisgyermekem elműt s feleségem arcán látom azt a mosolyt, amit csak anyámén láttam, felsóhajtok: Istenem, de boldog vagyok! Istenem, el ne vedd tőlem! Engedd, hogy meg szolgálhassam hazámnak azt, amit nekem adott és ad! Annýira szeretem a hivatásomat, hogy ha százszor születnék, akkor is csak csendőr lennék.

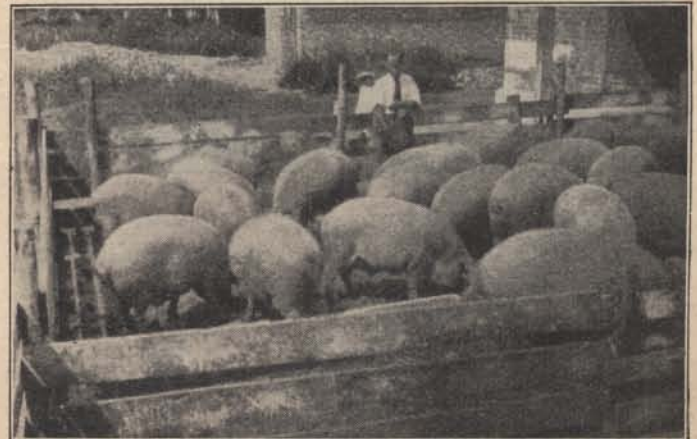
LEVÉLSZEKRÉNY.

„Tekintetes Szerkesztőség! Olvastam a Csendőrségi Lapok augusztus 15-iki számában a „Kicsi dolog nagy dolog“ című közleményt (*Vezető cikk. Szerk.*), melyben többek között az áll, hogy odaát a járőr egyik tagja fehér, másik táboribarna zubbonyban és egyébként is össze-vissza öltözve — járja a hegyeket. A multkor ott voltam szabadságon, személyesen találkoztam egy csendőr járőrrel, illetve az őrsparancsnokkal. A község dohányárudájában, ami egyúttal fűszerüzlet és kocsmá is, láttam az őrsparancsnokot. A pult előtt állott, előtte meg egy pohár bor várta a sorsát. A járőrtárs az utcán csellengett. Az őrsparancsnok öltözeté: tányérsapka, barna zubbony kihajtott nyakkal, fekete nadrág, fekete lábtekeres a bakancs felett. Szurony nem volt. Válltekeres sem. A járőrtárs khakiban volt. Amint hallom, az ottani őrsparancsnokság nagyszerűen jövedelmező állás, a fizetésen felül sok helyen ő szedi be a kihágási pénzbüntetéseket, amelyek összegét ő szabja ki, tyúk, csirke, szalonna, bor, dohány dukál neki azoktól, akik nem szeretik a zaklatást. A külföldiek és megadják a „tiszteltdíjat“, csak próbálnák nem megadni. Tőlem is bezsebelt egy összeget, amelynek ötszörösét meg a szolgabírói hivatal róttá ki rám. Tán csak nem azért, mert elszívtam tőlük egy kis levegőt?

Hazafias üdvözléssel: . . . törzsőrmester.“

Engedje meg a mélyen tisztelt szerkesztőség, hogy a csatoltan beküldött fénykép mellé néhány sort írjak életem folyásáról a ny. á. bajtársak és a közgazdálkodások érdekében.

Mikor nyugdíjba mentem, megtakarított pénzem segítségével kis fűszer- és vegyeskereskedést nyitottam, amelynek jövedelmét sertéshizlalással igyekeztem pótolni. A rádió-előadásorozatokban tudomást szereztem az express sertéshizlalásról és ez úgy bevált nálam, hogy a mellékelt képen látható 6 hó-

napos malacokat 130 pengőért adom el. Nem is hiszi sok bajtársam, hogy a kukorica mellett a jószágok fürösztése mennyire hasznos dolog, én 17 évi szolgálatom alatt ezt egyetlen örsön sem láttam, pedig ez nagy jövedelemtől fosztja meg a gazdálkodásokat. Bajtársaimnak szívesen adok útbaigazítást, ha ők is eredményt akarnak felmutatni. Hazafias üdvözléssel: *Török István* ny. á. törm., Ujszász.

Benes Ágoston törzsőrmester.

A románok elleni harcokban tüntette ki magát. 1916. évi október hó 2-án Pusztaczelinánál állott 42 emberével az ellenséggel szemben. A románok megsemmisítő puska- és géppuskatűzzel árasztották el a kis csapatot. Mozdulni sem tudtak. De a romá-

nok minden támadása összeomlott Benes törzsőrmester és embereinek hősiességén. Erős akarással tartottak ki helyükön, óriási veszteséget okozva az ellenségnek. A románok minden erőlködése hiábavaló volt.

Közben csapataink rendben felfejlődhettek s oldaltámadással megingatták a románok állásait. Benes törzsőrmester embereivel hathatósan támo-

gatta a támadást s így sikerült igen heves küzdelem után a románok arcvonalát 70 km mélységben benyomni. Ennek nagyarányú román visszavonulás lett a következménye, melynek során Brassót is sikerült visszafoglalni.

Benes törzsőrmester ezekben a dicsőséges harcokban tüdőlövést kapott. Ennek dacára hősiiesen küzdött s vezette csapatát mindaddig, míg a súlyos vérvesztéségtől összeesett.

Benes Ágoston törzsőrmestert vitéz magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Fábián Mihály törzsőrmester.

A világháború kitörésekor az aradi szárny állományából vonult be haretéri szolgálatra. 1917 november haváig az orosz és román haretéren, a cs. és kir. 4. és 7. hadseregparancsnokságnál, 1918. év végéig pedig az olasz haretéren, a cs. és kir. 1. lovas-hadosztály 6. dandárparancsnokságnál teljesített tábori csendőr-szolgálatot. Feladata az alárendelt parancsnokságok között az összeköttetés biztosítása s parancsok, jelentések kézbesítése volt. Feladatát mindig előljárói legteljesebb megalégedésére látta el.

Minden beosztásában rövid idő alatt tájékozódott az általános helyzetről s kiválóan értékesítette csendőri tudását. Szerette a veszélyes helyzeteket. Több ízben sikerült az ellenség által körülzárt területről kijutnia és segítséget, lőszert, élelmet hozott katonáinknak.

Félelmet nem ismért. A kötelességteljesítéséhez, de szép útját járva szerzett elismerést a magyar csendőr névnek. Feladatát mindig előljárói legteljesebb megalégedésére látta el.

Az 1918. évi piavei támadások, majd visszavonulás alkalmával, mikor az olaszok fergeteges tüzétől mozdulni sem lehetett, háromszor vitte dandárparancsnoka parancsát harcban álló csapataihoz. Lovát kilőtték alóla, a zuhanástól még kábult volt, de lüktető agya már kiutat keresett ebből a földi pokolból. És vitte a kapott parancsot, hogy a minden oldalról támadott drága Hazája védelmét ezzel is előmozdítsa.

Fábián Mihály törzsőrmestert bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel és a koronás ezüst érdemkereszttel, a vitézségi érem szalagján, tüntették ki.

Ki tudta?

Schisma (olv. s-khizma) görög szó és szakadást jelent. A róm. kat. egyház az eretnekekkel szemben schizmatikusoknak nevezi mindazokat, akik az egyház tanait nem vetik el ugyan, de a római pápát egyházi fejüknek nem ismerik el és Rómával az egyházközösséget megtagadják. A görög-katolikusok nem schizmatikusok, ellenben azok: az ó-katolikusok és a görög-nemegyesültek, vagyis az orosz-szerb-román és görög-egyház hívei. Schizma volt a római és görög-egyház kettéválása 1054-ben, amikor IX. Leó pápa Cerularius konstantinápolyi patriarchát híveivel együtt kiközösítette. A „nagy schisma” 1378-tól 1409-ig tartott. Ebben az időben u. i. két pápája volt a róm. kath. egyháznak. Az egyik VI. Orbán Rómában, a másik VII. Klement pedig Avignonban székelte. 1409-ben a pizai zsinat vetett véget ennek az áldatlan állapotnak oly módon, hogy mind a két pápát letette és V. Sándort választotta meg római pápává.

CSENDŐR LEKSZIKON.

68. Kérdés: *Megilleti-e a családfőt a felemelt összegű családi pótlék a harmadik, vagy a hármon felüli gyermekek után abban az esetben, ha a kérdéses gyermek, illetve gyermekek után a családfő tanulmányi vagy méltányossági alapon élvez családi pótlékot?*

Válasz. A többgyermekes alkalmazottak családi pótlékának felemelésére vonatkozó törvényes rendelkezés (a 16/1937. Cs. K.-ben közzétett 160.859/VI. b.—1937. számú körrendelettel közölt 1937:XIII. tc.) félreérthetetlenül kiemeli azokat a követelményeket, amelyeket a felemelt összegű családi pótlék szempontjából figyelembe jövő gyermekeknek feltételként felállít.

Ezen feltételként előírt követelmények szerint a felemelt összegű családi pótlék szempontjából csak azok a törvényes, törvényesített édes-, vagy mostohagyermekek jöhetnek számításba, akik ellátatlanok és a törvényes életkort (tisztelnél 24, alhadnagyoknál 20, a többi legénységénél 16 életév) még el nem érték, vagyis ha a családfő utánuk az 1912:XXXV. tc. 3. §-a alapján élvez rendes családi pótlékot.

Azok a gyermekek, akik után a családfő tanulmányi családi pótlékot élvez (1912:XXXV. tc. 8. §), úgyszintén azok a gyermekek, akik után a családfő méltányossági alapon élvez családi pótlékot, mint pl. a törvényes életkort már elért teljesen munka- és keresetképtelen, vagy örökbecfogatott gyermek (1912:XXXV. tc. 9. §), a felemelt összegű családi pótlék megállapítása szempontjából egyáltalában figyelembe nem jöhetnek.

Ezeket a gyermekeket a felemelt összegű családi pótlék szempontjából figyelembe jövő gyermekek számának megállapításánál is számításán kívül kell hagyni.

Ha pl. a családfőnek öt gyermeke van, akik közül az első törvényes életkort már elérte, de utána, mint teljesen munka- és keresetképtelen családtag után a családfő rendkívüli családi pótlékot élvez, míg a második gyermek után a családfő tanulmányi családi pótlék élvezetében áll, akkor ezt a két gyermeket a felemelt összegű családi pótlék szempontjából figyelembe jövő gyermekek számának megállapításánál teljesen számításán kívül kell hagyni.

Már most az igény megállapításánál csak a további három gyermek jön számításba, — feltéve, hogy utánuk a családfő rendes családi pótlék élvezetében áll s így a családfő csak egy gyermek után lesz igényjogosult a felemelt összegű családi pótlékra, de csak addig, amíg a számításba vehető gyermekek legidősebbike (az összes gyermekek sorrendjében a harmadik) a törvényes életkort el nem éri.

Ennek bekövetkezése után a családfőnek felemelt összegű családi pótlékra igénye nem lesz, mert a számításba jövő gyermekek száma kettőre szállt le.

69. Kérdés: *A járór felkéri a községi bírót, hogy egy elfogott egyén őrizetése iránt intézkedjék. A községi bírónak célra az egyik községi esküdtet kirendeli, de az esküdt az őrzést megtagadja. Büntetendő-e az esküdt cselekménye?*

Válasz. A kérdés eldöntéséhez két körülményt kell megállapítani és pedig azt, hogy: 1. közhivatalnok-e a községi esküdt s ha igen, 2. hivatali kötelessége-e a fogolyőrzés?

Az 1886:XXII. t.c. 63. §-a értelmében a községi esküdt (tanácsbeli) a községi előljáróság tagja, közhivatalnok minősége tehát kétségtelen. Miután pedig a községi előljáróság tagjai a községi bíró vezetése alatt működnek, az utóbbinak, hivatali hatáskörében kiadott rendelkezéseit teljesíteni kötelesek. E hatáskörében tehát a községi bírónak az előljáróság tagjainak hivatali felsőbbbsége.

A Bp. 85. §-a szerint a községi előljáróság rendőri hatóság. Mint ilyet, a 130.000/1899. évi belügyminiszteri rendelet (Nyomozati Utasítás) 213. §-a a csendőrség támogatására kötelezi, mondván: „Ha a m. kir. csendőrség akár utasításra, akár saját kezdeményezésére nyomozást teljesít, abba az előljáróság nem avatkozhatik bele, de ha erre a csendőrség részéről felhívatik, az abban való közreműködést nem tagadhatja meg.“ Ebben az esetben az elfogott egyén őrzését a nyomozásban közreműködésnek kell tekinteni. A községi előljáróság által e célra kirendelt előljárósági tag ezt a községi előljáróságnak, mint rendőri hatóságnak a közgekeként teljesíti.

A községi esküdt tehát elkövette a hivatali kötelesség megtagadásának a Btk. 480. §-ába ütköző vétségét. A törvény e vétség büntethetőségét nem köti feltételhez (vagyis nem azt mondja, hogy az követi el, aki a hivatali kötelességének teljesítését *indokolatlanul* megtagadja) azért, a csendőr szempontjából mellékes, hogy a községi esküdt az elfogott egyén őrzését miért tagadta meg. A feljelentésben azonban ezt meg kell említeni, mert a bíróság az indokot enyhítő vagy súlyosbító körülményként számbaveheti, sőt, ha a községi esküdt az eljárását elfogadható módon indokolni tudja (pl. beigazolja, hogy beteg volt), őt a bíróság fel is mentheti. Az esetleges enyhítő körülményeket a járór akkor is köteles megállapítani és bejelenteni, ha a hivatali kötelesség megtagadása a járór eljárásának hátrányára szolgált, mert az igazságosság így kívánja.

A községi esküdt cselekményének elbírálása szempontjából mellékes ugyan, hogy a járór a községi előljáróságot jogosan kérte-e fel az elfogott egyén őrzésére, vagy sem, de az őrs előljáró parancsnoksága ezt a körülményt megállapítás tárgyává teheti. A községi előljáróságra ugyanis — a Szut. 557. pont utolsó bekezdése értelmében — csak olyan egyén őrzését szabad bízni, akit a járór: 1. csak elővezetés végett, 2. saját kezdeményezéséből (tehát nem felhívásra) vett őrizetbe és 3. akinek a megszökésétől az általa elkövetett törvénysértés csekély volta miatt nem kell tartani.

Elfogott egyén őrzését a járór nem bízhatja a községi előljáróságra; különösen tilos ezt kényelmi szempontból tenni (pl. hogy a járór az alatt pihenhessen). Csupán egy kivételt lehet itt elképzelni, ha t. i. a járórnek olyan nyomozó cselekményt kell sürgősen foganatosítania, ahova az elfogott egyént nem viheti magával; de a községi előljáróság által őriztetés ilyenkor is csak az elkerülhetetlenül szükséges ideig tarthat. Ha a járór elfogadható indok nélkül bízza az elfogott egyén őrzését a községi előljáróságra és a fogoly megszökik, emiatt a járórt is teljes büntetőjogi felelősség terheli.

Megjegyezzük végül, hogy az, amit fentebb a községi esküdt cselekményére mondtunk, csak a községi előljáróság tagjaira és közgegeire (községi hajdu, éjjeli őr stb.) vonatkozik, magánszemélyre nem. Magánszemély a községi előljáróság rendelkezésére sem köteles fogolyőrzést vállalni, de ha elvállalja is és a fogoly tőle — az ő gondatlansága folytán — megszökik, ezért őt bünyválti felelősség vonni nem lehet.

70. Kérdés. *Fürdőhelyen a hajóállomási személyzet azzal a kéressel fordul a fürdőügyleti járórhoz, hogy a hajóhidról a közönséget távolítsa el, mert a ki- és a beszállást, valamint a felszállók jegyének ellenőrzését akadályozza. Kötelese-e a csendőr a hajóállomási személyzetet felkérésének eleget tenni, ha a hajóhidon tartózkodás a közönségnek nincs tiltva?*

Válasz. A hajóállomásokra kirendelt karhatalomnak (tehát a csendőrnek is) a kötelességeit a 18.866/1921. számú belügyminiszteri rendelet szabályozza. E rendelet szerint az álló hajón és a kikötőhidon csak az ott szolgálatot teljesítő hatósági és vállalati alkalmazottaknak, valamint a hajózást ellenőrző hatóságok személyeinek (közgegeinek) szabad tartózkodniuk. Az elutazni kívánó közönségnek és kísérőinek, valamint az érkezőkre várakozóknak a kikötőhidon kívül, a parton kell elhelyezkedniük úgy, hogy a kiszálló utasokat az eltávolításban ne akadályozzák. Beszállani csak a kiszálló eltávolítása, valamint az árúk ki- és berakása után, a hajószemélyzet felhívására szabad. Ha a hajó nem képes több utast felvenni, a visszamaradt utasokat az álló hajóról és a kikötőhidról el kell távolítani. A rendelet 7. §-a szerint a karhatalomként kirendelt csendőr köteles a hajózási személyzetnek a hajóforgalom biztonsága érdekében hozzá intézett felhívását (felkérését) teljesíteni.

Mind hajó-, mind vasútiügyleti szolgálatnál szem előtt kell tartani, hogy a forgalom biztonsága és zavartalanlansága érdekében szükséges intézkedéseket (tehát pl. a közönségnek olyan helyről való távoltartását is, ahol számára a tartó-

kodás nincsen megengedve), nem a vasút- vagy hajóügyleti csendőrnek, hanem a vasúti, illetve a hajózási személyzetnek kell végeznie. Helytelen, ha ilyen állomásokon a csendőr maga tartja vissza a közönséget az ilyen helyekre lépéstől vagy az ott tartózkodástól, mert ez elvonja a csendőrt a maga feladatától, a figyelmet eltereli, felesleges szóváltásokba keveri stb. A csendőr csak a vasúti, illetve hajózási személyzet felkérésére és csak ott lépjen közbe, ahol arra szükség van azért, mert a közönség a vasúti, illetve hajózási közeg felszólításának nem engedelmeskedik vagy éppen ellenszegül.

Igaz, hogy a fentebb hivatkozott 18.866/1921. számú rendelet a hajóhidakon való megengedett tartózkodást nem nyilvánítja kihágássá, e címen tehát feljelentést tenni és eljárást indítani nem lehet, de ez a körülmény a csendőrnek a rendeletben előírt támogatási köteleességét nem befolyásolja. Ha valaki a csendőr felhívásának sem engedelmeskedik, az illetőt karhatalmi úton (erőszak alkalmazásával) kell eltávolítani. (Ha valaki ugyanezt a cselekményt vasútállomáson követi el, a Kbt. 112. §-ába ütköző kihágás miatt feljelenthető.)

Az ilyen fellépés, különösen hajóállomásokon, a csendőr részéről fokozott tapintattal történjék, különösen, ha fürdőközönségről vagy pedig hajón kiránduló közönségről van szó. A feltűnően erőszakos vagy éppen durva fellépést kerülni kell, mert ez a csendőrt a közönség előtt ellenszenvesse teszi. A gyakorlat egyébként azt mutatja, hogy ilyen erőszakra rendszerint nincs is szükség, mert a közönség a csendőr felhívásának rendszerint engedelmeskedik, de különben is: jobb közönséggel sokkal többre megy a csendőr, ha udvarias, mintha feleslegesen vagy túlzottan erélyeskedik, mert ez — nemesak itt, hanem mindenütt — dacosságot szokott kiváltani, ami aztán rendszerint a helyzet szükségtelen elmérgesedésére vezet.

71. Kérdés: *A csendőrséghez 1929. IX/1-én belépett csendőrök közül azokat, akik nem rendelkeztek legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal, 1937. V/1-én, tehát 7 év és 8 hónapi csendőrségi szolgálat után őrmesterré léptették elő, amennyiben az előírt egyéb feltételeknek is megfelelték. Azokat az 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal nem rendelkező csendőröket, akik 1930 V/1-én léptek be a testületbe, előléptetik-e őrmesterré 1937. XI/1-én, tehát 7 év és 6 hónapi csendőrségi szolgálat után?*

Válasz. A 18.250/eln. VI—c. 1935. számú belügyminiszteri körrendelettel kiadott legénységi előléptetési rendelkezések D) melléklete a) táblázata az 1942-ig bezárólag tartó átmeneti idő alatt az őrmesteri előléptetéseket csendőrségi toborzási évfolyamonként rendeli el és a toborzási évfolyamokat az évi 2—2 előléptetési időszaknak megfelelően osztja 2—2 csoportba. A legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal nem rendelkezők egy évvel később lépnek elő őrmesterré, mint azok a csendőrségi toborzási évfolyamúak, akik legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal rendelkeznek. Tehát ezek lényegében úgy lépnek elő, mintha 1 évvel később léptek volna be a testületbe.

Az 1937. évi 9. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 50.710/eln. VI—c. 1937. számú belügyminiszteri körrendelet a legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal nem rendelkező csendőröktől, az átmeneti idő alatt, nem követeli meg — elvileg — azt, hogy az őrmesteri előléptetésük előtt valóban már betöltött csendőrségi szolgálati évvel rendelkezzenek, megelégszik azzal, hogy az illetők már a 8-ik csendőrségi szolgálati évet megkezdjék. Azonban változatlanul hagyta azt az elvet, hogy az 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal nem rendelkezők egy évvel később lépnek elő őrmesterré, mint az 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal rendelkezők toborzási évfolyamúak. Ebből viszont az következik, hogy az az 1 évi megelőző katonai szolgálattal nem rendelkező csendőr, aki pl. az előléptetési rendelkezések D) melléklet a) és c) táblázatai szerint 1937/1-én lett volna előléptethető őrmesterré, ha 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal rendelkezett volna, nem léptethető elő 1937. XI/1-én csak azért, mert 1930. V/1-én lépett be a csendőrséghez és már 7 év 6 hónapi csendőrségi szolgálattal rendelkezik, azaz mert már a 8-ik csendőrségi szolgálati évet megkezdte. Ha ez megtörténhetne, akkor nem lenne betartva az alapelv, hogy csak 1 évvel később léptethetők elő őrmesterré azok a csendőrök, akik nem rendelkeznek legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálati idővel. Az őrmesteri előléptetéshez megkívánt legalacsonyabb csendőrségi szolgálati idővel való rendelkezés önmagában nem képezheti indokát annak, hogy valaki a vele egyenlő elbírálás alá tartozó toborzási évfolyamúait meg-

előzze. A kérdésben szereplő két eset közül az elsőnél azért volt előléptethető az 1929-es toborzási évfolyamba tartozó legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal nem rendelkező csendőr 1937. V/1-én őrmesterré, mert a legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálattal rendelkező toborzási évfolyamúak már 1936. év folyamán őrmesterré léptek elő. Az ugyanazon csendőrségi toborzási évfolyamba tartozó legalább 1 teljes évi megelőző katonai szolgálati idővel rendelkező és nem rendelkező csendőrök, — ha az egyéb előléptetési feltételeknek meg is felelnek, — nem léptethetők elő ugyanazon naptári évben. Sohasem szabad egyes előléptetési feltételeket a többiekétől elkülönítve önmagában mérlegelni.

72. Kérdés: *Egy téglagyáros a gyár megvásárlása alkalmával megvásárolta a gyárhoz tartozó azt a szolgalmi jogot is, hogy az iparvasútja három földműves udvarán keresztülvézet és azon lovakkal vontatott kocsikon téglát szállítva a 2 km-re levő vasútállomásra. Ez a szolgalmi jogot biztosító szerződés — amelyet eddig három ízben 10—10 évre meghosszabbítottak, — 1937 június 3-án lejárt, a telektulajdonosok pedig vonakodtak meghosszabbítani. Az egyik telektulajdonos az udvarán átvezető iparvasút kapuját lezárta és leszegte, amivel az iparvasút forgalmát megakadályozta. A téglagyáros emiatt feljelentést tett az őrsön. Történt-e bűncselekmény, ha igen, milyen?*

Válasz. Az ügy teljesen magánjogi természetű, az őrs ne avatkozzék bele. A szóbanforgó telektulajdonos még akkor sem követett volna el büntetendő cselekményt, ha telkét a szerződés érvényességének tartama alatt zárta volna el az iparvasút elől, mert a kérdésben szereplő iparvasút, amely kizáróan csak egy téglagyár termékét szállítja a vasútállomásra, tehát sem áruknak, sem pedig személyeknek a közszállításával nem foglalkozik, nem tekinthető közforgalmi eszköznek, hanem ugyanolyan elbírálás alá esik, mintha a téglagyáros a téglát szekereken szállítatná.

Ilyen magánjogi kérdésben nem lehet biztos választ adni, ha nem ismerjük a szerződés kikötéseit. Ha a telki szolgalmi alapja a szerződés volt és ha az lejárt, anélkül, hogy meghosszabbították volna, akkor a telki szolgalmat is megszünt, a telektulajdonosok a járásbíróstól kérhetik az erre vonatkozó telekkönyvi feljegyzés törlését. Abból a körülményből azonban, hogy a téglagyáros az őrsön a szerződés lejárta ellenére is feljelentést tett, arra következtetünk, hogy a dolog mégsem ilyen egyszerű, hanem olyan körülmények is vannak, amelyekhez csak a szerződés szövegének, az iparvasút engedélyiratának stb. ismeretében lehetne hozzászólni. Ezt azonban feleslegesnek tartjuk: a lényeg az, hogy az őrs ne avatkozzék a dologba, hanem utasítsa a téglagyárost a polgári bírósághoz.

73. Kérdés: *Az őrs feljelent valakit kihágás miatt, de nem tudja kikérdezni, mert másutt lakik. Köteles-e az őrs az illetékes őrsöt — vagy rendőrkapitányságot — megkeresni, hogy az illetőt kérdezze ki és az eredményt a feljelentő őrssel vagy azzal a hatósággal, amelyhez a feljelentést tette, közölje?*

Válasz. Kihágási ügyben, ha a feljelentő járőr a gyanúsítottat nem tudta kikérdezni, nem szükséges a kikérdezés foganatosítása és az eredménynek akár a feljelentő őrssel, akár pedig az illetékes hatósággal közlése végett más őrsöt vagy rendőrkapitányságot megkeresni, elég, ha a feljelentésben megemlíti az őrs, hogy a gyanúsított hol lakik és hogy miért nem tudta őt a járőr kikérdezni (inkább csak közlekedési kihágás esetén fordulhat ez elő).

Azért mellőzheti az őrs ilyen esetben a gyanúsított kikérdezését, mert azt az a hatóság, ahova a feljelentés ment, szintén foganatosítani tartozik, tekintet nélkül arra, hogy a csendőrség elvégezte-e már, vagy sem. Ha tehát a feljelentés a főszolgabíróhoz ment, a főszolgabíró az illetékes rendőri hatóságot (főszolgabíró, rendőrkapitányság) a gyanúsított (terhelt) kihallgatása végett úgyszólván megkeresi, vagyis ilyenformán a gyanúsítottat esetleg kétszer idézik meg és kérdezik, illetve hallgatják ki: egyszer az őrs, másodszer a főszolgabíró megkeresésére. Nyilvánvaló, hogy erre nincs szükség.

De mellőzheti a kikérdezését azért is, mert a rendőri büntetőeljárásról alkotott szabályzat (Rbsz.) megengedi, hogy kihágás ügyében, ha a terhelt kéri, nem az elkövetés, hanem a terhelt lakóhelye szerint illetékes rendőri büntetőbírósg járjon el: ilyen esetben a terhelt kihallgatása iránt is ez a hatóság intézkedik, de ha az ügyet büntetőparancsal intézi el és ha a terhelt személyes kihallgatását nem látja szükségesnek — pl., mert a kihágás elkövetése anélkül is megállapítható — azt mellőzheti is.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Pénzlopás nyomozása.

Írta: FÜLEKI JÓZSEF alhadnagy (Toponár).

1937 július 4-én Szentlászlón voltam kivizsgáláson és 5-én reggel fél 7 órakor — hazafelé haladva — a gálosfai vasútállomásra érkeztem, ahol felszállt a vonatra — a gálosfai őrs egyik járőre, amelynek tagjai Kerekes Antal törzsőrmester és Takács Ferenc esendőr voltak. Mivel a gálosfai őrs az én szakaszomhoz tartozik, a járőr jelentette, hogy Kaposvárra utaznak egy lopási ügyben nyomozni. Megkérdeztem, hogy milyen lopásban nyomoznak. A járőrvezető jelentette, hogy Koletár János szentbalázsi lakostól, aki háta mögött ül, egy kaposvári géplakatos 2080 pengőt ellopott.

Hogy bővebb tájékozást szerezzek, magamhoz intettem a szomorúán üldögélő sértettet és megkértem, hogy nekem is mondja el, hogy mikor és mi történt nála és kit gyanúsít a lopás elkövetésével. A sértett elbeszélte, hogy ő 33 holdas kisgazda, cséplőgépe és szeszfőzdéje van Szentbalázson. A birtok terméséből, a gép és szeszfőzde jövedelméből, valamint sertéshizlalásból összetakarítottak 2080 pengőt, mert házat akarnak építeni.

A pénz közt volt 14 darab 100 pengős, 6 darab 50 pengős, a többi 10 és 20 pengős. A pénzt, amely egy árjegyzékkönyvecskébe volt betéve és egy fehér színű szennyes zsebkendőbe göngyölve, a konyhából nyíló hátsó szobában, az ajtó közelében lévő záratlan ládában tartották, használt és használaton kívül lévő ruhák mögött, a láda belső részében.

A pénz június 30-án még megvolt, mert 10 liter törkölypálinkát adott el és a kapott összeget szintén ahhoz tette. A veje állítása szerint még július 1-én is megvolt, mert ő is tett a pénzhez egy kis összeget. Július 4-én, délután 15 órakor a pénzből ki akart venni s ekkor rémülten látta, hogy a könyv a pénzzel együtt eltűnt.

Azonnal értesítette a feleségét, a leányát és vejét, akikkel a ládában lévő ruhákat egyenkint háromszor is kiszedték és kirázták, de a pénzt nem találták meg.

Arra a kérdésemre, hogy vajjon nem tették-e a pénzt más helyre és azután elfeledték, a sértett azt felelte, hogy a papírpénzt mindig abban a ládában tartották, míg az ezüst és váltópénzeket egy zacskóban, a másik láda fiókjában szokták tartani, amit érintetlenül meg is találtak.

Ezután megkérdeztem a sértettől, hogy kinek váltott vagy fizetett a pénzből, kik jártak nála, kik

tudták, hogy nekik a ládában ilyen nagyszámú pénzüik van. Előadta, hogy abban az időben, mikor a pénz még megvolt, két kocsmáros is járt nála pálinkát vásárolni, de azok nem jártak benn a szobában és így nem is tudhatták, hogy ők hol tartják a pénzt. Van azonban neki egy Elek Lajos nevű, kaposvári lakos, gépkezelője, aki már 5 év óta nála dolgozik és cséplés alatt a gépet kezeli. Ezt az embert úgy szeretik, mint saját gyermeküket, tisztességes és becsületes embernek ismerték és most mégis őt kell gyanúsítaniok.

Nevezett gépészsegéd július 1-én nála volt és a gépet javította. 2-án reggel a gépész el akart utazni s felesége az utazás előtt reggelivel vendégelte meg. Amíg a gépész reggelizett, ő és unokája az istállóban voltak az állatoknál, felesége a sertéseket etette, a lánya és veje kocsin kivitték a munkásokat a mezőre s így a gépészsegéd 10—15 percig egyedül volt a konyhában. Feltűnt neki a gépkezelő viselkedése is, mert a reggelijét meg sem ette, mint máskor és minden búcsúzás nélkül elindult egy fél órával hamarabb az állomásra, habár oda 8—10 perc alatt ki lehet jutni.

Mikor a kapunál volt, ő utána kiáltott, hogy hová siet úgy, hisz még sok idő van a vonat érkezéséig. Elek azt felelte, hogy elmegy, mert úgy értesült, hogy hamarabb érkezik a vonat, mert ma Szentbalázson kerülnek el a vonatok egymást.

Mivel a gépészsegéd egyedül volt a konyhában, igen jó alkalma volt a pénzt ellopni, ezért őt gyanúsítja annál is inkább, mert a viselkedése is nagyon gyanús volt.

Elbeszéltem a sértettnek, hogy nekem három esetem volt, amikor pénzlopás miatt panaszt emeltek. Pedig a pénz nem veszett el, ugyanabban a ládában megtaláltam, csupán a külső sarokból a belsőbe lett áttéve s sértettek erről megfeledeztek. Vajjon nem tették-e a pénzt ők is a láda másik sarkába, esetleg más ládába vagy szekrénybe és erről megfeledeztek? A sértett erre elmondta, hogy az egész család segítségével háromszor szedték ki a láda tartalmát, de a pénzt nem találták meg, más ládába vagy szekrénybe pedig sohasem szokták tenni.

A sértett előadásából én is azt következtettem, hogy a konyhában egyedül reggeliző gépészsegéd lehet a tettes, mert tudta, hogy hol tartják a pénzt és sem a szobaajtó, sem az ajtó közelében lévő láda, amelyben a pénz volt, nem volt bezárva. A konyhasztalhoz a láda az ajtón keresztül csak 3 lépésnyire volt, tehát igen jó alkalma és elég ideje volt a pénzt ellopni.

Szentbalázson felszállt a vonatra a sértett leánya és veje s így együtt utaztunk Kaposvárra. Az esetet ők is úgy adták elő, mint a sértett.

Amikor Kaposvárhoz közeledtünk, közöltem a járőrrel, hogy — mivel nagyszámú pénzlopásról van szó — nem vonulok be, hanem a nyomozás vezetését átveszem.

A sértett Kaposváron arra kért, hogy engedjem meg, hogy előbb ő menjen a gyanúsított lakására a leányával és vejével, hátha rá tudja beszélni, hogy a pénzt adja vissza. Inkább ad neki 100 pengőt és megígéri, hogy nem jelenti fel.

Kaposváron utunk először is a rendőrségre vezetett, ahol jelentkeztem és 2 rendőrt kértem magam

mellé, hogy a kikérdezésnél és az esetleg megtartandó házkutatásnál jelen legyenek.

A sértettel úgy egyeztünk meg, hogy ha a gyanúsított tagad, nem hajlandó a pénzt önként előadni, akkor egyikük jöjjön ki az utcára és értesítsen minket, a másik kettő pedig maradjon benn, nehogy a gyanúsított a pénzt időközben elrejtse vagy megsemmisítse.

A sértett nemsokára ki is jött és értesített, hogy a gyanúsított nincs otthon. Elment Gadács községbe gépet javítani. A felesége sír és tiltakozik a gyanúsítás ellen.

Mivel a gyanúsított felesége már értesült arról, hogy a pénzlopással a férje van gyanúsítva és így — amíg férjét felkeressük, ha tud a pénzlopásról — a bűnjelvényt elrejtheti, bementünk a gyanúsított lakásába. A gyanúsított feleségével közöltem, hogy mi történt. Az asszony sírva mondta, hogy az ő férje a pénzt nem lopta el, de felhatalmaz arra, hogy mindenütt keressük, hogy ezáltal férjét tisztázza.

Kívánságára részletes és alapos házkutatást tartottunk, de a keresett pénzt nem találtuk meg. Mikor az eredménytelen házkutatásnak vége lett, a sértett azt mondta, hogy menjen a többi után ez is, rááldoz még egy autóútravalót és menjünk el a gyanúsítottért, hátha nála van a pénz és feleségével a lopást még nem tudatta.

Azonnal útnak indultunk Gadácsra, ahol a gyanúsítottat meg is találtuk, aki egy gazdánál gépet javított.

Amikor jövetelünk célját tudattam vele, tiltakozott a gyanúsítás ellen. Beismerte, hogy ő tudta, hogy a sértett hol tartja a pénzt, mert már többször neki is fizetett onnan. Azt is beismerte, hogy 2-án reggel a sértett konyhájában egyedül reggelize és mintegy 10 percig egyedül volt, de a pénz ellopását tagadta. A gyanúsítottat autón visszavitük Kaposvárra, onnan vonaton Szentbalázásra utaztunk, hogy a nyomozást a helyszínen lefolytassuk.

Szentbalázson a gyanúsítottat Takács csendőrrel a pihenőszobában hagytam. Én Kerekes törzsőrmeesterrel és 2 előjárójával a sértett lakására mentem, hogy ott helyszíni szemlét tartsunk és én is meggyőződjem arról, hogy a pénzt tényleg ellopták, nehogy a gyanúsítottat lopás gyanúja miatt ártatlanul feljelijük. A sértettet és hozzátartozóit megkérdeztem, hogy hol volt a pénz, ki látta legutoljára. Figyelmeztettem őket, hogy jól gondoljanak vissza, hogy valamelyikük nem tette-e más ládába vagy az ágy szalmazsákjába a pénzt, de mindannyian azt mondták, hogy a papírpénzt mindig abban a ládában szokták tartani, ahonnan ellopták.

Azután a sértettnek tudomására adtam, hogy utasításaink értelmében házkutatást fogok tartani

ott, ahol a bűncselekményt elkövették, vagyis megüezem a ládát én is, hogy nincs-e ott a pénz valami ruhadarab közé becsúsztatva. A sértett beleegyezett ugyan a kutatásba, de azt mondta, hogy ez mind hiábavaló dolog, mert ők már háromszor is megnézték.

A ládából egyenként minden ruhadarabot kivesztetem, kiforgattam és kiráztam, de — sajnos — eredmény nélkül. Megnéztem azt a ládát is, ahol az aprópénzt szokták tartani, de mindhiába.

Már nem bíztam abban, hogy a pénzt akár a sértett házában, akár más helyen megtaláljam, hiszen olyan határozottan állították, hogy csak abban az egy ládában szokták tartani, ahonnan elveszett. A lapos munkát szoktam végezni, ezért ennek dacára nekiláttam a szekrények átkutatásának is.

Az egyik ruhaszekrényben olyan régimódi kendervászon lepedők, törülközők és összekötött ringyongyok voltak, amiket már régen nem is használtak. Én ezeket is egyenként kiráztam, az asztalra raktam. Amikor a szekrényből körülbelül félig kiráztam, az összekötött régi ágynemű alatt örömmel pillantottam meg a zsebkendővel átkötözött könyvet. Kivettem és felmutatva kérdeztem: „Hát ez mi?”

„Jaj, Istenem! Alhadnagy úr, az Isten áldja meg, hogy megkereste abban a szekrényben is, mert ha nem keresi meg, még 2—3 évig sem került volna elő, mert abban a szekrényben olyan régi holmik vannak, amiket sohasem használunk” — ez volt a válasz.

Az egész család nem tudott hova lenni az örömtől. A legboldogabb köztük azonban a szerencsétlen gépészsegéd volt, aki megszabadult a gyanú súlyos terheitől. A „sértett” azonnal 50 pengőt ajándékozott neki fájdalomdíjúl.

A falusi emberek pénzrejtegetése már sokszor okozott bonyodalmat. „Jól elteszik” lehetőleg mindig más, vagyis „jobb és jobb” helyre, azután megfedkeznek róla és máris kész a lopás miatti feljelentés. Ezért pénzlopásoknál különösen megszívlelendő az a szabály, hogy a nyomozásnak elsősorban azt kell tisztázni: történt-e egyáltalán bűncselekmény? Ha az első járőr alapos munkát végez, az ártatlanul gyanúsított ember zaklatására nem került volna sor.

Különleges fizetési kedvezmény a m. kir. csendőrség tagjai részére.
Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegforrás. Ebédlő- és futószőnyegek, szelvények, paplanok stb. Ágynemű és fehérnemű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előlegnélküli részletfizetésre

LAKÁSBERENDEZŐ-nél Budapest, VI. Liszt Ferenc tér 5. sz. Telefon: 1-271-77.
Minta-árjegyzéket és modell-árjegyzéket küldünk huzat mintákkal.

CONTINENTAL-PORTABLE 34-37

WANDERER gyártja,
csak jó lehet!

CSENDŐRSÉGI ÍRÓGÉPMODELLJEINK
BEÉRKEZTEK! SZENZÁCIÓSAK!!!

Kérjen díjtalan PRÓBAHASZNÁLATRA még ma gépet

GOY ÉS KOVALSZKY

BUDAPEST

magyarországi vezérképvislettelől

V., Nádor-u. 11.

Megnyitotta a negyedik törzstiszti tanfolyam. Szeptember elsején nyitotta meg a negyedik törzstiszti tanfolyamot *vitéz Torzsay Lénárd* alezredes úr, a csendőrtiszti tanfolyamok parancsnoka. A tanfolyam tartama öt hónap, tantárgyai és tanárai a következők: 1. Közbiztonsági szolgálati ismeretek: *Pinczés Zoltán* alezredes; 2. Polgári jogi ismeretek: *dr. Kricsfalussy-Hrabár Endre* alezredes; 3. Harcászat és harcéljárás: *Mindszenty János* alezredes; 4. Hadseregszervezés: *Seregedy Sándor* alezredes; 5. Beesületügyi eljárás: *Vitéz Torzsay Lénárd* alezredes; 6. Katonai büntetőjog: *dr. Farnady Károly* alezredes hadbíró; 7. Gazdaszatközigazgatási szolgálati ismeretek: *Bérczy Gyula* g. őrnagy; 8. Lóismeret: *dr. Mikecz Béla* főtörzsállatorvos; 9. Lóügyi ismeretek és lovaglás: *Kricsfalussy-Hrabár Sándor* százados. A tanfolyamot a következő századosok hallgatják: *Vitéz Mészáros Ödön*, *Vitéz Csikszentmihályi Balla József*, *Vitéz Sarlay István*, *Vitéz Gerencsér Jenő*, *Szirtes Ferenc*, *dr. Dobolyi Lajos*, *Vitéz Bajaj Ferenc*, *dr. Endrődy Barnabás*, *Kökényi Oszkár*, *Lajtaváry Andor*, *Tavassy Lajos*, *Hanthy Károly*, *Arvay József*, *Karácsony József*, *Vitéz Gaál Lajos*, *Környey Ferenc*, *Báró Béla*, *Kátai-Pál András* és *Vitéz Karsay Jenő*.

Sporteredmény. A balatoni sporthét keretében Siófokon rendezett országos lovasmérkőzésen a nemzetközi szabályok szerint kiírt Szent György-díjban (díjlovaglás) *vitéz Bíró József* szds., az 1940. évi tókiói olimpiai díjlovagló csoport tagja 1-ső helyezést ért el. Ezzel a magyar lovassport egyesületek országos szövetsége tiszteletdíját — hatalmas ezüst serleg — nyerte. Gratulálunk.

Jutalmazás a csendőrségi jutalmazási alaphól. A m. kir. belügyminiszter úr a csendőrségi jutalmazási alaphól a szombathelyi III. kerület állományából az alább felsorolt csendőregényeket részesítette pénzjutalomban: *Dános Ferenc* törzsrőmester v-at, *Markó István* törzsrőmester, 50—50 P, *Vásárhelyi István*, *Gergye Károly*, *Németh Ferenc* III. törzsrőmestert és *Kovács Pál* I. őrmestert 25—25 P.

A csendőrségi tanulmányi segélyalaphól az alábbi segélyeket engedélyezték: a *Büm. VI-b. osztálynál: néhai Szénás József* sv. th. árvái 40; az I. csendőrkörületnél: *Török Dávid* th. 90, *Mező Pál* sv. th. 40, *Horváth István* sv. th. özvegye 40, a II. csendőrkörületnél: *Horváth Lajos* alhdgy 40, *Szabó Ambrus* alhdgy 60, *Lovasi István* alhdgy 60, *Kárpáti István* törm. 50, a III. csendőrkörületnél: *Kuntár János* alhdgy 40, *Vigh György* alhdgy 40, *Bódi János* alhdgy 60, *Németh István* sv. th. 40, *Vörös Gyula* törm. 40, a IV. csendőrkörületnél: *Gáspár Dávid* alhdgy 40, *Gáspár István* alhdgy 50, *Vörös József* alhdgy 40, az V. csendőrkörületnél: *Körmendi Pál* th. 40, *Csiszár András* th. 50, *Laczkó Fülöp* th. 50, a VI. csendőrkörületnél: *Rajó Sándor* alhdgy 40, a VII. csendőrkörületnél: *Koréh Ferenc* alhdgy 55, *Bacsakai András* th. 50, *Bajka Dániel* th. 40 P.

Számvivő altiszti tanfolyam. Szeptember 1-ével csendőr számvivő altiszti tanfolyam kezdődött Budapesten. A tanfolyam parancsnoka: *vitéz Seebergi Sasváry József* őrnagy, tanárai: *Havas László* g. őrnagy, *Berzeviczy László*, *Eperjessy István*, *Fodor Lajos*, nemes *Varga László* és *Vukokovary Kálmán* g. századosok. A hathónapos tanfolyamnak 46 törzsrőmester hallgatója van.

Megtámadott csendőr. A lakyteleki őrs állományába tartozó *Szabó György* VI. csendőrt eltávozása alkalmával,

augusztus 22-én fél 20 órakor Vezseny község határában 4 ittas férfi megtámadta s ezek közül *Sipos Ferenc* szolnoki lakos jobb lágyékán megszurta. A támadás azért történt, mert a kerékpáron haladó csendőr előzésük rájuk csepengett. Szabó csendőr sérülése 8—10 nap alatt gyógyul. Sérülését az őrsön kezelik. Az őrs a feljelentést megtette.

A járőrre lőtt. A veresegyházi őrs *Soós János* őrmester és *Lajkó János* próbaesendőr állott járőre augusztus 17-én 21—22 óra között Őrszentmiklós községben *Som László* őrszentmiklói lakost bűneselekményen történt tettenérés után üldözte. Üldözés közben *L. Szücs Károly* őrszentmiklói lakos, napszamos, az üldözött cinkostársa, a járőrre lőtt. A járőr tagjai nem sérültek meg. *L. Szücs Károlyt* az őrs 19-én elfogta és a pestvidéki kir. ügyészségnek átadta.

Megsérült a gyanúsított. *Buzek Tibor* többszörösen büntetett előéletű egyént a szilasbahi őrs járőre igazoltatás végett az őrsre kísérte. Itt *Buzek* — az utólagos orvosi megállapítás szerint — idegrohamában a laktanya egyik üvegajtáját öklével bezúgta. Az üvegcsilánkok *Buzek* esuklóját megvágta. Orvosi vélemény szerint a sérülés 8 napon túl és 20 napon belül gyógyul. *Buzeket* egyébként az őrs járőre elfogta és család vétsége miatt az enyingi kir. járásbírósnak átadta. A sérülés ügyében kivizsgálás indult.

Állítólagos fegyverhasználat. Szeptember 1-én a Heves községben tartott országos vásáron *Szopkó István* és *Vajon Ferenc* ottani lakosok összeverekedtek. A kömlői őrsről vásárugyeletre vezényelt *Kovács Lajos* I. őrmester és *Acz János* próbaesendőr állott járőr a verekedés megszüntetése céljából a puská tusát ütésre használta. *Szopkó* gyanúsított állítása szerint őt a járőr hátán és két karján szuronnal megszurta. Orvosi vélemény szerint nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani, hogy a 8 napon belül gyógyuló sérülések valóban szuronytól származnak-e. Az ügyben kivizsgálás indult.

Öngyilkosság kísérlete. A rácalmási őrs állományába tartozó *Móricz Mihály* próbaesendőr augusztus 31-én este, a tatabányai gyalog tanosztályhoz való bevonulása közben, a tatabányai vasútállomás közelében szolgálati fegyverével mellbélte magát. *Móricz* próbaesendőrt súlyos állapotban szállították a tatabányai kórházba.

Dr. Tanoss Dezső ügyvéd, ny. á. csendőrfőhadnagy katonai védői irodáját Budapest, VI., Andrassy-út 25. sz. III. 20. alá helyezte át. Polgári peres ügyekben is rendelkezésre áll.

Csendőrségi Közlöny 17. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. *Allandó nyugállományba helyezettek:* *Füredi László* debreceni VI. kerületbeli alhadnagy, *Márton Ernő* szegedi V. kerületbeli, *Nagy András* és *Simon István* I. pécsi IV. kerületbeli tiszthelyettesek, *Szakács János* II. miskolci VII. kerületbeli alhadnagy, *Tamás István* szegedi V. kerületbeli tiszthelyettes. — *Várakozási írtelményekkel szabadságot adott:* *vitéz Hegedüs Gyula* szegedi V. kerületbeli tiszthelyettes. — *Névváltoztatások:* *Szander István-Frigyes-Armin* főhadnagy családi nevét „*Sörényi*“-re, *Braun András* próbaesendőr „*Bodrogközi*“-re, *Friesz György* próbaesendőr „*Futó*“-ra és *Hutvagner Ferenc* próbaesendőr „*Herédi*“-re változtatta belügyminiszteri engedéllyel. — *Szabályrendeletek:* *Dr. Miskolc-Pinczés-Dr. Cziáky* társúrok magyar büntetőjog gyakorlati kézikönyvének tanegyetként való rendszerezése a m. kir. csendőrség számára. — Irányelvek a m. kir. csendőrség kiképzésére és oktatására (Tervezet) kiadása. — A csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. — A fűtési átalány megállapítása az 1937/38. fűtési időszakra. — Tűzifarak megállapítása.

Gyanúsított hirtelen halála. *Sárközi István* lólopással gyanúsított egyént a magyarboly őrs elfogta és nyomozás végett átadta a szigetvári őrsnek. *Sárközi* augusztus 28-án 6 óra 45 percek kikerdezés közben összeresett és meghalt. Az ügyben kivizsgálás indult.

Keresek lehetőleg némi tőkével rendelkező nyugdíjas, vagy közel jövőben nyugdíjba menő erélyes csendőrtisztet (lehet nőtlen is), aki a gyümölcstermelés és főleg méhészet iránt kedvet érez. A birtok Hevesmegyében van, kb. 60 hold kiterjedésű, kétharmad erdő. Élő és holt felszerelés van. Jelentkezéseket a szerkesztőség továbbítja.

Kerékpári

a kitűnően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Turán“ gépünket pályáztatásával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak. PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15.

Osgyán Miklós vagy János volt csendőrt keresi fontos ügyben Bárkányi Sándor Máv. pályamester. Címe: Fábiansbestyén. Pályaudvar. Csongrádmegye. Aki tud róla, közölje a címet érdeklődővel.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít *Várfai (Vlahina) Mihály* ny. szakasztiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fldsz. 2. (69-es villamosal Amerikai-útnál leszállani.) *Dél József* ny. thts. Rákosszentmihály, Matild-utca II. sz. *Fekete Imre* ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új disztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gonddal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben: *Barabás Ferenc* törzsőrmester v.; a székesfehérvári II. kerületben: *Bajnok József* törzsőrmester v.; a miskolci VII. kerületben: *Kálai János* törzsőrmester v.

Új szakaszparancsnok. A budapesti I. kerületben: *Takács János* III. alhadnagy.

Házasságok kötöttek: A budapesti I. kerületben: *Tóth József* V. törzsőrmester v. *Óri Juliannával* Dunavecsén, *Virág Imre* törzsőrmester v. *Krimer Erzsébettel* Nagyoroszin, *Aranyi Imre* II. törzsőrmester *Kékkő* Viktóriával Lőrincin, *Harmat István* törzsőrmester *Révész Eszter-Zsuzsannával* Vecsésen, *Pásztor János* törzsőrmester *Kiss Etelkával* Rákevény. A székesfehérvári II. kerületben: *Czili György* törzsőrmester v. *Mike Máriával* Halászin, *Somogyi Imre* törzsőrmester *Kertész Juliannával* Szilasbárháson, *Horváth Imre* I. törzsőrmester *Visy Franciskával* Rábapordányban, *Kendi Péter* törzsőrmester *Bencsik Jolán-Magdolnával* Mezőtúron, *Biró György* törzsőrmester *Baki Máriával* Csákkberényben; a pécsi IV. kerületben *Palotás József* törzsőrmester *Zsilka Matild-Teréziával* Battonyán, *Németh József* I. törzsőrmester *Lösch Annával* Hőgyészen, *Soós Ferenc* törzsőrmester *Konyár Erzsébettel* Dombóváron, *Sékely József* őrmester *Csondor Máriával* Kaposváron, *Dinnyés József* őrmester *Szabadi Erzsébettel* Szakmáron, *Rácz József* őrmester *Szenczi Margittal* Körösladányban; a miskolci VII. kerületben: *Sárvári József* törzsőrmester v. *Jelics Margittal* Sárospatakon, *Böti János* őrmester *Palocsó Jolánnal* Recskén, *Nemes József* őrmester *Kender Mária-Jolánnal* Abaujszántón és *Kövári Károly* őrmester *Balla Erzsébettel* Jászszentandráson.

Családi hírek. Született: *Lengyel László* budapesti I. kerületbeli főhadnagynak *Attila-László* nevű fia, *vitész Bargóy János* székesfehérvári II. kerületbeli főhadnagynak *János-László* nevű fia. A budapesti I. kerületben: *Pomázi Mátyás* tiszthelyettesnek *István* nevű fia, *Takács Béla* törzsőrmester v-nak *Anna-Irén* nevű leánya, *Pécsi Sándor* törzsőrmesternek *Sándor* nevű fia; a székesfehérvári II. kerületben: *Gémesi Lajos* törzsőrmesternek *Lajos* nevű fia; a miskolci VII. kerületben: *Halász István* törzsőrmester v-nak *Mária-Terézia* nevű leánya, *Endrefalvi András* törzsőrmesternek *András-Károly* nevű fia, *Fekete Ferenc* törzsőrmesternek *Agnes-Anna* nevű leánya. — *Meghalt: Veréb András* budapesti I. kerületbeli tiszthelyettes *Olga* nevű leánya Bujákon és *Molnár József* I. miskolci VII. kerületbeli várakozási iktatmányokkal szabadságot törzsőrmester *Olga-Erzsébet* nevű leánya Enesen.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átésziszolésának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja reá a kézirat oldalára piros írónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, keltes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlannal kézírással nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezte és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válasz-bélyeget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegűleg legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlékszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADISRT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Becsülettel a hazért. A „B” mintájú igazolvány megszerzésének egyik feltétele a 4 középiskolai végzettség, a másik a szolgálati idő. Miért akar a vasúthoz menni? Érdekelne, írja meg nekünk. Szándékaiban nem akarjuk zavarni, de kötelességünk minden bajtársát figyelmeztetni a valóságos helyzetre, amit mi ép emiatt a múlt évben már nem egyszer (egyik közleményünkben számadatok feltüntetésével is) megtettünk. A csalódástól, az elkeseredéstől akarjuk megóvni a testület kenyerétől megválni akarókat. Kíváncsiak volnánk, mi indította őnt arra a gondolatra, hogy máshol keresse boldogulását. Legyen teljes bizalommal irántunk, várjuk levelét.

Debrecen 1. 1. A les időtartamát hozzá kell adni az egyéb szolgálatban eltöltött időhöz és ami idő így keletkezik, annak egyharmada pihenő. Lásd Szut. 287. pont 2. bek. és 471. pont 2. bekezdésében előírtakat. Ebből következik, hogy a lessel egybekötött szolgálat után több pihenő illetékes. — 2. Az oktatás és gyakorlatos bejegyzése a szolgálati havi füzetben — rövidítve — kötelező. Ezt előírja a Csüsz. 3. mell. 5. bekezdése. A Csüsz. 28. mintája már helyesbítve van. Mindkét kérdésben Önnek van igaza.

Csoványos. Csak ott lehet a baj, hogy minősítése nem felel meg az előléptetési rendelkezések D. mellékletének c) táblázatában írtaknak azaz: a két legutolsó évben nem volt igen jó.

Barna tiszthelyettes. A családi pótlék felemelésével kapcsolatos kérdésekről lexikonban adunk általános tájékoztatást.

Deáky, Jászapáti. Levelezőlapját már lapunk lezárása után kaptuk, ezért csak most válaszolhatunk. Sem a m. kir. honvéd- és közrendészeti gyógyfürdő kórházba, sem más gyógyfürdő kórházba a Cserba terhére beutalást kérni — egyelőre — nem lehet. Amikor majd megerősödik a Cserba háztartása és kielégített sürgősebb kívánságokat, a fentiekről is szó lesz.

M. I. hdgy., Kiskunhalas. Az eredeti nem kapható meg. Festője: Garay Ákos festőművész, Budapest, IX., Kinizsi-u. 10. Tessék hozzáfordulni.

Arany vitézségi. A helyes sorrend: Bronz Toldi Miklós érdemérem, arany vitézségi érem, bátorsági érem.

B. L. ny. törm., Szentendre. Előfizetése ez év június végén lejárt. Azért nem kapja a lapot.

Rideg törzsörmester. A felemelt családi pótlékról mai lexikon rovatunkban adunk felvilágosítást.

Bihari 67060. Kérdésére a folyó évi szeptember 1-i számunk lexikon rovatában talál hosszabb ismertetést.

Bagi, ny. á. th. Csendőregyének özvegyei, akiknek az özvegyi nyugdíj élvezetét újra férjhezmenésük folytán megszüntették, második férjük elhalálása után, vagy ha a második férjjel kötött házasságot jogerősen felbontották, vagy érvénytelennek nyilvánították, ismét az előbbi özvegyi nyugdíjat kapják és pedig annak a hónapnak elsejétől kezdve, amely hónap a férj halálát vagy a bírói határozat jogerőre emelkedését követi, feltéve természetesen, hogy időközben nem állottak elő olyan körülmények, amelyek az özvegyet az özvegyi nyugellátás élvezetéből kizárják. Ha nem nyugdíjas nőt vesz feleségül, az nem lesz igényjogosult özvegyi ellátásra, tekintettel az ön nyugállományba helyezése időpontjára.

Emlék. Türelmet kérünk, utánajárunk, mert nyilvánítva sines, hogy mely ezredek háborús története van már meg.

Tápió. 1. Minden közbiztonsági szolgálatban eltöltött időnek egyharmada pihenő, a kispihenő leghosszabb tartama 3 óra, eszerint annak a szolgálatnak össztartama, ahol csak ez a kispihenő illetékes, legfeljebb 9 óra. Mért akar lefeleldni ennyi szolgálat után a kispihenő? Erre szolgál a nagy pihenő, amikor a lefekvés, alvás a test felfrissítésére való. 2. Az 1934. évi 20. és 21. számú Csendőrségi Lapokban Zsidedh Ferenc szds. úr cikke tájékoztatni fogja.

1901. 1. Ahhoz, hogy a kérdésre kielégítő választ adhasunk, a közölteken kívül egyéb adatokra is szükségünk lett

volna. Az 1883. évi XX. t. e. 2. §-ának 2. bekezdése alapján a vitás kérdésekben elsősorban a főszoigabíró illetékes határozni, másodsorban az alispán. Tessék odafordulni. 2. Állandó nyugellátásban fog részesülni a katonai nyugdíjtörvény (1921. évi XXXII. t. e.) 3. §-a alapján.

Gombos thts. Homokmég. Nagyon érdekes, amit közöl velünk, utánajárunk és ha beigazolódik, a tettes nem kerül el a sorsát. Türelmet kérünk.

Miért. Az eljegyzés, mint a házasságot általában megelőző alakszerűtlen szerződés, csak annak a jegyesnek terhére állapít meg anyagi kötelezettséget, aki az eljegyzéstől alapos ok nélkül visszalép, vagy jegyestársának alapos okot szolgáltatott a visszalépésre. Ilyen esetben a vétkes fél a kapott jegyajándékot természetben, vagy annak pénzbeli értékében visszaadni tartozik és köteles megtéríteni azt a kárt, amit a kötéendő házasságra tekintettel kiadások és költségek révén a másik fél szenvedett. A Házassági Törvény említett rendelkezése folytán Ön teljesen mentesül minden anyagi és erkölcsi kötelezettségtől, mert lelevélből kitetszően az eljegyzést jegyestársa kritika alá vonható magatartásánál fogva jogosan bontotta fel. Amennyiben volt jegyestársa állítólagos kára megfizetésére mégis pert helyezze folyamatba, ez esetben az Ön pernyertessége csak akkor lesz biztosítható, ha lelevelében lefektetett és Önre nézve perdöntő körülményeket a bíróság előtt tanukkal tudja bizonyítani. Az Ön által kölesönadott 50.— pengő megerlésére joga van, kérdés azonban, hogy volt jegyesén, illetve, ha az összeget a szülőknek adta kölesön, úgy rajtuk behajtható-e. A felesleges költségek elkerülése végett mindenképp az érdekeltek anyagi helyzete tisztázandó. Tájékoztul közöljük, hogy volt arája apjának illetékei le nem tilthatók. Azt ajánljuk, hogy a leveleket tegye el és ha a tanui is meg vannak, várja nyugodtan a pert. Sajnáljuk, hogy élte e nagy kérdésében ilyen csalódás érte, de vizsgálatodjék: nagy haszna is van abból. Először az, hogy egy következő esetben már egészen más szemmel néz és lát, aztán meg az is, hogy inkább senki, mint olyan, akinek az erkölcsi felfogása olyan, mint azé a leányé volt. Ez a csalódás nem fogja sokáig bántani, viszont ha mégis megtörténik a házasság, egész életét tönkre tehetné volna.

KÉZIRATOK.

Székely Ferenc. Képei tiszták, élesek, jó gépe van, de ez még nem ad egymagában jó képeket is. A felvételeinek tárgyai nem szerencsések, a beállítás szintén nem. Olvassa el vitéz Kapossy g. szds. úr cikkét a fényképezésről, ott jó útmutatásokat talál. Egyiket sem közölhetjük.

Mikófalva. Gratulálunk, közölni fogjuk. Ahol ez termett, lesz ott hasonló jó. Várjuk.

Művész. Régi dolog, hogy akinek botfüle van és hanganyaga csekély vagy semmi, az ha kell, ha nem, énekel. Kivéve, ha kellő önértékelésre képes. Önnek már ismételtelen megírtuk, hogy töltse hasznosabb munkával az idejét, nincs érzéke az élvezhető írás iránt és mondanivalói is érdektelenek. Úgy látjuk, nyomtatásban szeretné látni az írását, alatta a nevét, ezért erőlködik. Higgye el, ez nagyon múlt dicsőség és nem is valami ragyogó. Sokkal boldogabb kell legyen, ha a házatáján rendben látja a szénáját. Erre összpontosítsa erejét, idejét s minden törekvését.

Hénes esendőr. Nem jó a felvétel. Sokkal ügyesebb lett volna, ha pl. esónakból fényképezi az úszó lovat a lovasával. Élet kell a képbe!

Majoros örm. A lemez a bal alsó sarokban fény érte, ez a képét értéktelenné teszi számunkra. Pedig szép lett volna. Biztatni merjük, mert helyes érzékről tesz tanúságot a felvétel tárgyát, beállítását illetőleg.

Emigráns 666. Ehhez a kérdéshez nagy tanulmányok kel- lenek s ha valaki azok segítségével meg is írja, meg kell várni az időt, amikor azt nyilvánosságra hozni célszerű és hasznos. De meg kell választani az olvasókat is, azaz, a nyilvánosságot, amelytől hatást, eredményt vár. Ezt a kérdést Ön

20 **Modern BÚTOR-házak**
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VIII., BAROSS-UTCA 42

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE
SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-től
Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futósző-
nyegek, fehéreművásznak, ruhaszővegek „Baross” Szőnyeg- és Kárpitonúzet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

ne tárgyalja. És ha bárki is megírná jól és kimerítően, mi akkor se közölnénk. Nem a mi világunkba való téma. Csodálkozunk, hogy fiatal csendőr léteire ilyen nagy fába vágta — nagyon gyenge fejszéjét. Ha foglalkozni akar valamivel, hasznossal, olvasgassa a Csendőrségi Lapokat. Annál hasznosabb időtöltést sehol se talál. Ez nem a magunk dicsőrete, ez hozzáértő bajtársaink munkásságának elismerése. Orskörletében annyi a zsellérember, annyi a szekták által félrevezetett, hogy sokkal hasznosabb munkát végez ezek figyelemmel kísérése által, mint azzal, ha az emigránsokról ír.

Zsellér. Tiszteletreméltó hazafias hevílet van írásaiban, mégse tud lelkesedést ébreszteni. Nagy szavak, sok felkiáltójel: nem szükséglet az írás élvezhetőségéhez, maradjon inkább egyszerűnek s így könnyebben éri el a hatást. Két-három oldalon süríteni Árpádtól az aradi várárokig a tragédiákat — jót nem eredményezhet.

Zúg az erdő.

(Regény.)

(4)

Írta: NYÁRY ANDOR.

XXIII

Jász Suba Istvánné levette az almáriom tetejéről a kalamárist, meg a pennát; a sokvonalú levélpapírt az asztalra tette, körmével megráncigálta néhányszor a rozsdás toll hegyét, hogy szaporábban eressze a tintát, aztán félrefordította a fejét, aztán írt:

Sívemtől szakatt szerelmes fiam, Gáspár!

Kívánom, hogy ezen pár sor írásom a legjobb egészségben találjon, mind hogy mink is megvónánk valamiképpen.

Minckutána megin elműlik egy esztendő, csak azt akarom megkérdezni tüled szerelmes fiam, Gáspárom, sokáig tart-e még a háborúság?

Csak azért kérdezem, mert hát... minden nap elműlik egy nap, minden nap öregebbek leszünk egy nappal... aztán ojan szomorú erre mifelénk a világ! Szanaszét az udvar, szanaszét a ház, bevetetlen a föld, ugaron marad a szántó, burján bujik a kalász helyén... Nincs, aki hazahozza a répát... Szénát eszik a borjas tehén... Nincs, aki rendbehozza az udvart... nincs, aki megnádozza a tetőt, nincs, aki bevesse a földet... nincs, aki megszántsza az ugart... nincs aki kigyomlája a burjánt, hogy kalász nőjjön a helyén.

Úgy zörög a földön a haraszt, hogy belefájdul az ember szíve.

Csak azért kérdelem szerelmes fiam, Gáspárom, hogy sokáig tart-e még a háborúság?

Ne ijedj meg fiam, hogy ilyeneket írtam, azért nincsen baj. A líkas tető alá lábost tettem, hogy ne fojjon be az esső. A törött kocsiúdat megdrótoztam apád... majd csak megszántsuk a földet is, majd csak megsegít bennünket a jó Isten... Csak édesapád ne lenne olyan bánatos... Min-

dig te vagy az eszébe én szerelmes fiam... oszt megöszűt a haja... fázik... a szeme meg ojan, mintha nem is rám nézne, amikor rám néz... oszt sovány a teste, összement, mint a piros óma, mikor fonnyadtra rágja haját a belső féreg.

Azért ne ijedj meg fiam, hogy ezt megírtam... Nincs semmi baj, megvagyunk valamiképpen... Csak attú tartok, hogy édesapád nem sokáig bírja... oszt mire tudom, mennyire szereted, hát csak azért kérdezem tüled én szívtől szakatt fiam, hogy meddig tart még a háborúság.

Egybe, minden jót kívánunk, tisztelünk, oszt csókolunk a te szomorúságos

édesanyád, oszt édesapád.

Megírta a borítékot:

Jász Suba Gáspár honvéd szakaszvezető.

301-es gyalog ezred. 2. zászlóalj 1. század.

Tisztelettel,

Tábori posta 53.

Elolvasta, megkönnyezte a levelet, aztán elvitte a postára, belebillegette a postaszekrénybe, aztán hazament...

XXIV.

Harmadszor rohmoztak a taliánok, harmadszor verték vissza a rohamot a honvéd gyerekek, harmadszor dagadt meg a kékszínű patak a talián vértől... Aztán elült a lárma.

A nagy hegyek túlsó oldalán megvert csapatok gyülekeztek újabb támadásra.

A honvédek megtörölték izzadt homlokukat, megnyújtóztatták fásult derekukat:

— Elvettük a kedvüket a taliánoknak!

— Egyhamar nem szánják rá magukat a rohamozásra!

— Okos emberek!... Úgyis tudják, hogy vissza köll menniük... Inkább nem gyűnnek.

Folyt a szó a magyarok ajkáról, mint ahogy kibugyog a sziklából az istenáldotta forrás.

Tiszta víz, tiszta lélek!

A Doberdó napja mosolyog rájuk és aranyos koronát csókol homlokuk köré, amikor jön s amikor leszáll.

Jász Suba Gáspár a lőrés fölé hajolt és lenézett a mély völgybe, ahonnét lomha morajlással zúgott a megáradt hegyi patak.

Egyszer csak az arca megrándult.

A esenevész bokrok között látott valamit...

Szép, tiszta falut... a templom keresztje aranyosan esillant meg a napsugárban... a házak sorjában fehéredtek... muskátli nyílt az ablakokban, aztán rozmaringvessző... s ott, ahol az utca kiszélesedett, hogy helyet adjon az utazó kocsiknak, ha a fáradt lovak déli pihenőre megállnak a gémeskút előtt, ott... a zöld kapus ház előtt, a muskátlis ablak alatt hárman ültek a padon...

A két

elválaszthatatlan!

**Hegedű, Harmonika, Tárogató,
Gramofon, Rádió**

és az összes hangszerek legjobbak
itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERMESTER

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen.

Jász Suba Gáspár szakaszvezető szíve akkorát dobbant, hogy széles mellén megcsörrent a sok fényes vitézségi érem...

Aztán megváltozott a kép...

A templom harangja megkondult... Űrangyalra harangozott a harangozó.

A nap lassan esúszott a hegyek mögé... A talián völgy sziklái megmozdultak, a szellőtől hajtott bokroknak lába nőtt és a sziklák és a bokrok jöttek, mentek... mintha emberek volnának, mintha kalapjukat a kezökben tartanák.

Mint odahaza, amikor Űrangyalra kondul a harang...

Rátartós lovak táncoltak a falu utcáján, rátartós legény fogja a rátartós lovak gyeplőszárát:

Ó... Jász Suba Gáspár! Amint a földekről hazatér.

A kapu nyikorog, a koei begördül az udvarra.

Öreg ember szól:

— Meggyüttél fiam?

Menyecske hozza karján az apró gyermeket:

— Mária!

A konyhaajtóból mosolyogva nézi a szerelmes ölelést egy jószágos öregasszony: Az édesanyja.

Jász Suba Gáspár mosolyog, merengve nézi a képet.

Az udvar gondozott... szép, tiszta. A Duhaj kutya nyúszítve esóválja farkát. A földeken érett kalászt zörget a június végi szellő...

Szellő végigosan az ákácok virágján... Az illata mámoros álmokat szór...

Jász Suba Gáspár édes gondokkal telt feje a lörésre koppan. Az álmok körüluruzsolják a szívét és a talián hegyek között teletüdővel szívja az erdélyi ákácok illatát...

A futóárok felé fekete ember érkezett.

— Ki az?

— Tábori postás.

Az ór vállára vágta a fegyverét:

— Előre!

A tábori postás eltűnt a kanyargó futóárookban, aztán megállt Jász Suba Gáspár előtt:

— Szakaszvezető úrnak alássan jelentem, levelet hoztam.

Jász Suba Gáspár fölrettent:

— Mit akarsz?

Ránézett a gyűrött tábori postásra, álomból nyílt szemei előtt ragyogó fehéren terült a gondozott Jász Suba porta...

A tábori postás átnyújtotta a levelet:

— Egy levél.

Átadta a levelet, tisztelgett, aztán tovább ment a kanyargó futóárookban s pár perc múlva ismét felhangzott a szava:

— Szakaszvezető úrnak alássan jelentem...

Aztán elcsendesedett...

Csak az alvó honvéd hazajáró lelke röpködött a sziklaüregekben...

Jász Suba Gáspár a holdvilágnak fordította a levelet és bötüzni kezdte:

Jász Suba Gáspár honvéd szakaszvezető, 301-es gyalog ezred, 2. zászlóalj, 1. század. Tisztelettel. Tábori posta 53

A szíve megdobbant:

— Édesanyám írta!

Lehúzódt az árokmélyedésbe, s ott, ahol a mohos szikla tetőformában előreszökött, leült, meggyújtotta a szakaszlámpát és olvasni kezdte a levelet:

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

MAGYAR KIRÁLYI OSZTÁLYSORSJÁTÉK

A XXXIX. m. kir. osztálysorsjáték I. osztályú húzásai már f. évi

**október hó 16-án
kezdődnek.**

**Vásároljon vagy rendeljen
sorsjegyet**

TÖRÖK

BANKHÁZBAN,

mert

TÖRÖK

sorsjegyeit az elért nyeremények folytán nagyon keresik.

Elérhető legnagyobb nyeremény

P 700.000

Hivatalos I. osztályú sorsjegyárak:

Egész sorsjegy P 28.—	Fél sorsjegy P 14.—	Negyed sorsjegy P 7.—
---------------------------------	-------------------------------	---------------------------------

Sorsjegy rendelhető levelezőlapon
levélben vagy postautalványon

TÖRÖK A. és TSA

BANKHÁZ R.-T.

Budapest, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZ.

TELEFON: 180-961, 182-066.

Minden második sorsjegy nyer!

Szíveimtől szakatt szerelmes fíjam, Gáspár!

... Minekutána megin elműlik egy esztendő, csak azt akarom megkérdezni tőled szerelmes fíjam, Gáspárom, sokáig tart-e még a háborúság?

Jász Suba Gáspár arcán meggyérült a mosoly. Főlnézett az égre, arrafelé, amerre a taliánok tanyáztak... aztán tovább olvasta a levelet:

... Ojan szomorú erre mifelénk a világ!... Szanaszét az udvar... szanaszét a ház... bevetetlen a föld... ugaron marad a szántó... burján bujik a kalász helyén... líkas a háztető... szómát eszik a borjas tehén... Úgy zörög a földön a haraszt, hogy belefájdul az ember szíve!

Jász Suba Gáspár homlokán megsűrűsödtek a ráncok, valami megmarkolta a szívét és szorította, el sem is engedte többet.

... Ne ijedj meg fíjam, hogy ijeneket írtam, azért nincs baj!... Csak édesapád ne lenne olyan bánatos!... Mindig te vagy az eszibe... oszt megöszült a haja... fázik... a szeme meg ojan, mintha nem is rám nézne, amikó rám néz... oszt sovány a teste, összement, mint a piros óma, mikó fonnyadtra rágja haját a belső féreg... Azért ne ijedj meg, nincs baj... Csak attú tartok, hogy édesapád nem sokáig bírja, oszt mivel tudom, hogy mennyire szereted...

Jász Suba Gáspár kezéből kiesett a levél. Az a valami, ami az előbb megmarkolta szívét, most belehasított az agyvelejébe, hogy Jász Suba Gáspár felnyögött, mint a megvert gyermek, aztán maga elé meredt a fűdözék aljába, ahol a szakaszlámpa megvilágította a sziklacsücsököt.

A földre esett levél panaszosan suttogott:

— Szanaszét az udvar... szanaszét a ház... Úgy zörög a földön a haraszt, hogy belefájdul az ember szíve!

Jász Suba Gáspár hallgatta a levél suttogását s a lámpa fényében megjelent egy ősz, tőpörödött ember... Sovány teste összement. Fáradt lobbanású szemével Gáspárra nézett, aztán megszólalt:

— Meddig tart még a háború, fíjam?...

Jász Suba Gáspár elfordította a fejét... Koppant valami...

Vastag kövér könnyesepp hullott a levélre, és összekékült a feloldódott tintával...

Vitéz Jász Suba Gáspár szakaszvezető tenyerébe hajtotta fejét, és — maga sem tudja hogyan — úgy megsírt, hogy még soha!

A fehér hajú, tőpörödött ember eltűnt a lámpa árnyékából, csak a hangja rezgett.

— Meddig tart még a háború, fíjam?

A hang zúgott, mint a fergeteg. Jász Suba Gáspár legalább úgy hallotta... és nem tudott rá felelni semmit.

A honvéd járőrök sziklától sziklához osonva bujtak a bokrok között, aztán fölértek a sziklacsücsre és eltűntek a futóárkokban...

Az olaszok állását kémlelték és most visszatértek a jelentéssel.

Az éjszaka csendes volt, a tisztí fedezékből messzire halatszott a szó:

— Százados úrnak alássan jelentem, az olaszok lázongának, nem akarnak rohamra menni... Úgy vettem ki a szakvukból, hogy a háborúnak hamarosan vége lesz...

Jász Suba Gáspár felkapta a fejét...

Az öreg ember ismét megjelent a lámpa árnyékában...

Jász Suba Gáspár könnyes szemébe belecsillant a mosoly. Zubbonya zsebéből előhúta a tábori kártyát, közelebb húzódott a lámpához, hasra feküdt a fűdözék aljában, a kártyát maga elé tette a fénykarikába, aztán írta:

Kelt levelem az olasz fronton, 1918 október 20-án.

Szíveimből szeretett édesanyám!

Kívánom, hogy ezen pár sor írásom a legjobb egészségbe találja, aminthogy én is megvagyok egészségben...

Egyben tudatom hogy a levelét megkaptam, amelyikben azt kérdezi édesanyám, hogy meddig tart még a háború?... Éppen most jött vissza a járőr a jelentéssel. Az olaszok lázonganak, nem akarnak rohamra menni. Ez azt jelenti, hogy a háborúnak hamarosan vége lesz... Ezenképpen csak arra kérem édesanyámat, hogy ne búsuljon. Ha vége lesz a háborúnak, hazamegyek, aztán majd rendet teremtek a ház körül. Maguknak semmi dolguk se lesz, úgy élnek mint a mesebéli király, meg a mesebéli királyné, mikor megöregeszenek és átadják az uralkodást a gyerekeknek.

Jász Suba Gáspár szomorúsága feloldódott a levél hangulatában, még a sapkát is félreecsapta a fején, de aztán ráncbaverődött a homloka, a csendbe belecsendült édesanyja szava: — Csak attól tartok hogy édesapád nem sokáig bírja...

Jász Suba Gáspár kezében megremegett a ceruza, ráhajolt a levelezőlpra s a ceruza hegye sűrű betűket mozgott a rózsaszínű papírra:

Amit édesapámról írt édesanyám, nagyon megsomortotta a szívemet. Egyben arra kérem, vigyázzon édesapámra, mert ha... ha netalán úgy lőrténne, amin írtam, hogy esetleg... nem találnám meg, mivelhogy annyira emészti az utánam való bánat... Hát én nem tudom, mit csinálnék fájdalomamban...

Teste belereszketett a nagy indulatba s a maró gondolat belehasított szívébe, hogy percek teltek el, míg visszanyerte józanságát.

Akkor aztán befejezte a levelet, elolvasta, megcímezte, elrejtette zubbonya zsebébe, hogy reggel a postának adja. A szakaszlámpát eloltotta, leült a lőrés elé, az égre nézett, nézte az eget, a holdat, a csillagokat, tekintete keletre szállt. Édes-bús gondolatai messze jártak, ott, ahol a sötét testű Cibibes púposodik... és mosolygott...

Pályázat.

Írják meg nekünk a pályázók, hogy a nyár elmúlása milyen érzéseket és gondolatokat ébreszt bennük. A csendőr egész élete a természetben telik, fű, fa, virág, napsugár minden szépsége ott nyílik a szeme előtt, számtalan éjszaka olvashat a csillagok nyitott könyvében és minden emberfeletti, sokszor félelmes ereje a természetnek elsősorban az ő mellénék ütközik. A csendőr mindennap találkozik ezzel a sok emberfeletti szépséggel és veszedelemmel, nem odvasodik és avasodik bele a városok járdaéletébe, hát lehet mondanivalója a természet és az ember örök kapcsolatáról.

Pályázatot csak a csendőrlégénység köréből fogadunk el. Határidő november 1, az eredményt a november 15-i számunkban közöljük. A legszebb pályázatot szép és értékes emléktárggyal jutalmazzuk és közölni fogjuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

Világhírű Styria, Wonder, Automoto, Darling, Diadal, Vénus kerékpárok és alkatrészek, Órák, ékszerek, ezüstárúk megbízható minőségben. Versenyképes árban. Kedvező feltételek mellett.

DIADAL Kerékpár Varrógép **SVÁJCI ÓRAHÁZ**

Budapest, VII., Thaköly-út 26. (Murányi-utca sarok) T. 14-04-38. Ezerképes árjegyzék ingyen

Fogainkat

csak elsőrendű fogásznál csináltassuk meg

műfog, fogtömés P 3.—
Platinaszínű Kedvező
vagy arany színű P 6.—
22 karátos arany P 18.—
fizetési feltételek

RÓNA L. ÁLL. VIZSG. FOGÁSZ
Budapest, Baross-u. 98. I. em 2